Татарстан Республикасы
Арча муниципаль районының
Арча шәһәре муниципаль берәмлеге
Арча шәһәр Советы
422000, Арча ш. Совет мәйданы, 27
тел. 3-16-25, 3-12-35

Муниципальное образование
город Арск
Арского муниципального района
Республики Татарстан
Совет города Арск
422000,г. Арск, площадь Советская , 27
тел. 3-16-25, 3-12-35

Арча шәһәр Советы

КАРАРЫ

«17» август, 2022 ел **№76**

Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау турында

«Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, һәм Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге Уставы нигезендә Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Арча шәһәр Советы КАРАР БИРДЕ:

1. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен кушымта нигезендә расларга.

2. «Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау турында» Арча шәһәр Советының 2019 елның 12 июлендәге 122 номерлы карарын үз көчен югалткан дип танырга.

3. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Арча шәһәре «муниципаль берәмлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләре проекты турында» Арча шәһәре Советы карары проекты буенча ачык тыңлауларны 2022 елның 26 августында 17.00 сәгатьтә билгеләргә. Адрес: ТР, Арча муниципаль районы, Арча шәһәре, Совет мәйданы, 27 йорт.

4. "Арча шәһәре «муниципаль берәмлегенең төзекләндерү кагыйдәләре проектына тәкъдим ителгән үзгәрешләр буенча гражданнарның тәкъдимнәре, искәрмәләре һәм ачык тыңлауларда катнашу өчен гаризалар2022 елның 26 августы 17.00 сәгатькә кадәр язмача юллана ТР, Арча муниципаль районы, Арча шәһәре, Совет мәйданы, 27 нче йорт, тел. 884366 3 16 25.

5. Әлеге карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүмат рәсми порталында (pravo.tatarstan.ru) һәм Арча муниципаль районы сайтында бастырып чыгарырга.

6. Әлеге карар рәсми басылып чыккан көннән үз көченә керә.

7. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуны Арча шәһәр башкарма комитеты җитәкчесенә йөкләргә.

«Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге башлыгы,
Арча шәһәр Советы рәисе И.Г.Нуриев

Арча шәһәр Советының
17 август, 2022 ел, №76
карарына кушымта

Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләре

I. Гомуми нигезләмәләр

1 статья

Әлеге Кагыйдәләр Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы, "Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында" 06.10.2003 ел, № 131-ФЗ Федераль закон, "Әйләнә-тирә мохитне саклау турында" 10.01.2002 ел, № 7-ФЗ Федераль закон, "Җитештерү һәм куллану калдыклары турында" 24.06.1998 ел, № 89-ФЗ Федераль закон, "Россия Федерациясендә янгынга каршы режим кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү турында" 30.12.2017 ел, №1717 Россия Федерациясе Хөкүмәте карары, "Җирлекләр, шәһәр округлары, шәһәр эчендәге районнар территорияләрен төзекләндерү кагыйдәләрен әзерләү өчен методик рекомендацияләрне раслау турында" Россия Федерациясе Төзелеш һәм торак-коммуналь хуҗалык министрлыгының 13.04.2017 ел, №711/ пр боерыгы нигезендә эшләнде.

2 статья

1.Әлеге кагыйдәләр түбәндәгеләрне билгели: биналарны (торак йортларны да кертеп), корылмаларны һәм җир кишәрлекләрен карап тоту, әлеге биналарның һәм корылмаларның фасадлары һәм коймаларының тышкы кыяфәтенә карата таләпләр, аларны төзекләндерү буенча эшләр исемлеге һәм аларны башкару ешлыгы; биналарның (биналарның) һәм корылмаларның милекчеләренең якын-тирә территорияләрне төзекләндерүдә катнашу тәртибе; «Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясен төзекләндерү, урамнарны яктырту, территорияне яшелләндерү, урам исемнәре һәм йорт номерлары язылган күрсәткечләр кую, кече архитектура формаларын урнаштыру һәм карап тоту.

3 статья

1.Әлеге кагыйдәләр «Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә барлык физик һәм юридик затлар тарафыннан үтәлергә тиеш.

4 статья

1.Беркетелгән территорияләрне һәм ишегалды территорияләрен карап тоту һәм җыештыру өчен җаваплы затлар (алга таба текст буенча-җаваплы затлар) - җир кишәрлекләре, биналар, корылмалар, ясалма корылмалар, җир асты һәм җир өсте инженерлык коммуникацияләре, аларның конструктив элементлары һәм инженерлык белән тәэмин итү объектлары милекчеләре һәм (яки) файдаланучылары булган гражданнар, вазыйфаи һәм юридик затлар, хосусый эшмәкәрләр, шулай ук төзелгән шартнамәләр нигезендә территорияләрне карап тоту һәм җыештыру эшләрен башкаручы юридик һәм физик затлар, шәхси эшмәкәрләр.

5 статья

1.Әлеге кагыйдәләрнең үтәлешен контрольдә тотуны эчке эшләр органнары (килештерү буенча), санитар-эпидемиологик күзәтчелек (килештерү буенча) һәм башка вәкаләтле органнар, оешмалар ярдәме белән Башкарма комитет тәэмин итә.

6 статья

1.Әлеге кагыйдәләр «Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә көнкүреш һәм сәнәгать калдыкларын җыю, чыгару, ташу, утильләштерү һәм эшкәртү буенча мөнәсәбәтләрне җайга салмый.

2 бүлек. Төп төшенчәләр

7 статья

1.Әлеге Кагыйдәләрне гамәлгә ашыру максатларында түбәндәге төшенчәләр кулланыла:

җирле әһәмияттәге автомобиль юлы-транспорт чаралары хәрәкәте өчен билгеләнгән һәм автомобиль юлына бүлеп бирелгән полоса чикләрендә һәм аларда урнашкан җир кишәрлекләрен яисә конструктив элементлар (юл полотносы, юл өслеге һ.б.) һәм аның технологик өлеше булган юл корылмалары, саклагыч юл корылмалары, ясалма юл корылмалары, җитештерү объектлары, автомобиль юлларын төзекләндерү элементларын үз эченә алган транспорт инфраструктурасы объекты;

арборицидлар-агач-куак чүп үләннәренә каршы кулланыла торган химик матдәләр;

хуҗасыз транспорт чарасы - милекчесе яки хуҗасы билгеле булмаган йә, әгәр законда башкасы каралмаган булса, милекче баш тарткан милекче хокукыннан баш тарткан транспорт чарасы;

территорияне төзекләндерү - муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләре белән билгеләнгән чаралар комплексын тормышка ашыру, гражданнарның яшәү шартларын яхшырту, «Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясенең санитар һәм эстетик торышын яхшырту, мондый территорияләрдә урнашкан торак пунктлар территорияләрен, шул исәптән гомуми кулланылыштагы территорияләрне, җир кишәрлекләрен, биналар, төзелмәләрне, корылмаларны карап тоту буенча эшчәнлек.

Сосновский балтырганы - биек булып үсә торган үсемлек, балтырганнар семьялыгы, зонтиклылар төренә керә. Үсемлек озак төзәлми торган көчле җәрәхәт ясау үзлегенә ия;

ташланган транспорт чарасы – чит кешеләр керә алырлык (ишекләре булмау яки ябылмау, кузов пыяласы булмау, кузовның башка элементлары булмау һ. б. сәбәпле), шулай ук билгеләнеше буенча файдалану мөмкинлеге булмау (тәгәрмәчләре тишек, тәгәрмәчләре булмау, башка конструктив детальләре һ. б. булмау сәбәпле) һәм шул ук вакытта транспорт чараларын саклау өчен билгеләнмәгән гомуми кулланылыштагы урыннарда (йорт яны территорияләрендә) урнаштырылган, җәяүлеләр узуга, территорияне җыештыруга, махсус транспорт һәм чүп җыю машиналарының подъездларга һәм чүп контейнерларына килә алуына комачаулый торган һәм (яки) әлеге Кагыйдәләрне бозып

урнаштырылган, хуҗасы тарафыннан алты ай һәм аннан да күбрәк вакытка калдырылган транспорт чарасы;

бункер -зур габаритлы калдыкларны туплау өчен билгеләнгән чүп җыйгыч;

вертикаль яшелләндерү- стационар һәм мобиль яшел үсентеләр урнаштыру өчен балкон, лоджия, галерея, терәк стеналар, биналарның һәм корылмаларның алгы өслекләрен куллану;

квартал эчендәге (җирле) юл-магистраль урамнардан торак йортлар төркемнәренә һәм кварталның башка урыннарына кадәр транспорт һәм җәяүлеләр хәрәкәте өчен билгеләнгән автомобиль юлы;

төзекләндерүне торгызу-юлның бөтен киңлегенә ясалма капламны, тротуарны сыйфатлы итеп торгызуны, бордюрлы ташны кире кайтаруны, туфракның уңдырышлы катламын торгызуны, газон үләннәрен чәчү һәм бозылган яшел үсентеләр утыртуны үз эченә алган эшләр комплексы;

витрина-фасадның бер өлешен алып торучы тоташ пыяла рәвешендә пыяла уем (тәрәзә, витраж);

барлыкка килгән төзелешнең тышкы архитектурасы- биналарның һәм аларның фасадларының җирлекнең тышкы кыяфәтен формалаштыручы архитектура-сәнгать һәм шәһәр төзелеше үзенчәлекләре;

тышкы яктырту ысулы- мәгълүмати конструкцияне аңа җибәрелгән яктылык чыганагы белән яктыртыла торган яктырту ысулы;

квартал эчендәге (җирле) юл-магистраль урамнардан торак йортлар төркемнәренә һәм кварталның башка урыннарына транспорт һәм җәяүлеләр хәрәкәте өчен билгеләнгән автомобиль юлы;

төзекләндерүне торгызу-юлның бөтен киңлегенә ясалма капламны, тротуарны сыйфатлы торгызуны, бордюр ташын кире урнаштыруны, туфракның уңдырышлы катламын торгызуны, газон үләннәрен һәм бозылган яшел үсентеләр утыртуны, реклама конструкцияләрен һәм төзекләндерүнең башка элементларын торгызуны үз эченә алган эшләр комплексы;

газон – махсус сайланган үләннәрдән торган, парк һәм ландшафт композициясенә фон яисә мөстәкыйль элемент булып торучы үлән катламы;

гербицидлар-үсемлекләрне юк итү өчен кулланыла торган химик матдәләр;

шәһәр территориясе - "Арча шәһәре" муниципаль берәмлеге чикләрендә урнашкан территория;

килүчеләр өчен машина кую урыны-торак зоналарга килүчеләргә җиңел автомобильләр кую өчен билгеләнгән ачык мәйданчык;

ишегалды корылмалары - җир кишәрлегендә урнашкан вакытлыча ярдәмче корылмалар (базылар, күгәрченлекләр, сарайлар һ. б.);

ишегалды территориясе-бер яки берничә күпфатирлы йорт янындагы һәм анда яшәүче затларның гомуми кулланылышында булган һәм аларның эшләвен тәэмин итә торган территория. Күпфатирлы йортларның ишегалды территориясендә балалар мәйданчыклары, ял итү урыннары, кием киптерү, автомобиль кую урыннары, яшел үсентеләр һәм башка җәмәгать кулланылышы объектлары урнаша;

балалар мәйданчыгы- балалар уеннары өчен билгеләнгән объектлар (таулар, карусельләр, таган, комлыклар һәм (яки) башка шундый объектлар урнашкан җир кишәрлеге);

йорт хайваннары- аның вакытлыча яки даими күзәтүе астында һәм аларны тоту урыны булып зоопарклар, зообакча, цирклар, зоотеатрлар, дельфинарийлар, океанариумнар тормаган, хуҗа карамагында булган хайваннар (асрау тыелган хайваннар исемлегенә кертелгән хайваннардан тыш);

йорт биләмәсе-ишегалды корылмалары булган шәхси торак йорт һәм әлеге йорт урнашкан җир кишәрлеге;

йорт билгеләре - аншлаг (урам, мәйдан, проспект исеме күрсәткече), йорт номеры (йорт һәм корпус номеры күрсәткече), подъезд һәм фатирлар номеры күрсәткече, объектның инвалидлар өчен булуы символы, флаглар, истәлекле такталар, полигонометрик билге, янгын гидранты күрсәткече, грунт геодезик билгеләре күрсәткече, магистраль камералары һәм суүткәргеч челтәр кое күрсәткечләре, канализация күрсәткече, җир асты газүткәргеч корылмалары күрсәткече);

сыек көнкүреш калдыклары-халыкның тормыш эшчәнлеге нәтиҗәсендә барлыкка килә торган хуҗалык-көнкүреш сулары, үзәкләштерелгән су бүлү системасына тоташтырылмаган (технологик яктан тоташтырылмаган) корылмаларга һәм ташландык суларны кабул итү һәм туплау өчен билгеләнгән җайланмалар;

бина-капиталь төзелеш объекты, ул автоном рәвештә төзелергә, төзекләндерелергә һәм кулланылырга мөмкин булган бердәм күләмле төзелеш системасын тәшкил итә (төзелешкә бер рөхсәт нигезендә төзелгән);

яшел утыртмалар-билгеле бер территориядә агач-куак һәм үләннәр үскән урын;

җир кишәрлеге - чикләре федераль законнар нигезендә билгеләнгән җир өслегенең бер өлеше;

җир эшләре-җир казу, грунт җәю, территорияне яки грунт катламын бозып, юлларны һәм тротуарлар төзү (җәю) белән бәйле эшләр;

эшчәнлек алып бару зонасы- төзелеш, инженерлык коммуникацияләрен урнаштыру, капиталь һәм башка ремонт эшләре рөхсәт ителгән киртәле территория. Башка эш (авария хәлендәгеләрдән тыш) башкару, җиһазлар, материаллар, калдыклар, техник инвентарьлар урнаштыру тыела;

инженерлык коммуникацияләре-инженерлык-техник тәэмин итү челтәрләре: суүткәргеч, канализация, җылылык, торба үткәргечләр, электр тапшыру линияләре, элемтә һәм башка инженерлык корылмалары, җирлек территориясендә булганнары яисә сузыла торган башка инженерлык корылмалары;

контейнер -каты коммуналь калдыклар (зур габаритлы калдыклардан тыш) салу өчен билгеләнгән чүп җыйгыч;

контейнер мәйданчыгы-каты коммуналь калдыкларны җыю урыны (мәйданчыгы), әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендә Россия Федерациясе законнары һәм халыкның санитар-эпидемиологик иминлеген тәэмин итү өлкәсендә Россия Федерациясе законнары таләпләре нигезендә төзелгән һәм контейнерлар һәм бункерлар урнаштыру өчен билгеләнгән урын;

компенсацияле яшелләндерү-юкка чыгарылган яки зыян күргән агачлар урынына яшел үсентеләрне яңадан утырту;

түбәне яшелләндерү- бина һәм корылмаларның түбәләрен архитектура-ландшафт объектлары (газоннар, чәчәк түтәлләре, бакчалары, агачлар һәм куаклар белән мәйданчыклар һәм башкалар) төзү өчен куллану;

яңгыр канализациясе - өске (яңгыр, кар), су сибү һәм дренаж суларын җибәрү өчен билгеләнгән инженерлык корылмалары (желоблар, яңгыр кирәк-яраклары, лотоклар һәм торбалар) белән бәйле технологик комплекс;

кече архитектура формалары – (алга таба –КАФ) - монументаль-декоратив бизәү элементлары, мобиль һәм вертикаль яшелләндерү җайланмалары (беседкалар, аркалар, бакча-парк скульптурасы, вазоннар, чәчәк түтәлләре, шпалерлар), су җайланмалары (фонтаннар, бюветлар, декоратив сулыклар), муниципаль мебель (ял итү өчен эскәмияләр, җәмәгать урыннары, рекреацияләр һәм ишегаллары территорияләрендә урнаштырылган эскәмияләр, өстәл уеннары өчен өстәлләр, бакча һәм урам җиһазлары), коммуналь-көнкүреш һәм техник җиһазлар (көнкүреш чүп-чары җыю өчен контейнерлар, урналар, почта тартмалары, инженерлык җиһазлары элементлары) һ.б.;

чүп-чар өеме-контейнер мәйданчыгында яки теләсә кайсы башка территориядә үзбелдекле ташлану нәтиҗәсендә барлыкка килгән 1 куб. метрдан артмаган күләмдә каты көнкүреш калдыклары һәм зур габаритлы җыелган чүп-чар;

тышкы яктырту-тәүлекнең караңгы вакытында юлларны, урамнарны, мәйданнарны, паркларны, скверларны, ишегалларын һәм җәяүлеләр юлларын яктырту өчен билгеләнгән элементларның җыелмасы;

рөхсәтсез ясалган чүплек- юридик яки физик затлар эшчәнлеге барышында барлыкка килгән рөхсәтсез каты көнкүреш калдыклары, эре габаритлы яисә төзелеш калдыклары, башка чүп-чар ташланган урын;

стационар булмаган сәүдә объекты- җир кишәрлегенә ныклы бәйләнмәгән вакытлыча (шул исәптән күчмә), инженер-техник тәэмин итү челтәрләренә тоташмаган сәүдә ноктасы;

тышкы яктырту объектлары (яктырту җиһазлары) - урамнарда, скверларда, паркларда урнаштырылган яктырту приборлары (яктырткычлар, прожекторлар), мондый яктырту өчен махсус билгеләнгән баганаларда, биналарның стеналарында, корылмаларның түшәмнәрендә, металл, тимер-бетон һәм башка биналарның конструкцияләрендә, корылмаларында һәм җәмәгать кулланылышының башка урыннарында урнаштырыла ала;

төзекләндерү объектлары-җирдә ясалма капламалар (асфальт-бетон, бетон катламы), иҗтимагый-эшлекле, торак һәм рекреацион зоналарда җир өслегенең башка өлешләре, биналар һәм корылмалар булмаган мәйданнар, урамнар, юллар, велосипед юллары, ишегалды эчендәге урын, балалар, спорт һәм спорт-уен мәйданчыклары, хуҗалык мәйданчыклары; җирле әһәмияттәге автомобиль юллары; махсус саклана торган табигать объектлары һәм тарихи-мәдәни әһәмияттәге җирләр, зиратларны төзекләндерү элементлары сыйфатында карала торган яшел үсентеләр (агачлар, куаклар, газон һ. б.); тышкы яктырту һәм архитектура-сәнгать яктырткычларын урнаштыру; коймалар, капкалар, балалар, спорт һәм спорт-уен мәйданчыклары объектлары; бәйрәм үткәрү һәм башка бизәү предметлары; территорияне санитар яктан тәртиптә тоту өчен билгеләнгән урыннар, җиһазлар һәм корылмалар, шул исәптән чүп-чар җыю һәм чыгару өчен җиһазлар һәм корылмалар; җитештерү зоналарын һәм аерым җитештерү объектларын төзекләндерү сыйфатында карала торган объектлар, инженерлык инфраструктурасы зоналары, махсус билгеләнештәге зоналар, шулай ук тиешле санитар-сак зоналары; аерым торак биналарның, җитештерү һәм инженерлык корылмаларының тышкы кыяфәте; субъектларның гамәлләре законнарда билгеләнгән төзекләндерү кагыйдәләре һәм нормалары белән җайга салына торган башка объектлар;

стационар булмаган объектларны, ясалма төзекләндерү объектларын урнаштыру, юллар төзү һәм ремонтлау, биналар, корылмалар, яшелләндерү буенча чаралар, инженерлык коммуникацияләрен төзү, үзгәртеп кору һәм ремонтлау белән бәйле җир эшләре башкару буенча мәҗбүри таләпләр - билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелгән рөхсәт һәм проект документлары, махсус оешмалар белән килешүләр һәм куркынычсызлыкны тәэмин итү, санитар нормаларны үтәү һәм дәүләт һәм муниципаль стандартлар нигезендә муниципаль берәмлек территориясенең эстетик торышын саклау буенча чаралар комплексын үтәү;

яшелләндерү-шәһәр тирәлеген үсемлек компонентларыннан актив файдалану юлы белән төзекләндерү һәм ландшафт оешмасы, шулай ук инженерлык төрләре буенча эшләр (вертикаль планлаштыру, терраса төзү һәм башкалар) һәм агачлар, шул исәптән эре агачлар, куаклар утырту юлы белән яшелләндерелгән территорияләрне төзекләндерү, газоннар, чәчәк түтәлләре, альпинарийлар һәм рокарийлар булдыру, махсуслаштырылган бакчалар һәм һ.б. белән бәйле комплекслы эшчәнлек;

гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр-төрле ял итү формалары өчен билгеләнгән урыннар (урман парклары, бакчалары, скверлар, бульварлар, шәһәр урманнары);

чикле файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр-дәвалау, балалар укыту һәм фәнни учреждениеләр, сәнәгать предприятиеләре, спорт комплекслары, торак кварталлар;

махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләр -санитар зоналар, су саклау зоналары, зиратларны яшелләндерү, питомниклардагы үсентеләр;

ордер -җир һәм төзелеш эшләрен башкаруга хокук бирүче документ;

аеруча сакланылучы табигать территорияләре - җирле үзидарә органнары карарлары белән тулысынча яки өлешчә хуҗалык куллануыннан алынган һәм алар өчен махсус саклау

режимы билгеләнгән табигый комплекслар һәм объектлар урнашкан аерым табигатьне саклау, фәнни, мәдәни, эстетик, рекреацион һәм сәламәтләндерү әһәмияткә ия булган объектлар урнашкан җир кишәрлекләре, су өслеге һәм һава;

җәмәгать транспортын көтү тукталышы-җәмәгать транспорты тукталышлары, пассажирларны утырту һәм төшерү зонасы һәм җәмәгать транспорты пассажирларын көтү зонасы булган махсус җиһазландырылган мәйданчык;

пандус- аз хәрәкәтләнүче төркемнәр һәм сәламәтлеге чикләнгән гражданнар өчен төрле объектларга керергә мөмкинлек бирә торган баскыч;

парковка (автомобиль кую урыны) - автомобиль юлының бер өлеше һәм (яисә) юлның йөрү өлешенә һәм (яисә) тротуарларга, юл кырыйларына, эстакада яки күпернең бер өлеше яисә урам-юл челтәренең башка объектларына һәм транспорт чараларын түләүле нигездә кую өчен махсус билгеләнгән һәм җиһазландырылган урын;

бинаның алгы ягын (фасадын) бизәү паспорты-бердәм архитектура һәм төс чишелешен билгеләүче һәм аерым торучы бинаның фасадын тышкы бизәүгә таләпләрне билгеләүче килешенгән һәм билгеләнгән тәртиптә расланган документ;

җәяүлеләр зоналары- зур тизлекле җир өсте җәмәгать транспорты тукталышлары, хезмәт күрсәтү объектлары, тарих һәм мәдәният һәйкәлләре, рекреацияләр, җәяүлеләр агымының күпләп тупланган урыннарында транзит хәрәкәт итү максатларында һәм билгеле бер характеристикаларга ия булган шәһәр территориясенең җәяүлеләр йөри торган участоклары. Җәяүлеләр зоналары эспланадаларда, җәяүлеләр урамнарында, торак пункт мәйданының җәяүле өлешләрендә формалашырга мөмкин;

җәяүлеләр коммуникациясе-тротуарлар, аллеялар, юллар, җәяүлеләр бәйләнешен тәэмин итүче сукмаклар. Җәяүлеләр коммуникацияләрен муниципаль берәмлек территориясендә җәяүлеләр өчен элемтә һәм хәрәкәт итүне тәэмин итә. Торак пункт территориясендә җәяүлеләр коммуникацияләрен урнаштырганда транспорт коммуникацияләре белән кисешүләрнең минималь санын, җәяүлеләр коммуникацияләре системасының өзлексезлеген, кешеләрнең, шул исәптән инвалидларның һәм аз хәрәкәтләнүче төркемнәрнең куркынычсыз, каршылыксыз һәм уңайлы хәрәкәт итү мөмкинлеген тәэмин итәргә кирәк;

автостоянка мәйданчыгы-җиңел автомобильләр һәм башка мототранспорт чаралары (мотоцикллар, мотороллер, мотоколяскалар, мопед, скутерлар) саклау өчен билгеләнгән махсус ачык мәйданчык;

хайваннарны урамда йөртү һәм өйрәтү мәйданчыгы-йорт хайваннарын урамда йөртү һәм өйрәтү өчен билгеләнгән территориянең аерым участогы;

яшел утыртмаларга зыян китерү- яшел үсентеләрнең җир өсте өлешенә һәм тамыр системасына механик, химик һәм башка зыян китерү, шул исәптән яшел үсентеләрне яисә туфракны зарарлы яки пычраткыч матдәләр белән пычрату;

су басу - елгаларда, сусаклагычларда су арту нәтиҗәсендә грунт суларының артуы,атмосфера явым-төшемнәре, кар эрү, юлларга асфальт-бетон катламын,

тротуарларны, инженерлык системаларыннан һәм коммуникацияләрдән су агызуны сыйфатсыз урнаштыру нәтиҗәсендә юл участогы, транспорт тоннельләрен, территорияләрнең бер өлешен су басу. 2 кв. метрдан артык мәйданлы территория 3 см тирәнлектә су астында калса, ул территорияне су баскан дип санала.

йорт яны территориясе-шәхси йорт яки күпфатирлы йортка технологик һәм функциональ яктан турыдан-туры бәйләнгән территория;

якын-тирә территория- чикләре Россия Федерациясе субъекты законы белән билгеләнгән тәртиптә муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләре белән билгеләнгән бина, корылма, җир участогы янындагы гомуми файдаланудагы территория;

продукт бирә торган хайваннар һәм кош-корт - берничә тапкыр яки даими куллану өчен азык-төлек (сөт, йон, йомырка һәм башка) алу өчен асрала торган хайваннар һәм кош-корт;

төзекләндерү проекты-текст һәм график формадагы материалларны үз эченә алган, территорияне һәм башка объектларны төзекләндерү буенча проект чишелешләрен билгели торган документлар;

тышкы мәгълүмат чараларын урнаштыру проекты (паспорты) -төзекләндерү элементының тышкы кыяфәтен һәм урнашу урынын билгели торган муниципаль хокукый акт белән расланган, атап әйткәндә тышкы мәгълүмат чараларын билгели торган һәм аны идентификацияләү өчен кирәкле башка белешмәләрне үз эченә алган билгеле формадагы документ;

территорияне санитар чистарту-билгеле бер территориядән каты көнкүреш һәм зур габаритлы калдыкларны җыю, чыгару һәм утильләштерү (зарарсызландыру);

авыл хуҗалыгы хайваннары - терлекчелек һәм башка авыл хуҗалыгы продукциясе җитештерү өчен кулланыла торган хайваннар, кыйммәтле мехлы хайваннар, куяннар, умарта кортлары һәм башкалар;

төзекләндерү объектын карап тоту-чисталыкны тәэмин итү, төзекләндерү объектларының, аларның аерым элементларының техник, физик, санитар һәм эстетик халәтен тиешле дәрәҗәдә тоту;

территорияләрне карап тоту-биналар, корылмалар, кече архитектура формалары, коймалар, төзелеш мәйданчыклары, яшел үсентеләр, җир кишәрлегендә урнашкан транспорт инфраструктурасы объектларын үз вакытында ремонтлау һәм карап тоту белән бәйле чаралар комплексы;

юлларны, квартал эчендәге юлларны һәм башка юл инфраструктурасын карап тоту-аларны тиешле тәртиптә һәм чисталыкта тоту, автомобильләр һәм җәяүлеләр юлы, тротуарлар, юллар, урамнар, квартал эчендәге юллар һәм юл хуҗалыгының башка элементларының тоткарлыксыз эшен тәэмин итү буенча чаралар комплексы;

җирле әһәмияттәге юлларны карап тоту-юл, юл корылмаларының, юлларны комплекслы төзекләндерү элементларының транспорт-эксплуатацион торышына ярдәм итә торган эшләр комплексы;

яңгыр коеларын (яңгыр канализациясен), җир асты коммуникацияләре коеларын (корылмаларын) карап тоту- яңгыр сулары канализациясенең һәм җир асты инфраструктурасының башка элементларын гамәлдәге дәүләт һәм муниципаль стандартлар таләпләренә туры китереп куллану буенча чаралар комплексы;

махсуслаштырылган автостоянка- хуҗасыз транспорт чараларын саклау өчен билгеләнгән һәм махсус җиһазландырылган мәйданчык;

махсус оешмалар - муниципаль контрактлар нигезендә муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү өлкәсендә эшчәнлекнең махсус төрләрен гамәлгә ашыручы, шул исәптән транспорт чараларын махсуслаштырылган машина кую урынына күчерүне гамәлгә ашыручы оештыру-хокукый формадагы юридик затлар;

транспорт чараларын урнаштыру өчен махсус билгеләнгән урыннар-закон нигезендә оештырылган автомобиль стоянкалары, гаражлар, ремонт остаханәләре һәм башка биналар, техника саклау (хезмәт күрсәтү) өчен билгеләнгән биналар; Россия Федерациясе Министрлар Советы - Россия Федерациясе Хөкүмәтенең "Юл хәрәкәте кагыйдәләре турында" 1993 елның 23 октябрендәге 1090 номерлы карары белән расланган Россия Федерациясе Юл хәрәкәте кагыйдәләре нигезендә билгеләнгән парковкалар (парковка урыннары)";

спорт мәйданчыгы- физик культура һәм спорт белән шөгыльләнү өчен билгеләнгән объектлар (баскетбол щитлары, брусьялары, гимнастик стена, турниклар һәм (яки) башка шундый объектлар урнашкан территория);

тышкы мәгълүматны урнаштыру чарасы - оешма урнашкан урында һәм (яки)эшчәнле алып барган урында биналарны мәгълүмати рәсмиләштерү максатларында, кулланучыларга "Кулланучылар хокукларын яклау турында" Федераль законның 9 статьясы нигезендә реклама белән бәйле максатларны эзәрлекләмәгән мәҗбүри булган мәгълүматны җиткерү өчен оешманың фирма атамасы (исеме), аның урнашу урыны (адресы) һәм эш режимы турында мәгълүмат шулай ук территорияне төзекләндерү элементы булып тора. "Тышкы мәгълүматны урнаштыру чаралары" һәм "тышкы мәгълүмат чарасы" төшенчәләре тәңгәл;

төзелеш мәйданчыгы-яңа төзелеш (шул исәптән төзелеп бетмәгән төзелеш объектлары), шулай ук гамәлдәге күчемсез милек объектларын, корылмаларны төзү һәм (яки) монтажлау һәм сүтү, ремонтлау, реконструкцияләү өчен техник яктан яңадан җиһазландырылган урын;

тактиль катлам-өслек катламының фактурасы сизелерлек үзгәргән катлам;

каты коммуналь калдыклар-физик затлар тарафыннан куллану процессында торак урыннарында барлыкка килә торган калдыклар, шулай ук физик затлар тарафыннан шәхси һәм көнкүреш ихтыяҗларын канәгатьләндерү максатларында торак урыннарында куллану барышында үзләренең куллану үзенчәлекләрен югалткан товарлар. Каты коммуналь калдыкларга шулай ук юридик затлар, шәхси эшмәкәрләр эшчәнлеге процессында барлыкка килә торган калдыклар да керә;

гомуми файдаланудагы территорияләр – барлык кешеләр тоткарлыксыз файдалана ала торган территорияләр (мәйданнар, урамнар, йөрү юллары, яр буйлары, гомуми файдаланудагы су объектларының яр буе полосалары, скверлар, бульварлар);

транспорт чарасы-юл буйлап кешеләрне, йөкләрне һәм җайланмаларны ташу өчен билгеләнгән җайланма (тагылмалар, ярымприцеплар һәм транспорт чарасы белән хәрәкәт итү өчен кирәкле башка җайланмалар);

территорияләрне җыештыру-җитештерү һәм куллану калдыкларын, башка чүп-чар, карны махсус билгеләнгән урыннарга җыю, чыгару белән бәйле эшчәнлек төре, шулай ук халыкның экологик һәм санитар-эпидемиологик иминлеген тәэмин итүгә һәм әйләнә-тирә мохитне саклауга юнәлтелгән башка чаралар;

күрсәткечләр- биналарның алгы ягына урнаштырылган урам исемнәре, йортлар, подъезд һәм фатир номерлары, янгын гидранты, грунт геодезик билгеләре, магистраль камералар һәм сууткәргеч челтәр коелары, шәһәр канализациясе, җир асты газүткәргеч корылмалары, полигонометрик билге, инвалидлар өчен объектның үтемлелеген күрсәтүче билгеләр;

- туризм объектлары, мәгариф объектлары, дәүләт һәм муниципаль учреждениеләр турында гомумиләштерелгән мәгълүмат булган күрсәткечләр

вәкаләтле органнар-үз компетенциясе кысаларында җирлек территориясен төзекләндерү эшен оештыру, координацияләү һәм тикшереп тору эшен башкаручы муниципаль берәмлекнең функциональ һәм территориаль органнары;

чүп савыты (урна) -чүп җыю өчен 0,2 кубометрдан 0,5 кубометрга кадәр күләмле махсуслаштырылган савыт (чиләк, тартма һәм башка шундый савытлардан тыш);

фасад -бинаның тышкы ягы (төп, ян, ишегалды). Бинаның төп фасады иң күренеп торган зона, кагыйдә буларак, үзәк һәм/яки башка әһәмияттәге урамнарны күрүгә юнәлдерелгән;

фриз -фасадның яки козырекның горизонталь рәвештәге декоратив элементы;

фронтон-бинаның соңгы каттагы тәрәзәләренең өске ягыннан фасадның иң өстенә кадәрге өлеше;

хуҗалык мәйданчыклары-йорт яны территориясендә хуҗалык өчен билгеләнгән мәйданчык, келәмнәрне һәм йорт кирәк-яракларын чистарту, чүп җыю өчен махсус җиһазландырылган урын;

төзекләндерү элементлары-декоратив, техник, планлаштыру, конструктив җайланмалар, яшелләндерү элементлары, җиһазларның һәм бизәлешнең төрле төрләре, шул исәптән биналарның фасадлары, корылмалар, кече архитектура формалары, стандарт булмаган корылмалар, мәгълүмат щитлары һәм территорияне төзекләндерүнең состав өлеше буларак кулланыла торган күрсәткечләр;

төзекләндерү объектлары элементлары-төзекләндерү объектларының тышкы күренешен билгели торган конструктив һәм функциональ өлешләре, төзекләндерү объектларын күрә кабул итүне тәэмин итә торган, шулай ук аларның функциональ билгеләнеше нигезендә төзекләндерү объектларын куллану (файдалану);

яшелләндерү элементлары-сәнәгать һәм торак төзелеше, иҗтимагый-административ үзәкләрдә, шулай ук урамнарда һәм магистральләрдә яшелләндерү өчен билгеләнгән территорияләр;

өслекләрне тоташтыру элементлары – борт ташларының төрле төрләре, пандуслар, баскычлар.

3. Территорияләрне төзекләндерүгә, карап тотуга һәм җыештыруга гомуми таләпләр

8 статья

1. «Арча шәһәре» муниципаль берәмлегенең барлык территориясе һәм анда урнашкан барлык биналар (торак йортларны да кертеп) һәм корылмалар (алга таба - биналар, корылмалар) төзекләндерелергә, карап тотылырга һәм җыештырылырга тиеш.

2. Гомуми файдаланудагы территорияләрне, шул исәптән урамнар, юллар, җирле әһәмияттәге автомобиль юллары, яр буе, скверлар, пляжлар, башка объектларны, җир кишәрлекләрен карап тотуны һәм җыюны оештыруны вәкаләтле органнар үз вәкаләтләре чикләрендә гамәлгә ашыра.

3. Оештыру-хокукый рәвешләренә карамастан, физик һәм юридик затлар (алга таба - җир кишәрлекләре хокукына ия затлар) милек хокукында үз карамакларында булган җирләрне, шулай ук гамәлдәге законнарда һәм әлеге Кагыйдәләрдә каралган таләпләр буенча биналар, корылмалар территорияләрне мөстәкыйль рәвештә яисә махсус оешмаларны үз акчалары хисабына җәлеп итү юлы белән карап тотуны һәм җыюны гамәлгә ашыралар.

4.Әгәр бина, корылма милек хокукында яки мәҗбүри хокукта булса, җыештырылырга тиешле территория милек хокукындагы өлешкә яки күчемсез милек объектындагы башка хокукка пропорциональ рәвештә билгеләнә.

5. Бина, корылма милек хокукында яисә башка әйбер яисә мәҗбүри хокукта булган очракта, җыештырылырга тиешле территория милек хокукында яисә күчемсез милек объектына башка хокукта пропорциональ өлеш билгеләнә.

6. Җир кишәрлеге территориясендә төрле затларга караган берничә бина, корылмалар булса, территорияне карап тоту һәм җыештыру чикләре якларның килешүе белән билгеләнә ала. Килешү булмаганда, җыештырылырга тиешле территория барлык милекчеләр яки биналарның, корылмаларның хуҗалары (кулланучылары) арасында тигез өлешләрдә бүленә. Физик яки юридик зат карамагында булган җир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта, җир кишәрлеге фактагы чиге буенча җыештырылырга тиеш.

7. Гражданнар (шәхси торак йортларның милекчеләре яки яллаучылар), шәһәр территориясендә үз эшчәнлекләрен гамәлгә ашыручы юридик затлар һәм шәхси эшмәкәрләр, калдыкларны җыю, транспортлау, куллану, зарарсызландыру, урнаштыру эшчәнлегенә лицензияләре булган махсуслаштырылган оешмалар белән төзелгән килешүләр нигезендә каты коммуналь калдыклар, сыек көнкүреш калдыклары, биологик калдыклар, медицина калдыклары, зур габаритлы һәм төзелеш чүп-чарын чыгаруны оештыралар.

8. Физик затлар, шәхси эшмәкәрләр һәм юридик затлар: милекчеләр, җирдән файдаланучылар, җир кишәрлекләрен һәм территорияләрне арендалаучылар булган затлар әлеге җир кишәрлекләрендә һәм территорияләрдә үсемлекчелек калдыкларын һәм башка калдыкларны яндырмаска, шулай ук карны 3 метрдан артык өймәскә тиеш.

9. Контейнерлар һәм бункерларны тулыландыру һәм төяү, шулай ук аларга икенчел чимал, ягулык-майлау материаллары, майлы чүпрәкләр, авторезина, газ разрядлы һәм люминесцентлы лампалар ташлау тыела. Күрсәтелгән калдыклар әлеге максатлар өчен махсус билгеләнгән савытларда һәм биналарда сакланырга һәм калдыкларны җыю, куллану, транспортлау, зарарсызландыру, урнаштыру эшчәнлегенә лицензиясе булган махсуслаштырылган предприятиеләргә җибәрелергә тиеш.

9 статья

1.Җаваплы затлар территорияләрне, шул исәптән тирә-юнь территорияләрне дә түбәндәгечә җыештыралар (тирә-юнь территорияләрен җыештыру (төзекләндерү) турында килешүләр нигезендә):

1) озынлыкка- бина, корылмалар, коймалар, төзелеш мәйданчыгы, сәүдә объектлары һәм башка объектларның бөтен территориясендә;

2) киңлектә - урамның бордюр полосасына кадәр.

2.Тирә-юнь территориянең периметры буенча җыештыру үлчәмнәре:

1) капиталь булмаган корылмалар, киртәләр, остаханәләр, киосклар (лареклар) һәм җир асты җәяүлеләр кичүләре 10м;

2) бүленгән кишәрлекләр чикләрендә реклама конструкцияләре, шулай ук реклама конструкцияләре янында өзелгән һәм җимерелгән плакатлар, баннерлар һ. б.;

3) сыек ягулык һәм газлы автозаправка станцияләре, машина юу постлары, транспорт чараларына техник хезмәт күрсәтү станцияләре (автосервис, шиномонтаж һ. б.), кибетләр, офислар, халыкка хезмәт күрсәтү һәм хезмәт күрсәтү объектлары, супермаркетлар, сәүдә йортлары, универсамнар, административ биналар, учреждениеләр, сәүдә-сатып алу базалары һәм тимер юллар 20м;

4) төзелеш мәйданчыклары 50 м;

5) контейнер мәйданчыклары (шул исәптән чүп-чар җыйгычлар) 5м;

6) җитештерү, сәнәгать һәм башка максатлар өчен базалар һәм башка территорияләр 20м;

7) автомобиль юллары янында урнашкан бункер мәйданчыклары 20м;

3. Җаваплы затлар бурычлы:

1) территориядә урналар, ә канализация булмаган биналарда, корылмаларда һәм төзелмәләрдә - сыек калдыклар өчен җыентыклар (ташландык су чокырлары) җиһазларга (санитар таләпләр нигезендә);

2) контейнерларга һәм контейнер мәйданчыкларына ирекле керү юлын тәэмин итәргә;

3) аларның тулып шәһәр территориясен пычратуын булдырмаслык итеп, каты көнкүреш калдыклары, чүп-чар җыю өчен контейнерларның төзек хәлдә тотылуын тәэмин итәргә;

4) чүплекләрне, контейнерларны һәм контейнер мәйданчыкларын, сыек калдыклар җыентыкларын (ташландык су чокырлары) вакытында чистартуны һәм дезинфекцияләүне тәэмин итәргә;

5) җитештерү һәм куллану калдыкларын чыгаруны оештыруны һәм аларны юк итү графигын үтәүне контрольдә тотуны тәэмин итәргә;

6) каты көнкүреш калдыкларын вакытында чыгарырга;

7) контейнерларны һәм контейнер мәйданчыкларын үз вакытында буярга һәм юарга;

8) чүп-чарны, яфракларны, карны һәм бозны вакытында җыештырырга, 15 см. дан арткан үләнне чабарга.

10 статья

1.Тротуарларны җыештыру һәм чистарту өчен җаваплы затлар тротуарларны карап тоту буенча түбәндәге эшләрне башкаралар:

1) газон белән йөрү өлешеннән аерылган һәм торак һәм административ биналар подъездларыннан турыдан-туры чыгу юллары булмаган урамнар һәм юллар буенда урнашкан тротуарларны җыештыру юл йөрү өлешен карап тоту җыештыру һәм өчен җаваплы затларга йөкләнә;

2) инженерлык корылмаларына һәм баскычларга якын торучы тротуарлар әлеге территорияләрне җыештыру өчен беркетелгән җаваплы затларга йөкләнә;

3) юл йөрү өлешеннән газон белән аерылган һәм торак биналарның подъездларыннан, ишегалды территорияләреннән турыдан-туры чыккан, шулай ук йортлар территориясендә урнашкан тротуарлар идарәсендә әлеге йортлар булган затларга йөкләнә.

11 статья

1. Җирлекнең бөтен территориясе һәм анда урнашкан барлык биналар (торак йортларны да кертеп) һәм корылмалар (алга таба - биналар, корылмалар) төзекләндерелергә, карап тотылырга һәм җыештырылырга тиеш.

2. Гомуми файдаланудагы территорияләрне, шул исәптән урамнар, юллар, җирле әһәмияттәге автомобиль юллары, яр буе, скверлар, пляжлар, башка объектларны карап тотуны һәм җыештыруны вәкаләтле орган үз вәкаләтләре чикләрендә гамәлгә ашыра.

3. Физик һәм юридик затлар, аларның оештыру-хокукый формаларына бәйсез рәвештә, милек хокукында, бүтән әйбер яки мәҗбүри хокукта (алга таба - җир

кишәрлекләренә ия булучылар) булган җир кишәрлеген, шулай ук гамәлдәге законнарда һәм әлеге Кагыйдәләрдә каралган күләмдә биналарны, корылмаларны мөстәкыйль рәвештә яки үз акчалары хисабына махсус оешмаларны җәлеп итү юлы белән чистарталар.

4. Бина, корылма милек хокукында яки башка әйбер яисә мәҗбүри хокукта берничә затта булган очракта, җыештырылырга тиешле территория милек хокукында яки күчемсез милек объектына башка хокуктагы өлешкә пропорциональ билгеләнә.

5. Җир кишәрлеге территориясендә төрле затларга караган берничә бина, корылма булса, территорияне карап тоту һәм җыештыру чикләре яклар килешүе белән билгеләнергә мөмкин.

6. Килешү булмаганда, җыештырылырга тиешле территория барлык милекчеләр яки башка биналарның, корылмаларның хуҗалары (кулланучылары) арасында тигез өлешләрдә билгеләнә.

7. Физик яки юридик зат карамагында булган җир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта, җир кишәрлегенең хуҗасы булган җир кишәрлегенең фактта барлыкка килгән чиге буенча территория җыештырылырга тиеш.

8. Бина, корылма милек хокукында яки башка әйбер яки мәҗбүри хокукта булса, фасадны карап тоту якларның килешүе белән билгеләнергә мөмкин.

9. Килешү булмаганда, фасадны карап тоту милек хокукында яки күчемсез милек объектына башка хокукта пропорциональ рәвештә гамәлгә ашырыла.

10. Күпфатирлы йортларның йорт яны территорияләрен карап тоту һәм җыештыру күпфатирлы йортлар белән идарә итүнең бер ысулы: торак милекчеләре ширкәте яки торак кооперативы яки башка махсуслаштырылган кулланучылар кооперативы, идарәче оешма, күпфатирлы йортта гомуми милекне карап тоту һәм ремонтлау эшләрен башкаручы затлар - әлеге йортта биналарның милекчеләре белән турыдан - туры идарә иткәндә (алга таба-идарәче оешмалар) гамәлгә ашырыла.

11. Шәхси торак йортлар территорияләрен карап тоту һәм җыештыру мондый йортларның милекчеләре (яллаучылар) тарафыннан башкарыла.

12. Яшелләндерү һәм төзекләндерү элементларын карап тоту һәм тәрбияләү:

1) бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә-җир кишәрлегенең милекчеләре яисә башка хокук ияләре;

2)гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр чикләрендә - вәкаләтле орган яки әлеге эшләрне башкаруга тәэминатчыны (подрядчыны, башкаручыны) билгеләү нәтиҗәләре буенча муниципаль контракт төзегән оешма;

3) чикләнгән файдаланудагы (предприятиеләр, оешмалар, учреждениеләр) һәм махсус билгеләнештәге (санитар зоналар, су саклау зоналары, зиратлар, питомниклар) яшелләндерелгән территорияләр чикләрендә-әлеге объектларның хуҗалары;

4) йорт яны территорияләре чикләрендә-күпфатирлы йортларда торак биналарның милекчеләре яки идарәче оешмалар;

5) җир өсте коммуникацияләренең, шул исәптән электр челтәрләренең, яктырту челтәрләренең, радиолинияләрнең сак зоналарында-әлеге коммуникацияләрнең хуҗалары;

6) җир асты коммуникацияләренең сак зоналарында (урнаштыру рөхсәт ителгән очракта) - әлеге коммуникацияләрнең хуҗалары.

13. Кюветларны, торбаларны, дренаж корылмаларын җыештыру һәм чистарту, урам һәм юллардан грунт һәм өслек суларын агызу өчен билгеләнгән яңгыр канализациясе коллекторларын һәм яңгыр коеларын чистарту аларны эксплуатацияләүче оешмалар тарафыннан башкарыла.

14. Җәмәгать бәдрәфләрен урнаштыру һәм карап тоту тәртибе гамәлдәге законнар, санитар кагыйдәләр һәм нормалар нигезендә билгеләнә.

15. Бәдрәфләрнең санитар һәм техник торышы өчен аларның милекчеләре, хуҗалары, арендага алучылар яки аларга хезмәт күрсәтә торган махсус оешмалар җаваплы.

16. Төзекләндерү эшләрен башкаруның вакыты эшләрнең заказчысы тарафыннан объектларның тиешле санитар һәм техник торышын тәэмин итүне исәпкә алып билгеләнә.

17. Җирлек территориясен карап тоту һәм җыештыру чикләре физик һәм юридик затлар тарафыннан бирелгән җир кишәрлегенең чикләре нигезендә билгеләнә (җир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән булса, җир кишәрлегенең фактта барлыкка килгән чиге буенча).

18. Вәкаләтле орган җирлек территориясен, шул исәптән гомуми файдаланудагы территорияләрне карап тоту һәм җыештыру буенча эшләрнең үтәлешен контрольдә тота.

12 статья

1. Җирле әһәмияттәге автомобиль юлларын, тротуарларны карап тоту һәм җыештыру, әлеге эш төрләрен башкаруга муниципаль контрактлар төзегән оешмалар (подрядчы, башкаручы) тарафыннан башкарыла.

13 статья

1. Яшелләндерү һәм төзекләндерү элементларын карап тоту һәм тәрбияләү:

1) бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә-җир кишәрлегенең милекчеләре яисә башка хокук ияләре;

2)гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр чикләрендә - вәкаләтле орган йә әлеге эшләрне башкаруга муниципаль контракт төзелгән оешма (подрядчыны, башкаручыны билгеләү нәтиҗәләре буенча);

3) чикләнгән файдаланудагы (предприятиеләр, оешмалар, учреждениеләр) һәм махсус билгеләнештәге (санитар зоналар, су саклау зоналары, зиратлар, питомниклар) яшелләндерелгән территорияләр чикләрендә-әлеге объектларның хуҗалары;

4)йорт яны территорияләре чикләрендә - күпфатирлы йортларда торак биналарның милекчеләре яки идарәче оешмалар, шул исәптән фактта төзекләндерү элементлары

(балалар һәм башка мәйданчыклар, рекреацион әһәмияттәге зоналар, транспорт чараларын саклау һәм кую урыннары) булган ишегалды территориясен дә кертеп;

5) җир өсте коммуникацияләренең, шул исәптән электр челтәрләренең, яктырту челтәрләренең, радионияләрнең саклау зоналарында-күрсәтелгән коммуникацияләрнең хуҗалары;

6) җир асты коммуникацияләренең сак зоналарында (урнаштыру рөхсәт ителгән очракта) - әлеге коммуникацияләрнең хуҗалары.

14 статья

1. Кюветларны, торбаларны, дренаж корылмаларын җыештыру һәм чистарту, урам һәм юллардан грунт һәм өслек суларын агызу өчен билгеләнгән, яңгыр канализациясе коллекторларын һәм яңгыр коеларын чистарту аларны эксплуатацияләүче оешмалар тарафыннан башкарыла.

2. Яшел үсентеләрне юк итү, кисү һәм зарарлау, шулай ук бирелгән рөхсәтнең шартларын һәм срокларын үтәмәү яшел үсентеләрне рөхсәтсез юк итү дип таныла. Санкцияләнмәгән сүтү өчен гаепләләр җаваплылыкка тартыла һәм зыянны исәпләүнең гамәлдәге методикалары нигезендә исәпләнгән зыян түләтелә.

3. Үлән катламы биеклеге 15 см дан артмаска тиеш.

15 статья

1. Җәмәгать бәдрәфләрен урнаштыру һәм карап тоту тәртибе гамәлдәге законнар, санитар кагыйдәләр һәм нормалар нигезендә билгеләнә. Бәдрәфләрнең санитар һәм техник торышы өчен аларның милекчеләре, хуҗалары, арендаторлары яки алар хезмәт күрсәтә торган махсус оешмалар җаваплы.

16 статья

1. Төзекләндерү, җыештыру һәм карап тоту буенча эшләрне башкаруның вакыты эшләрнең заказчысы тарафыннан объектларның тиешле санитар һәм техник торышын тәэмин итүне исәпкә алып билгеләнә.

17 статья

1. Вәкаләтле органнар «Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясен, шул исәптән гомуми файдаланудагы территорияләрне карап тоту һәм җыештыру буенча эшләрнең билгеләнгән вәкаләтләре чикләрендә үтәлешен контрольдә тота.

4 бүлек. Биналарны, корылмаларны һәм алар урнашкан җир кишәрлекләрен карап тоту буенча гомуми таләпләр

18 статья

1. Биналарны, корылмаларны һәм алар урнашкан җир кишәрлекләрен карап тотуны милекчеләр яки башка хокук ияләре мөстәкыйль рәвештә я махсус оешмаларны үз акчалары хисабына җәлеп итү юлы белән гамәлгә ашыра.

2. Биналарны, корылмаларны һәм алар урнашкан җир кишәрлекләрен карап тоту түбәндәгеләрне үз эченә ала:

1) биналарның, корылмаларның фасадларын карап тоту;

2)җир кишәрлеген җыештыру, чабу һәм санитар-гигиеник чистарту;

3) гражданнар, оешмалар һәм шәхси эшмәкәрләр эшчәнлеге нәтиҗәсендә барлыкка килгән җитештерү һәм куллану калдыкларын җыю һәм чыгару;

4)җир кишәрлегендә урнашкан яшеллекне һәм төзекләндерү элементларын карап тоту;

5)агач ябалдашларын бозмыйча, кәрнизләрне, балконнарны һәм лоджияләрне үз вакытында кардан, боздан һәм боз сөңгеләреннән чистарту;

6) кышын биналарның хуҗалары (арендаторлары) һәм торак фонды белән идарә итүче оешмалар тарафыннан түбәләрне һәм керү төеннәрен кардан, боздан, боз сөңгеләреннән, шулай ук алар барлыкка килү, туплану барышында кар өемнәреннән вакытында чистартуны оештыру.

7) тышкы су агызу торбалары булган түбәләрне кардан вакытында чистарту, калынлыгы 30 мм дан артык булган кар катламы барлыкка килүгә юл куймау, ә җылыт ганда карны калынлыгы аз булганда ташлау.

8) җәяүлеләр зоналарына чыга торган биналарның түбәләрен кардан, боздан һәм боз сөңгеләреннән, билгеләнгән нормаларга туры китереп, куркыныч участокларны алдан киртәләп куеп чистарту.

9) түбәләрнең барлык төрләрендә, шул исәптән балконнар һәм керү төеннәренең козырекларында кар өемнәре барлыкка килүгә юл куймау.

10) биналарның авыш түбәсен һәм козырекларын, керү урыннарын һәм тәрәзә уемнарын кардан, боздан һәм боз сөңгеләреннән чистарту, аларны урам як тротуарларына тәүлекнең якты вакытында гына ташлау. Калган түбәләрдән, шулай ук яссы түбәләрдән карны эчке ишегалды территорияләренә ташлау зарур. Карны ташлау алдыннан кешеләрнең иминлеген тәэмин итә торган саклык чаралары күрергә кирәк. Бина түбәсеннән гомуми файдаланудагы юлларга һәм юл буена ташланган кар, боз һәм боз сөңгеләре, юлның йөрү өлешен җыештыручы зат белән төзелгән килешү нигезендә, карны чыгару белән бер үк вакытта башкарыла;

11) карны түбәдән һәм керү урыннары козырекларыннан ташлаганда агачларның, куакларның, урам утлары һава линияләренең, растяжкаларның, реклама конструкцияләренең, светофор объектларының, юл билгеләренең, элемтә линияләренең, элмә такталарның тулы сакланышын тәэмин итә торган чаралар күрү.

5 бүлек. Биналарның, корылмаларның, керү төркемнәренең, түбәнең һәм йорт билгеләренең тышкы кыяфәтенә һәм аларны карап тотуга карата гомуми таләпләр

19 статья

1. Биналарның, корылмаларның фасадлары өчен төп шарт булып архитектура-сәнгать образының, материалларның һәм бизәлешенең стиль ягыннан бердәмлеге тора.

2. Фасадның локаль участоклары, детальләр, элементлар һәм өстәмә җиһазлар комплекслы карар нигезендә урнашырга тиеш.

3. Тышкы мәгълүмат чаралары расланган тышкы мәгълүмат чаралары урнаштыру паспорты нигезендә урнаштырылырга тиеш.

20 статья

1. Төсләр схемасы фасадның характеристикасына һәм стиленә, объектның функциональ максатына һәм әйләнә-тирә мохиткә туры килергә тиеш.

2. Урамнан күренә торган йорт кырыйлары (кырый фасадлар), стеналары, аркалы керү юллары фасадның төс схемасы паспорты буенча тулысынча төп фасад төсенә буялырга тиеш.

21 статья

1. Биналар, корылмаларның фасадлары төзелеш өлешенә, декоратив бизәкләргә һәм инженер элементларына зыян китерергә тиеш түгел һәм тиешле эстетик шартларда сакланырга тиеш.

2. Биналарның, корылмаларның фасадларына аерым детальләрне бетерү яки үзгәртү белән бәйле үзгәрешләр кертү норматив хокук актлар белән билгеләнгән тәртиптә рөхсәт ителә.

3. Бина фасадының төс схемасы бина фасадларының төс паспорты буенча билгеләнә һәм билгеләнгән тәртиптә килешенә. Бина, структура яисә ремонт вакытында төс тонын үзгәртү рөхсәт ителми.

4. Мәдәни мирас объектларын саклау зоналарында урнашкан биналарның фасадларын бизәү, мәдәни мирас объектларын саклау, куллану, пропагандалау һәм дәүләт саклау өлкәсендәге законнар нигезендә мәдәни мирас объектларын саклау, куллану, популярлаштыру һәм дәүләт саклау өлкәсендә вәкаләтле органнар белән килештереп, һәм биналар архитектурасы стилендә, шул исәптән урам үсешенең гомуми чишелешендә башкарыла.

22 статья

1.Биналарның, корылмаларның фасадларын карап тоту түбәндәгеләрне үз эченә ала:

1) конструктив элементларны һәм фасадларны, шул исәптән керү ишекләрен һәм козырекларны, балкон һәм лоджия, кәрнизләр, канат һәм аерым баскычлар, витрина, декоратив детальләрне һәм башка конструктив элементларны үз вакытында ремонтлау;

2) су торбаларының, су агызу корылмаларының төзек хәлдә булуын тәэмин итү һәм карап тоту;

3) ярыкларны ябу, ямау, ремонтлау;

4)керү юлларын, отмосткаларны, цоколь тәрәзәләрен һәм подвалларга керү юлларын ремонтлау һәм вакытында җыештыру;

5) фасадта урнаштырылган электр утларын төзек хәлдә тоту һәм караңгылык башлану белән аны кертү;

6)фасадларны, аларның торышы һәм эксплуатацияләү шартларына карап, вакытында чистарту һәм юу;

7) тәрәзә һәм витриналар, элмәтакталарны һәм күрсәткечләрне вакытында юу;

8) фасадларны язулардан, рәсемнәр, игъланнар, плакатлар һәм башка мәгълүмати-басма продукциядән, шулай ук граффитидан арындыру.

2. Фасадларның конструктив элементлары һәм бизәкләү эшләре аларның нормаль искерүенә яки аларның кинәт зыян килүенә бәйле рәвештә (аварияләр, табигый бәла-казалар, янгын һ.б.), әлеге хәлләр тәмамланганнан соң ике ай эчендә торгызылырга тиеш.

23 статья

1. Биналарның, корылмаларның һәм төзелмәләрнең фасад элементлары составына түбәндәгеләр керә:

1) подвал бүлмәләренә һәм чүп-чар камераларына керү юллары, уемнары;

2) керү төркемнәре (баскычлар, мәйданчыклар, култыксалар, керү юлы козыреклары, коймалар, стеналар, ишекләр һ. б.);

3) цоколь һәм отмостка;

4) стеналар;

5) чыгып торган фасад элементлары (балконнар, лоджия, эркер, кәрниз һ. б.);

6) түбә, шул исәптән җылләтү һәм төтен торбалары, рәшәткәләр, түбәгә чыгу юллары һ. б.;

7) архитектура һәм тышкы детальләр;
8) су агу торбалары, шул исәптән бүрәнкәләр;
9) парапет һәм тәрәзә уемнары, рәшәткәләр;
10) металл бизәкле тәрәзәләр, балконнар, пояслар, цоколь, түбә һ. б.;
11) элмә металл конструкцияләр (әләм элгечләр, анкерлар, янгын баскычлары, җилләткеч корылмалар һ. б.);
12) панельләр һәм блоклар арасында горизонталь һәм вертикаль җөйләр (зур панельле һәм эре блоклы биналарның фасадлары);
13) пыяла, рамнар, балкон ишекләре;
14) биналар янындагы стационар коймалар.

24 статья

1.Биналар, корылмалар, торак булмаган биналар милекчеләренә, башка хокукка ия булучыларга һәм тиешле вазыйфалар йөкләнгән башка затларга түбәндәгеләр киңәш ителә:
1) фасадларны кирәк саен чистарту һәм юу,
2) тәрәзәләрнең эчке һәм тышкы өслекләрен, балкон һәм лоджия ишекләрен, подъездлардагы керү ишекләрен химик чаралар белән чистарту һәм юу;
3) фасадның факттагы торышын исәпкә алып, агымдагы ремонт үткәрү, шул исәптән фасадны буяу;
4) фасадның аерым элементларына (цоколь, керү юлы, баскычлар, керү ишекләре, капка, цоколь тәрәзәләре, балконнар һәм лоджияләр, су торбалары, тәрәзә култыклары һәм башка конструктив элементлар) ремонт ясау;
5) фасадның чыгып торган конструкцияләренә җимерелү куркынычы янаган очракта, саксакланырга чаралары кую (коймалар, сеткалар урнаштыру, элементның җимерелә торган өлешен сүтү);

25 статья

1.Фасадларны кулланганда рөхсәт ителми:
1) биналарның һәм корылмаларның фасадлары өслегенә зыян китерү (пычрату): ярыклар булу, штукатурка коелган урыннар, кирпеч стеналарда җимерелгән урыннар, тимер-бетон конструкцияләр кубу һ.б.;
2) панельләр арасында герметизация бозылу;
3) фасад, биналар һәм корылмаларның цоколь өлешендәге штукатурка, буяу катламы бозылу, шул исәптән тәрәзә, керү юлларының төзек булмавы;
4) биналарның һәм корылмаларның алгы яктан чыгып торган өлешләренә зыян килү (пычрану): балконнар, лоджия, эркерлар, тамбурлар, кәрнизләр һ.б.;
5) балкон, лоджия, парапетлар җимерелү (булмау, пычрану);
6) бинаның фасадында һәм (яки) түбәсендә элмәтакталардан, эш режимы турындагы табличкалардан тыш, вәкаләтле орган белән килештерелгән паспортсыз тышкы мәгълүмат чаралары урнаштыру;
7) афишалар, игъланнар, плакатлар һәм башка мәгълүмати-басма продукцияне фасадларга, тәрәзәләргә (шул исәптән тәрәзәнең эчке ягыннан), пыялалы ишекләргә (шул исәптән эчке яктан пыялаланган ишеккә) беркетү;
8) милекчеләренең ризалыгыннан башка күпфатирлы йорт биналарның, корылмаларның фасадларына граффити төшерү;
9) вәкаләтле орган белән килештерелгән проект булмаган килеш, бинаның, корылмаларның фасадына һәм (яки) түбәсенә, флагштокларга әләм урнаштыру һәм эксплуатацияләү;

10) вәкаләтле орган белән килештермичә, дизайн-проекттан башка, бинаның фасадына һәм (яки) түбәсенә тышкы мәгълүматны урнаштыру һәм эксплуатацияләү;
11) килештермичә һәм рөхсәт алмыйча, яңа архитектура детальләрен бетерү, алыштыру яки урнаштыру, яңа урнаштыру яки булган тишекләрне мөһерләү, тәрәзә формасын үзгәртү, яңарту яисә яңа балконнар һәм лоджиялар, тәрәзәләрне буяу, балконнар арасын төзү;
12) җимерелгән яки бозылган архитектура детальләрен торгызганчы фасадларны буяу;
13)җимерелгән яки бозылган архитектура детальләрен торгызганчы фасадларны өлешчә буяу;
14) фасад җиһазларының, шул исәптән тәрәзәләр һәм витрина, ишекләр, балконнар һәм лоджияләрнең төс чишелешен фасадның гомуми архитектура чишелешенә туры килми торган итеп ирекле үзгәртү;
15) биналарның һәм корылмаларның фасадларының гамәлдәге козырекларен һәм навесларын аларның декоратив чишелешен һәм тышкы кыяфәтен бозучы өстәмә элементлар һәм җайланмалар белән җиһазлау;
16) гомуми файдаланудагы территорияләргә чыга һәм күренә торган фасадлар булган биналарда һәм корылмаларда биек металл полотнолар урнаштыру, фасадның архитектура чишелешенә, фасадта башка ишекләрнең төсенә, характерына туры килми торган ишек урнаштыру;
17) урнашу урынын күчерү һәм фасад яссылыгына карата ишек блокын үзгәртү;
18) тәрәзә белән ишек рамасы һәм проем арасындагы ярыкларның фасадның тышкы кыяфәтен начарайта торган сыйфатсыз булуы;
19) пыяла өслекләрне үзгәртү, пыяла өслекләрне буяу һәм декоратив пленкалар белән каплау, пыяла өслекләрне пыяла блокларга алыштыру;
20) тиешле рөхсәттән башка балконнар, лоджияләр ясау, балкон тышыннан келәмнәр, киемнәр, тукымалар элү, шулай ук урамга караган биналарның төп фасадларының лоджияләр һәм тәрәзәләрен төрле көнкүреш әйберләре белән тутыру;
21) тышкы кондиционерлар һәм антенналарны архитектура детальләренә, декор элементларына, кыйммәтле архитектура бизәге булган өслекләргә, шулай ук архитектура өслекләренә зыян китерүче ныгытмаларга урнаштыру;
22) керү төркемнәрен урнаштырганда яңа бизәү һәм реклама белән фасадның керү төркеме элементларының гамәлдәге декоратив, архитектура һәм сәнгать элементларын каплау;
23) биналарның, корылмаларның стеналарына үз белдеге белән (законсыз) тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары беркетү;
24) биналар, корылмалар фасадларына афишалар, белдерүләр, плакатлар һәм башка мәгълүмати-басма продукцияне элү һәм тарату, шулай ук граффити төшерү.

26 статья

1. Антенналар куярга рөхсәт ителми:
1) төп фасадларда;
2) түбәдә, ишегалдында, урамнан күренә торган брандмауэрларда һәм фасадларда;
3) биналар түбәсендә, биналар һәм корылмаларның силуэт очларында (манаралар, гөмбәзләр), парапеталарда, түбә киртекләре, вентиляция торбаларында;
4) фасад почмагында;
5) балкон, лоджия киртәләрендә.

27 статья

1. Тышкы күзәтү видеокамералары навес, козырек, балкон, эркерлар астында, фасадның архитектура детальләре, декор, кыйммәтле бизәү элементлары булмаган

өлешләрендә урнаштырыла. Колонналарда, фронтоннарда, карнизларда, пилястрларда, порталларда, козырекларда, балконнар беркетмәсендә тышкы күзәтү видеокамераларын урнаштыру рөхсәт ителми.

28 статья

1.Рөхсәт ителә:

1)подъездларга кергәндә мәгълүмати стендлар урнаштыру;

2) биналарның ишегалды ягындагы фасадларына тышкы кондиционерлар һәм антенналар урнаштыру.

6 бүлек. Керү төркемнәрен карап тоту

29 статья

1. Бина, корылмаларның керү юлларын яктырту җиһазлары, козыреклар, баскычлар, инвалидлар һәм халыкның аз хәрәкәтләнүче төркемнәре өчен пандуслар, тотыну корылмалары белән җиһазландырылырга тиеш.

2. Керү төркемнәрен проектлаганда, биналарның, корылмаларның фасадларын яңарту, үзгәртү түбәндәге очракларда рөхсәт ителми:

1) фасадның гамәлдәге декоратив, архитектура һәм сәнгать элементларын керү төркеме элементлары, яңа бизәү һәм реклама белән каплау;

2) идән югарылыгы гомуми файдаланудагы территориягә чыга торган фасадларда җир өслегеннән 1,2 м биеклектә урнашкан биналарда подвалга һәм цоколь катына керү юллары урнаштыру;

3) җәяүлеләр хәрәкәтенә комачаулый торган терәк элементлар (колонна, стойка һ.б.) урнаштыру;

4) бинаның фасадын комплекслы исәпкә алмыйча һәм проект документларын эшләтмәгән килеш, ике һәм аннан да күбрәк керү юлы ясау (булганнарын исәпкә алып);

5)тротуарлар зонасында урам-юл челтәре минималь киңлектә булганда, тротуарлардан 0,5 метрдан якынрак итеп керү юллары элементлары (баскычлар, пандуслар, яшеллек) урнаштыру;

6) кызыл сызыктан 1,5 м дан ераграк җиңел конструкцияле керү төркеме урнаштыру;

7) күпфатирлы йортта биналарның милекчеләренең ризалыгын алмыйча, күпфатирлы йортта керү төркемен урнаштыру;

8) торак урыны милекчесенең ризалыгын алмыйча, керү төркемен урнаштыру өчен балконнан файдалану;

9) вәкаләтле орган белән килештермичә, күпфатирлы йортларда урнашкан торак булмаган биналарның керү төркемнәрен үзбелдекле урнаштыру.

30 статья

Түбәләрне карап тоту

1.Биналар, корылмаларның түбәләре, су агу системасы элементлары, төтен чыга торган торба башлары һәм һава йөрү системалары төзек хәлдә булырга һәм теләсә нинди һава шартларында анда яшәүчеләр һәм җәяүлеләр өчен куркыныч тудырмаска тиеш.

2. Кышкы чорда биналарның милекчеләре һәм башка хокукка ия булучылар, шулай ук күпфатирлы йортлар белән идарә итүче оешмалар тарафыннан түбәләрне кардан, боздан һәм боз сөңгеләреннән вакытында чистартып тору оештырылырга тиеш.

3.Җәяүлеләр зоналарына чыккан якларда түбәне кардан чистарту участокларны киртәләү һәм барлык саклык чараларын кулланып һәм бары тик көндез генә башкарылырга тиеш.

4.Түбәдән, шулай ук яссы түбәдән кар ташлау эчке ишегалды территорияләренә башкарылырга тиеш.

5.Түбәдән җәяүлеләр юлларына, җәмәгать транспортын көтү тукталышлары янына, машиналар йөри торган урыннарга ташланган кар кичекмәстән җыештырылырга тиеш.

31 статья

1. Кар, боз сөңгеләре һәм каткан боз ташланган вакытта, түбәдә ремонт һәм башка эшләр башкарылганда, агач һәм куакларның, электр линияләренең, яктырту һәм элемтә, юл билгеләре, юл светофорларының, юл коймаларының һәм юл юнәлешләренең, җәмәгать транспортын көтү павильоннарының, биналарның декоратив бизәлешенең һәм инженерлык элементларының сакланышын тәэмин итә торгани чаралар күрелергә тиеш. Күрсәтелгән элементлар зыян күргән очракта, алар түбәне чистарткан һәм зыян китергән зат хисабына торгызылырга тиеш.

32 статья

1.Биналарның, корылмаларның түбәләрендә җәяүлеләргә һәм җәяүлеләр зоналарына су турыдан-туры эләгә алмый торган суүткәргечләр булырга тиеш. Су җыю, агызу җайланмалары җәяүлеләр сукмакларыннан читкә чыгарга тиеш.

33 статья

Рөхсәт ителми:

1) биналар, корылмаларның түбәләрендә төзелеш материаллары, ремонт калдыклары, файдаланылмый торган башка предметлар (көрәкләр, скрепкалар, ломнар) кую;

2) биналарның түбәсеннән боз, кар һәм чүп-чарны су торбаларына ташлау.

8 бүлек . Йорт билгеләрен карап тоту

34 статья

1. Биналар, корылмалар йорт билгеләре белән җиһазландырылырга тиеш.

2. Биналар, корылмалар торак йортлар - подъезд һәм фатир номерларының күрсәткечләре-адресация билгеләре (аншлаглар һәм номер билгеләре) белән унификацияләнгән (форма, күләме, төсле карар, шрифт язуы) булырга тиеш.

35 статья

1. Аншлаглар Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә бер үк үлчәмдәге шрифт белән башкарыла.

2. Аншлагларны урнаштыруга гомуми таләпләр:

1) урнашу урыннарын унификацияләү, бердәм урнаштыру кагыйдәләрен үтәү;

2)җәяүлеләр һәм транспорт хәрәкәте шартларын, биналарны кабул итү, архитектура, яктырту, яшел утыртмаларны исәпкә алып, яхшы күренеп тору.

36 статья

1. Аншлагларны урнаштыру түбәндәге таләпләргә җавап бирергә тиеш:

1) җир өслегеннән биеклек-2,5-3,5 м (заманча төзелеш районнарында-5 м га кадәр);

2) чыгып торучы архитектура детальләреннән буш булган фасад өлешендә;

3) фасадның архитектура чишелеше белән бәйлелектә;

4) күрше фасадлардагы билгеләр белән вертикаль бердәйлеге;

5) каплап торучы тышкы объектлар (агачлар, төзелешләр) булмау.

2. Номер билгеләре түбәндәгечә булырга тиеш:

1) төп фасадта - фасадның уң ягындагы стенада;

2) берьяклы транспорт хәрәкәте булган урамнарда-фасад ягында, транспорт хәрәкәте юнәлеше ягыннан;

3) төп керү юлы янында- керү юлының уң ягыннан яки өстендә;

4) ишегалды фасадларында-квартал эчендә йөрү ягындагы стенада;

5) сәнәгать предприятиеләренең коймаларында һәм корпусларында-төп керү юлыннан уң якта;

6) урамнар чатларында фасадның почмак өлешендә;

7) номер билгесе белән янәшә булганда, бердәй вертикаль рәвештә;

8) номер билгесе өстендә.

3.Подъезд һәм фатир номерларының күрсәткечләре ишек проемы өстендә яки ишек проемында (горизонталь күрсәткеч), яисә ишекнең уң ягында 2,0 - 2,5 метр биеклектә (вертикаль күрсәткеч) урнаштырыла.

4. Аншлаглар һәм номер билгеләре чиста һәм төзек хәлдә булырга тиеш. Аншлагларның һәм номер билгеләренең чисталыгы һәм төзеклеге өчен биналарны карап тоту өчен җаваплы затлар җаваплы.

37 статья

1. Флагштокларны йорт фасадына билгеләнгән тәртиптә расланган проект буенча урнаштырырга кирәк.

2. Янгын гидрантлары, полигонометрик билгеләр, геодезик билгеләрнең урнашу күрсәткечләрен биналарың суүткәргеч һәм канализация челтәрләре, камералары, магистральләре һәм коелары беркетмәләренә урнаштырырга кирәк.

38 статья

1.Йорт һәм номер билгеләрен, аншлагларны, янгын гидрантларын, полигонометрик билгеләрне, геодезик билгеләрнең урнашу күрсәткечләрен саклау һәм төзәтү өчен аларны урнаштырган оешмалар җаваплы.

39 статья

1.Рөхсәт ителми:

1) номер билгеләре белән янәшә чыгып торган элмә такталар, консольләр, шулай ук аны кабул итүне кыенлаштыра торган объектлар урнаштыру;

2) номер билгеләрен һәм күрсәткечләрне фасадның чыгып торган элементлары янында яки фасадның кереп торган өлешендә, декор элементларында, кәрнизләрдә, капкаларда урнаштыру;

3) аншлагларны билгеләнгән урыннан ирекле күчереп кую.

9 бүлек. Җир кишәрлекләрен, юлларны, шәхси торак йортларны карап тоту һәм алар янәшәсендәге территорияне төзекләндерү

40 статья

1. Җир кишәрлекләре территорияләрен карап тоту түбәндәгеләрне үз эченә ала:

1) чүп-чардан, коелган яфраклардан, корыган үсемлекләрдән, кар һәм боздан чистарту;

2) юлларны, күперләрне, урамнарны, тротуарларны, җәяүлеләр юллары территорияләрен бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртү;

3) карны көрәү һәм себерү;

4)кар һәм бозны чыгару;

5) контейнер мәйданчыкларын, калдыкларның барлык төрләре өчен контейнерлар, чүп-чар өчен урналар, эскәмияләр, кече архитектура формаларын һәм башкаларны чистарту һәм техник яктан төзек хәлдә тоту;

6) чүп-чарны кабул итү камераларын, контейнерлар (бункерлар) һәм контейнер мәйданчыкларын җыештыру, юу һәм дезинфекцияләү;

7) яңгыр һәм кар суларын читкә чыгару;

8)каты көнкүреш, зур габаритлы һәм башка чүпне җыю һәм чыгару;

9) тузаннан арындыру һәм һаваны чистарту өчен территориягә су сибү;

10) яшел үсентеләрнең сакланышын тәэмин итү, аларны карап тору; территорияләрдә гражданнар тормышы һәм сәламәтлеге, физик һәм юридик затлар милке өчен куркыныч булган корыган яшел үсентеләрне вакытында кисү, Сосновский балтырганын юк итү, бетерү буенча чаралар күрү (химик, механик һәм башкалар).

11)Сосновский балтырганын юк итү буенча чаралар ул чәчәк ата башлаганчы гербицидлар һәм (яки) арборицидлар сиптерү, чабу, үсү урыннарын казу, корыганнарын юкка чыгару, тамырын казып чыгару, туфракны эшкәртеп, күпьеллык үлән чәчү юлы белән үткәрелә;

12) коммуналь объектлар, инженерлык коммуникацияләре (корылмалар), юллар, тимер юллар, күперләр, җәяүлеләр кичүенең реставрация, археологик һәм башка җир эшләре алып барылганнан соң бозылган элементларын яңадан торгызу;

13)гамәлдәге дәүләт стандартлары таләпләре нигезендә яңгыр коеларын (яңгыр канализациясен), җир асты коммуникацияләре коеларын (корылмаларын) карап тоту;

14) җир кишәрлекләре киртәләрен карап тоту, шул исәптән анда урнашкан җимерелгән биналарны, корылмаларны карап тоту, территориягә чит затлар үтеп керең, рөхсәтсез урыннарда чүп-чар ташлау мөмкинлеге бирмәү максатыннан корылмаларны карап тору, шулай ук аларны пычрактан, кардан һәм мәгълүмати-басма продукциядән вакытында чистартуны тәэмин итү;

15) җир кишәрлекләрендә территориягә чит затлар үтеп керү һәм (яки) рөхсәтсез урыннарда калдыклар ташлау мөмкинлеген юкка чыгара торган җимерелгән (сүтелгән, сүтелгән) биналар, корылмаларны коймалап алу һәм карап тоту;

16) шәхси торак йорт яки хуҗалык корылмалары төзелешенең җир кишәрлеге хуҗасы тарафыннан йорт яны территориясендә, шул исәптән урамда, Арча шәһәре Башкарма комитетының язма рөхсәте булганда, төзелеш материалларын вакытлыча саклау рөхсәт ителергә мөмкин. Төзелеш материаллары кешеләрнең тормышына һәм сәламәтлегенә зыян китерүне, шулай ук җимерелү, аву яки башка йогынты нәтиҗәсендә өченче затларның мөлкәтенә зыян китерүне булдырмый торган ысул белән урнаштырылырга тиеш.

9 бүлек. Юлларны карап тоту

41 статья

1.Юлларны карап тотуны тәэмин итүчене (подрядчы, башкаручы) билгеләү нәтиҗәләре буенча әлеге эш төрләрен үткәрүгә муниципаль контрактлар төзегән оешмалар башкара.

2. Юлларны карап тоту түбәндәгеләрне үз эченә ала:

1)юлларны, тротуарларны, ясалма юл корылмаларын, квартал эчендәге юлларны ремонтлау;

2)тротуарлардан (җәяүлеләр зоналары, юллар) пычрак, чүп-чар, кар һәм бозны чыгару, юлларның йөрү өлешен, ясалма юл корылмаларын җыештыру;

3)юлга су сибү һәм юу;

4) газон һәм яшел үсентеләрне карау;

5)тышкы яктырткычлар эленгән баганаларны һәм җәмәгать һәм тимер юл транспорты элемтә челтәрен ремонтлау;

6)кече архитектура формаларын ремонтлау һәм буяу;

7)яңгыр коеларын, канауларны һәм ясалма юл корылмалары составына керүче ачык лотларны урнаштыру, ремонтлау һәм чистарту;

8) коймалар, турникетлар, кече архитектура формаларын урнаштыру, ремонтлау һәм ел саен буяу.

42 статья

Юридик затларга, шәхси эшмәкәрләргә һәм милкендә һәм (яки) аннан файдалануда транспорт чаралары булган гражданнарга транспорт чараларының чиста тышкы кыяфәтен тәэмин итәргә киңәш ителә.

43 статья

Юлларның өске катламын саклау максатыннан рөхсәт ителми:

1) йөкне сөйрәп ташу;

2) төяү-бушату эшләре вакытында рельслар, бүрәнәләр, тимер балкалар, торбалар, кирпеч, башка авыр предметлар ташлау;

3) машиналар йөрү юлына һәм тротуарларга төзелеш материаллары һәм төзелеш калдыклары ташлау;

4) автотранспортны квартал эчендәге җәяүлеләр коммуникацияләрендә урнаштыру һәм саклау;

5) транспорт чараларын моның өчен билгеләнгән урыннан читтә юу;

6) асфальт өслекле юллар буенча чылбырлы машиналарның үз көче белән хәрәкәт итүе;

7) машиналар йөрү өлешенә чагыштырма авырлыгы билгеләнгән нормалардан һәм күрсәтмәләрдән артып киткән авыр йөкле үзйөрешле машиналар һәм механизмнар хәрәкәте;

8) территорияләрне территорияләрне пычратуны булдырмый торган брезент яисә башка материал белән капланмаган грунт, чүп-чар, төзелеш материаллары, җиңел тара, яфраклар ташу;

9) кар, боз, пычрак, җитештерү һәм куллану калдыкларын юлларның йөрү өлешенә һәм алар янәшәсендәге территориягә ташлау;

10) юлларда, тротуарларда, газоннарда һәм яшел утыртмаларда пычрак, чүп-чар өю;

11) җылы чорда юлларның һәм тротуарларның машиналар йөрү өлешен юешләмичә чистарту;

12) юлларның йөрү өлешен юганда пычрак һәм чүп-чарны газоннарга, тротуарларга һәм башка транспорт инфраструктурасына караган башка объектларга ташлау;

13) транспорт чарасы белән ташыган вакытта юлның йөрү өлешенә, тротуарга бетон эремәсе, битум агызу, шулай ук аларны бу эшләр өчен көйләнмәгән транспорт чаралары белән ташу;

14) юл йөрү өлешенә, тротуарга, кюветка, яшел үсентеләр булган территориягә теләсә нинди сыеклык ташлау;

15) машиналар йөрү өлешендә, тротуарларда, газоннарда бетон, башка төзелеш эретмәләре әзерләү;

16) ел фасылына карамастан, автотранспортның күп катлы йорт подъездының керү тамбуры каршындагы мәйданда, газоннарда һәм яшел утыртмаларда, балалар, спорт һәм уен мәйданчыкларында, кием киптерү һәм келәмнәрне чистарту өчен мәйданчыкларда, тротуарларда, ял итү урыннарында, кешеләр күпләп була торган урыннарда, пляжларда, скверларда урнашуы һәм булуы;

17) транспорт чараларын (махсус транспорт чараларыннан тыш) су саклау зоналары чикләрендә, аларның юллар буйлап йөрүләреннән һәм юлларда һәм махсус җиһазландырылган урыннарда тукталудан тыш, кертү һәм урнаштыру;

18) шәхси автотранспорт хуҗаларына кышкы вакытта озак вакыт (2 сәгатьтән артык) транспорт чараларын саклау һәм урнаштыру өчен торак пунктның урамнарның һәм ишегалды юлларының йөрү өлешен куллану;

19) авыр йөкле транспорт чаралары, шулай ук махсус техниканың махсус рөхсәтсез йөрүе, Арча шәһәре муниципаль берәмлеге территориясен җыештыру вакытында чүп-чар чыгаруны оештырган транспорт чараларыннан тыш;

20) төзелеш мәйданчыкларыннан, авария хәлендәге, ремонт һәм башка төр эш урыннарыннан автотранспорт көпчәкләре белән грунт һәм пычрак чыгару;

21) тимер-бетон блоклар, баганалар, коймалар урнаштыру юлы белән юлларның йөрү өлешен, тротуарларны үз белдеге белән каплау.

44 статья

1.Юлларны төзекләндерүнең аерым элементларына таләпләр:

1) ел саен кышкы сезон тәмамланганнан соң җәяүлеләр юлындагы металл коймаларны һәм тротуар баганаларын сезонлы буяу төзекләндерү айлыгы үткәрү чорында гамәлгә ашырыла. Буяр алдыннан коймалар ремонтланырга, пычрактан чистартылырга тиеш;

2)барлык юл тамгасы заказчы тарафыннан билгеләнгән вакыт һәм чират тәртибендә юл тамгасы төшерү өчен расланган паспортлар (схемалар) нигезендә үтәлергә тиеш;

3) юл тамгасы таләп ителә торган төс һәм яктылык-техник характеристикаларына, эләктерү коэффициентына җавап бирергә, эксплуатацияләү чорында бөтен мәйдан буенча сакланырга тиеш;

4)юл билгеләрен ныгыту конструкцияләре һәм системалары кору шартларына һәм монтажлау мөмкинлекләренә карап сайлап алына;

5) юл билгеләре төзек хәлдә булырга, вакытында чистартылырга һәм юылырга тиеш.

6)вакытлыча куелган юл билгеләре, сәбәпләре бетерелгәннән соң, бер тәүлек эчендә алына;

7) визуаль-коммуникация системасы элементлары (транспорт һәм җәяүлеләр хәрәкәте юнәлешләре күрсәткечләре, «Арча шәһәре» муниципаль берәмлегенең планлаштыру-структур элементлары күрсәткечләре (торак пунктлар, техник объектлар һ.б.), юлларда һәм транспорт чишелешләрендә аларга хәрәкәт юнәлешен күрсәтү өчен билгеләнә.

11 бүлек. «Арча шәһәре» муниципаль берәмлегенең гомуми файдаланудагы территорияләрен карап тоту һәм төзекләндерү

45 статья

1.Муниципаль берәмлекнең гомуми файдаланудагы территорияләрендә тыела:

1) территорияне металл, төзелеш һәм авыл хуҗалыгы продукциясе һәм калдыклары, ягулык-майлау материаллары, нефть продуктлары белән пычрату, чүп-чар ташлау урыннары ясау;

2) калдыклар һәм чүп-чарны махсус билгеләнгән урыннарда җыю өчен контейнерлар урнаштыру;

3) стационар булмаган сәүдә объектларын, шулай ук ял итү өлкәсендәге хезмәт күрсәтү объектларын (аттракционнар, кабартылган батутлар, велосипедлар, роликлар прокатыһ әм халыкның ялын һәм күңел ачуын оештыру өчен файдаланыла торган башка шундый объектлар) билгеләнгән тәртипне бозып урнаштыру;

4) махсус билгеләнгән урыннардан тыш, автомототранспорт чараларын юу һәм чистарту;

5) сибелүчән, тузанлы йөкләрне, яфрак, төрле эретмәләрне юлларны пычранудан саклый торган брезент яки башка материал белән капланмаган , махсус җиһазландырылмаган йөк машиналарында ташу;

6) стационар булмаган объектларны үзирекле урнаштыру;

7) җир эшләрен тиешле рөхсәттән (ордер) башка башкару;

8) грунт, чүп-чар, калдыклар, кар, бозны тиешсез урыннарга ташлау;

9) гамәлдәге законнарны бозып, квартал эчендәге юлларга һәм йортларга керү юлларына, урамнарга, тротуарларга, газоннарга төзелеш материаллары ташлау;

10) кәгазьләрне, чүп-чарны, тәмәке төпчекләрен мәйданчыклар, ишегаллары, паркларда, скверларда һәм башка җәмәгать урыннарында газоннарга, тротуарларга, урамнарга ташлау;

11) бакча утыргычларының аркаларына менеп утыру, эскәмияләрне, урамнарны яктырту фонарьларын, башка кече архитектура формаларын вату, пычрату;

12) яңгыр сулары канализациясенең, кюветның рәшәткәләренә, коеларның капкачларына көнкүреш калдыклары ташлау;

13) предприятиеләрнең эчке территорияләрендә һәм шәхси йортларда чүп-чар, коелган яфраклар һәм коры үлән, җитештерү калдыкларын, каты коммуналь калдыкларны янгынга каршы чаралар күрмичә яндыру, учак ягу;

14) фасадларны үзбелдекле үзгәртеп кору, барлык типтагы гаражлар урнаштыру, арендада яки милектә булган җир кишәрлекләреннән читтә базлар, утын сарайлары, будкалар, күгәрчен оялары, теплицалар, тирес җыю урыннары һәм башка корылмалар кую, шулай ук билгеләнмәгән урыннарда кече архитектура формалары кую, тышкы мәгълүмат урнаштыру;

15) Яшел үсентеләрне сындыру, юк итү, аларга атынгычлар, гамаклар элү, кәүсәләрен каезлау;

16) газоннарны бозу;

17) гамәлдәге законнарны бозып, юлның машиналар йөрү өлешенә кар бушату;

18) гамәлдәге законнарны бозып, йорт хайваннары, кошларны хуҗасыз килеш урамда, авыл хуҗалыгы җирләрендә йөртү (авыл җирлеге башкарма комитеты билгеләгән җирләрдән тыш);

19) эре габаритлы төзелеш чүп-чарын, көнкүреш техникасы һәм җиһазларын, киселгән агачларны килешү кәгазе булмаган килеш һәм гамәлдәге законнарны бозып, контейнер мәйданчыкларына ташлау;

20) төзек булмаган транспорт чарасын, авыл хуҗалыгы техникасын, тагылмаларны һәм ярымприцепларны, хезмәт транспортын, гамәлдәге законнарны бозып, шул исәптән дәүләт теркәү номерларыннан башка урнаштыру һәм саклау;

21) керне, автотранспорт чараларын, хайваннарны чишмәләр, кое, су колонкалары, елга ярларында, күлләрдә һәм ясалма (декоратив) сулыклар буенда юу;

22) йорт яны территорияләрендә, йорт яны кишәрлегеннән читтә тирес урнаштыру;

23) йорт яны территорияләрендә, урамнарда һәм бу максатлар өчен билгеләнмәгән башка урыннарда юынтык сулар түгү, чүп-чар ташлау. Канализацияләре булмаган торак биналарда үз калдыкларын җыю өчен эре предметлар эләгә алмаслык итеп ясалган рәшәткәле япкычлы чокырлар карала;

24) йөк төяү - бушату эшләре алып барганда, йөкне сөйрәп ташу, рельслар, бүрәнәләр, тимер балкалар, торбалар, кирпеч һәм башка авыр предметларны юлга ташлау, чылбырлы йөрешле машиналарга каты өслекле урамнар буйлап йөрү, юлларда зур йөк транспорты хәрәкәте;

25) торак пункт территориясенә автотранспорт тәгәрмәчләреннән балчык кою;

26) транспорт чараларын торак пунктлар чикләренә (газоннарны, чәчәк түтәлләрен һәм үләнле башка территорияләрне дә кертеп), балалар һәм спорт мәйданчыкларында, хайваннарны йөртү мәйданчыкларына, шулай ук йорт яны территориясендә урнашкан хуҗалык мәйданчыкларына кую.

12 бүлек. Шәхси торак йортларны карап тоту һәм алар янәшәсендәге территорияне төзекләндерү

46 статья

1. Шәхси торак йорт милекчеләре (яки) яллаучылар (алга таба - торак йортлар хуҗалары), әгәр законда яки килешүдә башкасы каралмаган булса, түбәндәгеләрне гамәлгә ашыралар:

1) торак йортларның фасадларының, коймаларның, шулай ук башка корылмаларның тиешенчә саклау, аларны вакытында ремонтлау һәм буяу;

2) торак йортның номер билгеләрен булдыру;

3) йорт территориясен тәртиптә һәм тиешле санитар хәлдә тотуны тәэмин итү;

4)йорт янындагы яшел үсентеләрне тәртиптә тоту, куаклар һәм агачларны санитар кисү, газүткәргечләрнең сак зонасында, кабель һәм һава электр тапшыру линияләрендә һәм башка инженерлык челтәрләрендә агачлар булуга юл куймау;

5) канауларны һәм су агызу торбаларын чистарту, язгы чорда кар суы агуны тәэмин итү;

6)җир кишәрлегендә үзәкләштерелгән канализация булмаганда, юынтык су чокыры, бәдрәфне санитар нормалар нигезендә даими рәвештә чистартып тору һәм дезинфекция ясау;

7) каты һәм зур габаритлы чүпләрне махсус мәйданчыкларда урнаштырылган контейнерларга салу;

8) билгеләнгән тәртип нигезендә каты көнкүреш һәм зур габаритлы чүпләрне вакытында җыю һәм чыгару;

9) махсус мәйданчыкларда урнаштырылган каты һәм эре габаритлы калдыкларны контейнерларга ташлау;

10) билгеләнгән тәртип нигезендә каты көнкүреш һәм зур габаритлы калдыкларны үз вакытында җыю һәм чыгаруны тәэмин итү.

47 статья

1. Шәхси торак территориясендә рөхсәт ителми:

1)коелган яфракларны, территорияләрдәге һәм йорт биләмәләрендәге теләсә нинди калдыкларны һәм чүп-чарны яндыру;

2) йортлар территорияләрендә һәм алар янәшәсендәге территорияләрдә яфракларны, теләсә нинди төр калдыкларны һәм чүп-чарны яндыру;

3) тирес, күмер, тара, утын, эре габаритлы калдыкларны, йорт яны территориясеннән төзелеш материалларын саклау;

4) "Арча шәһәре" муниципаль берәмлеге җирләрендә транспорт чараларын йорт яны территориясеннән читтә юу;

5) йорт яны территориясе артында, вәкаләтле органнар белән килешмичә, ишегалды корылмалары, ташландык су чокырлары, бәдрәфләр төзү;

6) территориядә юлларга махсус транспорт һәм җыештыру техникасы йөри алуны кыенлаштыра торган яисә аларга комачаулый торган киртәләр кую;

7) территорияне төзекләндерү элементларын җимерү һәм зарарлау, сулыкларны чүпләү;

8) «Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге җирләрендә йорт яны территориясеннән читтә транспорт чарасын кую һәм саклау;

9) тирә-юньне теләсә нинди калдыклар белән чүпләү;

10) чүп-чар, кар, боз чүплекләре оештыру.

13 бүлек 13. Яңгыр канализациясе челтәрләрен карап тоту

48 статья

1. Яңгыр коелары, җир асты коммуникацияләре коелары, люклар (рәшәткәләр) ябык һәм транспорт һәм җәяүлеләрнең имин хәрәкәтен тәэмин итәрлек төзек хәлдә булырга тиеш.

2. Су коеларын карап тоту, чистарту, төзек хәлдә тотуны гамәлдәге дәүләт стандартлары буенча аларның милекчеләре башкара.

49 статья

1. "Арча шәһәре" муниципаль берәмлеге территорясендә яңгыр канализациясенең магистраль һәм квартал эчендәге челтәрләрен карап тоту һәм эксплуатацияләү әлеге максатларга шәһәр бюджетында каралган акчалар чикләрендә махсуслаштырылган оешмалар белән төзелгән килешүләр нигезендә гамәлгә ашырыла. Яңгыр канализациясенең ведомство челтәрләрен карап тоту һәм эксплуатацияләү тиешле оешмалар хисабына башкарыла.

2.Яңгыр канализациясенең ведомство челтәрләрен карап тоту һәм эксплуатацияләү тиешле оешмалар хисабына башкарыла.

3.Хуҗасыз инженерлык коммуникацияләре һәм күзәтү коелары юлларны карап тотуны гамәлгә ашыручы махсус оешмалар тарафыннан тиешенчә куркынычсыз хәлдә сакланырга тиеш.

4. Яңгыр коелары рәшәткәләре даими чистартылган хәлдә булырга тиеш. Рәшәткәләр һәм коелар чүпләнми, аларның үткәрү сәләтен чикли. Яңгыр канализациясенең карау һәм яңгыр кабул итү коеларын профилактик тикшерү һәм аларны чистарту елына ике тапкыр башкарыла. Күзәтү һәм яңгыр коеларын чистартканнан соң, чыгарылган пычракның барлык төрләре кичекмәстән махсус мәйданчыкларга чыгарылырга һәм утильләштерелергә тиеш.

50 статья

1. Канализация, яңгыр сулары җайланмалары, системалары, челтәрләре һәм корылмалары төзек булмау сәбәпле урамнарны, биналарны, корылмаларны су басу, бозлавык барлыкка килү, шулай ук газоннарга, тротуарларга, урамнарга һәм ишегалды территорияләренә су агызу рөхсәт ителми.

2. «Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә, вәкаләтле органнар белән килештермичә, су җыю коелары, парга әйләндерү мәйданчыклары урнаштыру рөхсәт ителми.

51 статья

1.Күзәтү коеларының люклары юлның йөрү өлеше, тротуарлар, җәяүлеләр юллары, яшел зоналар белән бер дәрәҗәдә булырга тиеш. Күзәтү коеларының машиналар йөрү өлеше, тротуарлар, җәяүлеләр юллары, яшел зоналар белән тоташтырылу дәрәҗәсе 2 см дан, яңгыр коеларыныкы 3 см дан да артмаска тиеш.

52 статья

1. Коммуникация коелары, аларның капкачлары яки рәшәткәләре җимерелгән яки юкка чыгарылган булуы ачыкланганнан соң, челтәрне эксплуатацияләүче оешма тарафыннан киртәләнеп алынган, тиешле кисәтү билгеләре белән билгеләнгән һәм билгеләнгән вакытка алыштырылган булырга тиеш.

53 статья

1.Инженерлык челтәрләрендә планлы эшләр башкарганда, канализация сулары якындагы канализация челтәренә, су һәм җылылык челтәрләреннән - яңгыр канализациясенә (булганда) агызыла. Юлга су агызу тыела. Башка техник калдыкларны (нефтьле сыеклыкларны, шламнарны һәм тозлы техник суны да кертеп) ташлау катгый рәвештә норматив-хокукый актлар һәм технологик регламентлар нигезендә башкарыла. Су агу нәтиҗәләрен бетерү зыяны инженерлык челтәрләре хуҗалары хисабына башкарыла.

14 бүлек. Техник элемтә чараларын карап тору

54 статья

1.Биналарны инженер-техник тәэмин итү өчен билгеләнгән кабельле элемтә, телевидение, радио, интернет һәм башка шундый челтәрләрне урнаштыру җир асты буенча башкарыла (траншеялар, каналлар, тоннельләр).

2.Биналарга тышкы коммуникацияләрне башка ысул белән (һава, җир өсте) урнаштыру, эксплуатацияләүче оешмалардан тиешле техник шартлар алу шарты белән, аларны җир астында урнаштыру мөмкинлеге булмаган очракта гына рөхсәт ителә.

3. Асылмалы элемтә линияләрен һәм һава-кабель юлларын беркетү сыйфатында түбәндәгеләрне файдаланырга ярамый:

1) автомобиль юлларын төзекләндерү элементлары: юл киртәләре, светофорлар, юл билгеләре урнаштыру өчен билгеләнгән элементлар һәм конструкцияләр;

2) фасадлар, түбәләр, бинаның стеналары (төтен юллары, вентиляция, коллектив телевидение һәм радио кабул итү системалары антенналары, фронтоннар, козыреклар, ишекләр, тәрәзәләр).

3) фасадлар, түбәләр, биналар һәм корылмалар элементлары (төтен юллары, вентиляция, коллектив телевидение һәм радио кабул итү системалары антенналары, фронтоннар, козыреклар, ишекләр, тәрәзәләр).

4.Рөхсәт ителми:

1) бер бинадан икенчесенә һава юлы белән элемтә кабельләре салу юллары кисешү;

2) бүлгеч муфта шкафыннан тыш кабель запасларын урнаштыру;

55 статья

Милекчеләр (хуҗалар) техник элемтә чараларын (кабельләр, кабельләрне беркетү элементларын, бүлү һәм муфта шкафларын һәм башкалар), шулай ук алар ярдәмендә тиешле хәлдә тоташтырыла торган техник җайланмаларны (кимчелекләрне бетерү һәм/яки изоляция тышчасы булмау, буяу, коррозия һәм/яки механик кимчелекләр, чыбыклар һәм/яки яктырту баганаларына һәм электр тапшыру линияләре) тиешле дәрәҗәдә тотарга тиеш.

15 бүлек. Тышкы яктырту объектларын (чараларын) карап тоту

56 статья

Тышкы яктырту элементларына яктырткычлар, кронштейннар, терәкләр, чыбыклар, кабельләр, туклану чыганаклары (шул исәптән җыю, туклану пунктлары, идарә тартмалары) керә.

57 статья

1. Торак пунктлар территорияләрендә урамнар, юллар, мәйданнар, җәяүлеләр тротуарлары, торак кварталлар, ишегаллары, предприятие, учреждение, оешма территорияләре, шулай ук аншлаглар һәм иҗтимагый һәм торак биналарның номерлы билгеләре, юл билгеләре һәм күрсәткечләре, мәгълүмат элементлары һәм витриналар тәүлекнең караңгы вакытында яктыртылырга тиеш.

2. Урамнарны, юлларны, мәйданнарны, микрорайоннар территорияләрен яктырту кичен табигый яктылык дәрәҗәсе 20 лк кадәр кимегәндә башкарыла, ә иртән - 10 лк дан арткан вакытта сүндерелә.

3. Торак йортларның подъездларын, аншлагларны һәм урам күрсәткечләрен, шулай ук архитектура-сәнгать яктырткычлары системаларын кабызу һәм сүндерү урамнарны яктырту режимында башкарыла.

4. Биналарның һәм корылмаларның милекчеләре, милек рәвешләренә карамастан, законда билгеләнгән тәртиптә килештерелгән проект нигезендә биналарның һәм корылмаларның архитектура-сәнгать яктырткычлары булуын һәм эшләвен тәэмин итәргә тиеш.

58 статья

1. Төп юлларда, мәйданнарда һәм урамнарда сафтан чыккан яктырткычлар саны 3% тан, башка территорияләрдә (квартал эчендәге юллар, ишегалды территорияләре) 5% тан артмаска тиеш.

2. Сафтан чыккан газ лампалары бу максатлар өчен махсус билгеләнгән биналарда сакланырга һәм утильләштерү өчен махсус предприятиеләргә озатылырга тиеш.

59 статья

1. Тышкы яктырту җайланмаларының металл баганалары, кронштейн һәм башка элементлары чиста булырга тиеш, коррозия элементлары, авышу булмаска һәм милекчеләр

2) Ремонт, проект документациясе белән билгеләнгән тәртиптә, объектның тышкы кыяфәтен саклап һәм төс үзенчәлекләрен исәпкә алып башкарылырга тиеш;

3) стационар булмаган объектлар янында урналар урнаштыру, кирәк булган саен чүп савытларын буяу һәм чистарту.

68 статья

1.Рөхсәт ителми:

1) стационар булмаган объектларга янкорма, козыреклар, чүп җыйгычлар һәм проектлар белән каралмаган башка корылмалар төзү;

2) стационар булмаган объектлар янына сәүдә-суыткыч җиһазлары кую;

3) стационар булмаган объектларда һәм аларның түбәләрендә товарлар, детальләр, көнкүреш һәм житештерү характерындагы башка предметлар саклау, шулай ук стационар булмаган объектларны склад максатларында куллану;

4) стационар булмаган объектлар арасында янгынга каршы аермалар, җиһазлар белән тәэмин итү;

5) стационар булмаган объектларны биналар аркаларында, газоннарда, мәйданчыкларда (балалар, ял, спорт, транспорт тукталышларында), сүүткәргеч һәм канализация челтәрләренең сак зонасында, торбаүткәргечләрдә, шулай ук торак биналарның тәрәзәләренә кадәр арада, сәүдә предприятиеләренең витринасына кадәр-20 м, агач кәүсәсенә кадәр - 3 м.

18 бүлек. Төзелеш эшләре башкару урыннарын карап тоту

69 статья

1. Төзелеш, ремонт һәм башка эшләр тәмамланганнан соң төзелеш мәйданчыкларын, аңа караган территорияләрне төзекләндерүне торгызу, карап тоту төзүчегә йөкләнә.

2. Төзелеш башланганчы, ремонт һәм башка төр эшләрне башкару чорында түбәндәгеләрне эшләргә кирәк:

1)төзелеш мәйданчыгы территориясенең бөтен периметры буенча Башкарма комитетның хокукый актлары таләпләре нигезендә типлаштырылган коймалар урнаштыру;

2) төзелеш мәйданчыгы коймасының гомуми тотрыклылыгын, ныклыгын, ышанычлылыгын, файдалану куркынычсызлыгын тәэмин итү;

3) төзелеш мәйданчыгында койманың техник торышын, аның чисталыгын тикшереп тору, пычрактан, кардан, боздан, мәгълүмати-басма продукциядән һәм граффитидан вакытында чистартып тору;

4) төзелеш мәйданчыгы территориясенә кергәндә, гамәлдәге төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре таләпләренә җавап бирә торган төзелеш объектының мәгълүмати щитын урнаштыру һәм аны тиешле хәлдә тоту;

5) төзелеш мәйданчыгы периметры буенча тышкы яктыртуны тәэмин итү;

6)төзелеш мәйданчыгына керү юлларын урамнарның машиналар йөри торган өлешенә пычрак һәм чүп чыгармый торган транспорт чараларының тәгәрмәчләрен чистарту яки юу пунктлары белән җиһазлау;

7) төзелеш мәйданчыгы территориясендә каты көнкүреш, зур габаритлы һәм төзелеш калдыклары салу өчен контейнерлар һәм (яки) бункерлар булуны тәэмин итү;

8) төзелеш мәйданчыгыннан каты көнкүреш, зур габаритлы һәм төзелеш калдыкларын билгеләнгән тәртиптә чыгаруны оештыру;

9) төзелеш мәйданчыгы территориясеннән карны тиешле тәртиптә килештерелгән махсус билгеләнгән урыннарга чыгару;

10)эшләр башкарганда, гамәлдәге җир асты инженер коммуникацияләрен, тышкы яктырту челтәрләрен, яшеллекне һәм кече архитектура формаларын саклау;
11) төзелеш мәйданыннан чистартылган һәм билгеләнгән тәртиптә килештерелгән махсус билгеләнгән урыннарга калдыклар булмаган карны чыгаруны тәэмин итү;
12) эшләр башкарганда төзелеш мәйданчыгы территориясен, аңа керү юлларын һәм тротуарларны пычрактан, чүп-чардан, кардан, боздан көндәлек чистартуны тәэмин итү (ел фасылын исәпкә алып, кыш, җәй);
13) эшләр башкарганда гамәлдәге җир асты инженерлык коммуникацияләрен, тышкы яктырту челтәрләрен, яшел үсентеләрне һәм кече архитектура формаларын саклауны тәэмин итү.

3. Төзелеш һәм (яки) ремонт эшләре үткәрү чоры дәвамында әлеге Кагыйдәләрнең таләпләрен үтәргә, шулай ук эшләрне башкарганда җимерелгән һәм җимерелгән юл өслекләрен, яшел үсентеләрне, газоннарны, тротуарларны, кабымлыкларны, кече архитектура формаларын торгызырга кирәк.

4. Төзелеш материаллары, җиһазлар, автотранспорт һәм күчмә механизмнар, ярдәмче бүлмәләр, эшчеләр һәм хезмәткәрләрне вакытлыча урнаштыру өчен көнкүреш вагончыклары, төзелеш калдыкларының транспорт партияләрен вакытлыча саклау һәм туплау урыннары төзелеш оешмалары проекты нигезендә төзелеш мәйданчыклары чикләрендә урнаштырыла.

70 статья

1. Рөхсәт ителми:
1)гражданнарның шәхси һәм иҗтимагый иминлеген тәэмин итүгә бәйле коткару, авария-торгызу һәм башка кичектергесез эшләрдән тыш, 23.00 сәгатьтән 7.00 сәгатькә кадәр төзелеш, ремонт, йөк төяү-бушату һәм башка эшләрне оештыру һәм үткәрү;
2)Башкарма комитетның тиешле рөхсәте (күрсәтмәләре) булмаганда, юллар һәм тротуарларны тарайту яисә ябу;
3)чүпне яндыру һәм төзелеш производствосы калдыкларын утильләштерү;
4) юлларны пычратучы грунт, чүп-чар, төзелеш материаллары, җиңел тара, агачларны брезент белән капламыйча яисә башка материал белән ташу, шулай ук төзелеш катнашмаларын һәм измәләрен (шул исәптән цемент-ком эремәсе, известь, бетон катнашмалары), аларны юлга, тротуар, юл читенә яки юл янындагы газон полосасына сую мөмкинлеген булдырмый торган чаралар күрмичә генә транспорт белән ташу.

19 бүлек. Җирләү урыннарын карап тоту

71 статья

1. Этик, санитар һәм экологик таләпләр нигезендә бирелгән җирләү урыннарын карап тоту федераль законнар һәм муниципаль хокукый акт белән билгеләнгән җирләү урыннарын карап тоту кагыйдәләре нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Җирләү урыннарын санитар карап тотуны тәэмин итүчене (подрядчы, башкаручы) билгеләү нәтиҗәләре буенча әлеге эш төрен үткәрүгә муниципаль контракт төзегән махсуслаштырылган оешма башкара.

72 статья

1. Җирләү урыннарын карап тотуга таләпләр:
1) зиратлардагы җәмәгать бәдрәфләре чиста һәм төзек булырга тиеш. Җәмәгать бәдрәфләре урналары чистартылырга тиеш;
2) зират территориясендә калдыклар һәм чүп савытлары өчен контейнерлар чистартылырга тиеш. Калдыклар җыелган саен кимендә 3 көнгә бер тапкыр чыгарылырга тиеш;

3) ауган агачлар булу рөхсәт ителми. Авария хәлендәге агачлар табылган вакыттан алып тәүлек эчендә юкка чыгарылырга тиеш;

2. Кышкы чорда җирләү урыннарын карап тоту үзенчәлекләре:

1) зиратларга төп керү юллары, тротуарлар киңәйтелергә һәм кардан чистартылырга тиеш. Бозы булмаган тигез кар катламы булу рөхсәт ителә;

2)үзәк керү юллары, тротуарлар бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртелергә тиеш. Юллар һәм тротуарларны чистарту кар явуга ук башланырга тиеш;

3)беренче чиратта төп керү юлларыннан кардан, боздан чистарту зарур;

4) җирләү урыннарының җәяүлеләр зоналарында бозлавыкка каршы материаллар кулланырга кирәк, юллардан чистартылган кар һәм бозны кабер өсләренә, газон, куакларга ташлау рөхсәт ителми.

3. Җәйге чорда җирләү урыннарын карап тоту үзенчәлекләре:

1) төп юллар, керү юллары, тротуарлар, каберләр арасы һәм җирләү урыннарында гомуми файдаланудагы башка территорияләр төрле чүптән чистартылырга тиеш;

2) яшел үсентеләрне санитар кисү, чүп үләннәрне бетерү буенча чаралар ел саен башкарылырга тиеш.

4. Җирләү урыннарын (тәреләр, һәйкәлләр, плитәләр, склеплар һәм башкалар) карап тоту, чәчәк һәм декоратив куаклар утырту мәрхүмнең законлы вәкиле яки башка зат тарафыннан санитар таләпләрне мәҗбүри үтәү юлы белән башкарыла.

20 бүлек. Автотранспорт чараларын озак вакытлы һәм кыска вакытлы саклау стоянкаларын карап тоту

73 статья

1. Автотранспорт чараларын озак вакытлы һәм кыска вакытлы саклау урыннары гамәлдәге төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре, шулай ук әлеге Кагыйдәләр нигезендә стоянкалар ясау өчен бирелгән җир кишәрлеге милекчесе (алга таба - хуҗасы) тарафыннан башкарыла.

74 статья

Милекченең бурычлары:

1) стоянкалар территориясенең бөтен периметры буенча механик яктан нык һәмтышкы тәэсиргә тотрыклы койма ясау;

2) коймаларның техник торышын, аларның чисталыгын тикшереп тору, пычрактан, кардан, боздан, мәгълүмати-басма продукциядән вакытында чистартып тору;

3) стоянкалар территорияләрендә һәм стоянкалар янындагы территорияләрдә төрле конструкцияләр саклауга юл куймау;

4) машина кую урыннарын дежур персонал өчен бүлмәләр белән җиһазлау. Гомуми мәйданы 10,0 кв.метрдан артмаган машина кую урыннарында дежур персонал өчен даими булмаган корылмалар урнаштыру, җиңел корылмалардан ясалган, аннары тышкы стеналарны нейтраль төсләр заманча бизәү материаллары белән бизәү рөхсәт ителә;

5)стоянкалар территориясен гамәлдәге нормалар һәм кагыйдәләр таләпләренә туры килә торган тышкы яктырткычлар белән җиһазлау;

6) стоянкалар территориясендә вакытлыча биналар, корылмалар, сәүдә павильоннары, киоск һ. б. проектта каралмаган башка капиталь объектлар төзү рөхсәт ителми;

7)машина кую урыннары территорияләрендә автомобиль юу һәм ягулык-майлау материаллары куюны булдырмау;

8)санитар һәм янгынга каршы кагыйдәләрне үтәү, стоянкалар территорияләрен карап тоту.

9) даими рәвештә санитар эшкәртеп, чистартып тору, калдыкларны җыю өчен контейнерлар (урналар) кую, каты көнкүреш калдыкларын, карны даими чыгаруны тәэмин итү;

10) стоянкага керү юлларын каты өслекле, автостоянканың урнашу һәм хезмәт күрсәтү урынын билгели торган махсус билгеләр, шулай ук гамәлдәге дәүләт стандартлары таләпләренә туры килә торган тамга белән җиһазландыру.

11) инвалидларның стоянкалар территориясенә тоткарлыксыз керү мөмкинлеген тәэмин итү. Инвалидлар махсус автотранспорт чараларын кую өчен "Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында" 1995 елның 24 ноябрендәге 181-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясы нигезендә урыннардан бушлай файдалана.

21 бүлек.Йорт хайваннарын һәм кошларын асрау

75 статья

1. Теләсә кайсы хайван хуҗасының милке булып тора һәм милек закон белән саклана. Хайванны хуҗасыннан бары тик суд карары буенча гына тартып алырга мөмкин.

2. Йорт хайваннарын һәм кошларын асрау өченче затларның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен бозмаска тиеш.

3. Йорт хайваннары хуҗалары үз йорт хайваннарының экскрементларын җыю һәм утильләштерүне мөстәкыйль башкаралар.

76 статья

1. «Арча шәһәре» муниципаль берәмлегендә яшәүчеләр тарафыннан авыл хуҗалыгы хайваннары (сыер, сарык, кәҗәләр, дуңгызлар һәм башка) һәм кош-кортларын карап тоту шәхси торак йортлар территорияләрендә рөхсәт ителә.

2. Барлык продуктлы хайваннар (эре мөгезле терлек, кәҗәләр, сарыклар, дуңгызлар, атлар) биркалау юлы белән мәҗбүри рәвештә теркәлергә тиеш.

3. Йорт хайваннарын көтү урыннарында, хуҗасы күзәтүе астында яисә аның кушуы буенча, җирле үзидарә органының норматив-хокукый акты белән билгеләнә торган көтү урыннарына чыгарырга рөхсәт ителә.

4. Йорт хайваннарын урамда 7.00 сәгатьтән 23.00 сәгатькә кадәр йөртергә рөхсәт ителә. Башка вакытта урамда йөрткәндә хуҗалар урамнарда һәм торак йортларның ишегалларында тынлыкны тәэмин итү өчен чаралар күрергә тиеш.

5. Этне урамда йөртү, әгәр махсус сумкада (контейнерда) яки урамда йөртүче зат кулында булса, өч айга кадәрге эт балаларын һәм кечкенә этләрне урамда йөртү очракларыннан тыш, поводок (бәйдә тота торган башка җайланмалар), муенчак һәм борындык кулланып башкарылырга тиеш. Законда билгеләнгән тәртиптә теркәлгән этнең муенчагында аның идентификация номеры күрсәтелергә тиеш. Этне поводоксыз урамда йөртү торак пунктларның чикләреннән читтә, шулай ук этләрне урамда йөртү турында билге куелган урыннарда рөхсәт ителә.

6. Хуҗалары ишегаллары, тротуарлар, урамнар, парклар, газоннар, балалар мәйданчыклары, скверлар, мәйданнар, шулай ук торак йортларның подъездларының йорт хайваннары һәм кошлары экскрементлары белән пычрануга юл куймаска тиеш. Этләрне, мәчеләрне һәм башка вак хайваннарны урамда йөрткән вакытта, хуҗасының үзе белән йорт хайваннарының табигый экскрементларын тулысынча җыештыруны тәэмин итә торган кирәк-яраклары булырга тиеш, алар мәйданчыкларда чүп контейнерларына ташланырга тиеш.

7. Этне бәйдән махсус урында гына ычкындырырга мөмкин. Махсус бирелгән мәйданчыклар булмаганда, җирле үзидарә органының норматив-хокукый акты белән билгеләнгән бушлыкларда һәм башка урыннарда йөрү рөхсәт ителә.

8. Этләрне дрессировкалау бары тик яхшы койма белән әйләндереп алынган мәйданчыкларда яки Арча шәһәре җирлекләре территориясендә генә үткәрелергә мөмкин.

9. «Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә йорт хайваннарын һәм кошларын көтү тыела (йорт яны территорияләрендә, газоннарда, паркларда һәм скверларда үз белдегең белән йөрү һәм көтү рөхсәт ителми). Йорт хайваннарын юллардан тәүлекнең якты вакытында гына уздырырга мөмкин, шул ук вакытта аларны юлның уң ягына мөмкин кадәр якынрак йөртергә кирәк. Грунт юллардан һәм сукмаклардан йөртү мөмкинлеге булганда, йорт хайваннарын асфальт өслекле юлдан йөртү тыела.

10. Йорт хайваннарын урамда калдырганда, хуҗалары яшел үсентеләрне бозуга һәм аларны куып чыгаруга киткән чыгымнарны каплый.

11. Йорт кәҗәләре йорт яны территориясендә генә асралырга яки көтүлекләрдә хуҗалары күзәтүе астында гына йөрергә тиеш.

77 статья

1. Рөхсәт ителми:

1) хайваннарның балалар мәйданчыкларына, мәктәп, балалар бакчалары территорияләренә, ашханәләргә, сырхауханәләргә, азык-төлек кибетләренә керә алуы;

2) йорт хайваннарын пляжларда йөртү һәм аларны сулыкларда коендыру;

3) тыю турында язу булган очракта, хайваннарның учреждениеләргә керүенә юл кую;

4) торак пунктлар территориясендә озатучысыз гына хайваннар һәм кошларны иреккә чыгару;

5) алкогольле, наркотик яки токсик исерек хәлдә булган затлар, шулай ук яше яки сәламәтлеге торышы аркасында этләрнең хәрәкәтен контрольдә тота алмаучы һәм урамда йөргән вакытта аларның агрессив тәртибен булдырмый кала алмаучы затлар тарафыннан этләрне урамда йөртү;

6) 14 яшькә җитмәгән затлар тарафыннан этләрне, кечкенә этләрне урамда йөртү очракларыннан тыш, урамда йөртү;

7) йорт хайваннарын һәм кошларын балконнарда, лоджияләрдә, гомуми файдаланудагы урыннарда (чиктәш фатир коридорларында, баскыч аралыкларында, чарлакларда, подвалларда һәм башка ярдәмче биналарда) асрау;

8) махсус чаралар (күргәзмәләр һ.б.) уздыру урыннарыннан тыш, йорт хайваннарының бу максатларга билгеләнмәгән территорияләрдә йөрүе.

78 статья

1. Умарта ояларын җир кишәрлекләрендә урнаштыру түбәндәге таләпләрне үтәгәндә рөхсәт ителә:

эшкәртү предприятиеләре, кондитер һәм (яки) химия продукциясе җитештерү предприятиеләре, аэродромнар, хәрби полигоннар, тимер юлларга бүлеп бирелгән полоса чикләре, 110 кВ һәм аннан да күбрәк көчәнешле электр тапшыру линияләре, медицина оешмалары, мәдәният оешмалары, белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашыручы оешмалар, балаларның ял оешмалары, балалар өчен социаль хезмәтләр, социаль тернәкләндерүгә мохтаҗ балигъ булмаганнар өчен махсус учреждениеләр, социаль тернәкләндерүгә мохтаҗ балалар өчен махсус учреждениеләр, балалар өчен махсус учреждениеләрдән 100 м;

торак пунктларда яисә гражданнарның үз ихтыяҗлары өчен бакчачылык яки яшелчәчелек алып бару территорияләрендә урнашкан күрше җир участоклары чикләреннән кимендә 3 м (алга таба-бакчачылык яки яшелчәчелек территориясендә), әлеге участокларның чикләреннән капма-каршы якка очу белән яки очу арасы һәм юнәлеше буенча чикләүләрсез, күрше җир кишәрлекләреннән 2 метрдан да ким булмаган тоташ койма белән аерып тоту шарты белән;

башка төрдәге хайваннар, шул исәптән кошлар асрала торган биналардан ким дигәндә 3 м, әлеге участокларның чикләреннән капма-каршы якка очу белән яки очу арасы һәм юнәлеше буенча чикләүләрсез, күрше җир кишәрлекләреннән 2 метрдан да ким булмаган тоташ койма белән аерып тоту шарты белән. Күрсәтелгән таләп торак пунктлар яисә бакчачылык яки яшелчәчелек территорияләре чикләреннән читтә урнашкан (хуҗалыклардагы хайваннардан тыш) башка төрдәге хайваннар асралган биналарга кагыла.

79 статья

1.Йорт хайваннары һәм кошлары хуҗалары бурычлы:

1) терлекләр авыруларын кисәтүне һәм терлекчелек продуктларының ветеринария-санитар мөнәсәбәтендә куркынычсызлыкны тәэмин итә торган хуҗалык һәм ветеринария чараларын гамәлгә ашырырга, әйләнә-тирәне терлекчелек калдыклары белән пычрануга юл куймаска, шулай ук ел саен яңадан теркәлү чорында мәҗбүри дәвалау-профилактик чаралар үткәрергә;

2) Арча шәһәре муниципаль берәмлеге территориясендә булуларына юл куймыйча, хайваннарның урнашу урынын даими контрольдә тотарга;

3) хайваннар авырганда һәм алар үлгән очракта, шулай ук үз-үзләрен гадәти булмаганча тотканда, кичекмәстән ветеринария учреждениеләре белгечләренә хәбәр итәргә. Алар килеп җиткәнче, авыру билгеләре булган хайваннарны аерып куярга;

4) ветеринария белгечләре таләбе буенча хайваннарны карау, диагностика тикшеренүләре, саклагыч прививкалар һәм дәвалау-профилактик эшләр өчен бирергә.

80 статья

1.Үлгән терлекне күмү махсус билгеләнгән урында махсуслаштырылган оешма тарафыннан башкарыла.

81 статья

1.Үз территорияләрендә каравылчы этләре булган оешмалар бурычлы:

1) этне гомуми нигезләрдә теркәргә;

2) этне ныклы бәйдә тотарга;

3) чит кешеләрнең хайваннар янына керү мөмкинлеген булдырмаска;

4) этләрне яхшы әйләндерелгән территориядә яки гомуми файдаланудагы территориядән читкә кергәндә кисәтү язуы булган очракта гына төшереп калдырырга.

82 статья

1. Җәмәгать урыннарында хуҗасыннан башка йөрүче күзәтүчесез хайваннар тотылырга тиеш.

2. Күзәтүчесез хайваннарны тоту махсус предприятие яки җирле үзидарә органнары белән төзелгән килешү нигезендә башкарыла ала.

3. Күзәтүчесез хайваннарны тоту чараларын гамәлгә ашыру хайваннарга карата гуманлы мөнәсәбәт һәм иҗтимагый әхлак нормаларын үтәү принципларына нигезләнә.

4. Рөхсәт ителми:

1) тиешле карардан башка, шәхси йортлар территориясеннән һәм фатирлардан хайваннарны алырга;

2) этләрне кибет, даруханәләр, коммуналь хезмәт күрсәтү предприятиеләре һ. б. янында бәйдән ычкындырырга;

3) ветеринария органнары рекомендациясеннән башка, алдгычлар һәм башка тоту чараларын кулланырга.

22 бүлек. Бәйрәмчә бизәү

83 статья

1. Җирлек территориясен бәйрәмчә бизәү дәүләт һәм башка бәйрәмнәр, истәлекле вакыйгалар белән бәйле чаралар үткәрү чорында башкарыла.

2.Бәйрәмчә бизәү дәүләт һәм муниципаль флаглар элү, лозунглар, гирлянда, панно элү, декоратив элементлар һәм композицияләр, стендлар, трибуналар, эстрада, шулай ук бәйрәм иллюминациясе урнаштыруны үз эченә ала.

3. Бәйрәмчә бизәү элементларын әзерләгәндә һәм урнаштырганда юл хәрәкәтенә комачаулык тудырырга ярамый.

4. Мәдәни мирас объектларында, шулай ук аларның территорияләрендә һәм мәдәни мирас объектларын саклау зоналарында бәйрәм һәм тематик бизәүне монтажлау аларның компетенциясе кысаларында һәм гамәлдәге законнар нигезендә мәдәни мирас объектларын саклау буенча Татарстан Республикасы Комитеты белән килештерелергә тиеш.

23 бүлек. Арча шәһәре территориясен җыештыру тәртибе

84 статья

1. Арча шәһәре территориясен җыештыру һәм карап тоту вакыты:

1) җәйге чорда - 15 апрельдән 14 октябрьгә кадәр;

2) кышкы чорда-15 октябрьдән 14 апрельгә кадәр.

3)һава шартларына бәйле рәвештә, әлеге срокларга Башкарма комитет тарафыннан төзәтмәләр кертелергә мөмкин.

2. Җирлек территориясен җыештыру буенча башкарыла торган эшләр:

1) җирлек территориясен карап тоту, җыештыру буенча системалы эшләр;

2) Башкарма комитетның хокукый актлары нигезендә бердәм массакүләм чаралар (өмәләр).

3. Җыелган чүп-чар, яфраклар, чабылган үлән, ботаклар билгеләнгән таләпләргә туры китереп чыгарылырга тиеш.

85 статья

1. «Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясен җыештыру җәйге чорда «Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясенең пычрануын киметү максатыннан, «Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясен юдыру, су сибү, себерү һәм башка эшләр башкару юлы белән башкарыла һәм үз эченә "Арча шәһәре" муниципаль берәмлеге территориясен карап тоту буенча башка эшләрне дә ала:

1)ясалма өслекле территорияләрнең, урам-юл челтәре объектлары, яңгыр сулары канализациясе белән җиһазландырылган ясалма өслекле башка территорияләрнең пычрануын булдырмау. Юл, мәйданнар, тротуарлар һәм ясалма өслекле башка территорияләрне юу барлык мәйданда башкарыла;

2) яңгыр канализациясенең рәшәткәсен чистарту;

3)бөтен территориядән чүп җыю;

4) ел саен 1 июньгә кадәр кече архитектура формаларын, бакча һәм урам җиһазларын, урналар, спорт һәм балалар мәйданчыкларын, коймалар, бордюрларны буяу;

5) гомуми файдаланудагы территорияләрдә үләнне даими чабу (үләннәр 15 см дан артык биеклектә булганда), файдалану чикләнгән һәм махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләрдән тыш, тәүлек эчендә чабылган үләнне җыештыру;

6) тәүлеккә бер тапкыр коелган яфракларны җыю һәм юк итү;

7) сәүдә объектлары, оешмалар һәм предприятиеләр янындагы территорияләрне, шул исәптән автотранспортны кую урыннарын җыештыру 8.00 сәгатькә кадәр тәгәлләнергә тиеш;

8)юдырганнан соң бордюр янын җыештыру.

86 статья

1. Территорияләрне җыештыру өчен җаваплы оешмаларяфрак коелган вакытта юл буйларындагы газоннардан коелган яфракларны җыештыралар. Яфракларны агач һәм куаклар астына өю тыела, җылылык сөючән үсемлекләрне җылыту очракларыннан тыш.

87 статья

1.Гомуми файдаланудагы территорияне кышкы чорда җыештыру:

1)юлларны һәм тротуарларны кардан, боздан һәм чүп-чардан чистарту;

2) тайгак яки бозлавык вакытта җәяүлеләр зоналарына, баскычларга ком сибү, бозлавыкка каршы материал белән эшкәртү;

3) язгы чорда карны көпшәкләндерү һәм кар суларын агызуны оештыру.

2. Арча шәһәре территориясендә башкарыла торган җыештыру эшләренең технологиясе һәм режимнары һава шартларына бәйсез рәвештә транспорт чараларының һәм җәяүлеләрнең тоткарлыксыз хәрәкәтен тәэмин итәргә тиеш.

3. Кышкы чорда җәяүлеләр тротуарларын, җир өсте кичүләрен, баскычларны чистарту үзенчәлекләре:

1) җәяүлеләр тротуарлары, җир өсте кичүләре, баскычлар күрсәтелгән корылмаларның җәяүлеләр өлешенең бөтен киңлегендә кардан чистартылырга тиеш. Кар явып үткәннән соң тугыз сәгатьтән дә артмаган вакыт эчендә чистартылырга тиеш;

2) кар күп яуган вакытта (тәүлегенә 10-15 см сафтан чыккан кар) җәяүлеләр тротуарлары, баскычлар чистартылырга һәм бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртелергә тиеш;

3) бозлавыкка каршы материаллар белән беренче чиратта баскычлар, аннан тротуарлар эшкәртелә. Бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртү вакыты тайгылыш табылганнан соң дүрт сәгатьтән артмаска тиеш;

4) калдыклар һәм химик реагентлар белән пычратылмаган коры карны газонга яки бу максатлар өчен алдан билгеләнгән урыннарга, яшел үсентеләр сакланып калган очракта һәм Кар суларны агуны тәэмин иткәндә рөхсәт ителә. Өелгән карның биеклеге 0,8 - 1,2 м дан артмаска тиеш;

5) кышкы чорда юллар, бакча диваннары, чүп савытлары һәм башка кече архитектура формалары, подъездларга, сәүдә павильоннары, кибетләргә керү тамбурлары, шулай ук алар алдында һәм ян-ягында, аларга килү юллары кардан һәм боздан чистартылырга тиеш.

88 статья

1.Арча шәһәре муниципаль берәмлеге территориясендә рөхсәт ителми:

1)урамнарны, мәйданнар, яшел үсентеләр булган урыннар, скверлар, парклар, газоннар, пляжлар һәм гомуми файдаланудагы башка территорияләрне чүпләү;

2) гамәлдәге законнар нигезендә җирләү урыннарыннан читтә гомуми файдалану территорияләрендә мемориаль корылмалар (истәлекле корылмалар, чардуганнар) урнаштыру;

3) җәмәгать транспорты маршрутларының соңгы пунктларында транспорт чарасының салонын юу, чистарту һәм техник хезмәт күрсәтү;

4) биналар һәм корылмаларны, һәйкәлләр, мемориаль такталар, агачлар, куаклар, кече архитектура формалары һәм башка төзекләндерү элементларын җимерү һәм зарарлауү, шулай ук аларны үзбелдекле үзгәртеп кору һәм урнаштыру;

5)җәмәгать транспортын көтү тукталышларында, стеналарда, баганаларда, коймаларда (киртәләрдә) һәм бу максатлар өчен каралмаган башка объектларда мәгълүмат-басма продукция, граффити урнаштыру;

6) җир кишәрлекләренең чикләреннән һәм (яки) киртәләреннән читтә күчемле милек саклау;

7)сәнәгать товарларын һәм башка сәүдә предметларын тротуарларга, газоннарга, юлларга кую;

8)билгеләнмәгән урыннарга кар өю;

9) тимер-бетон блоклар, баганалар, коймалар, шлагбаумнар куеп, юл һәм тротуарларны үзбелдекле ябу;

10)шәһәр территориясендә, шул исәптән предприятиеләр, оешмалар, учреждениеләр һәм шәхси йортлар территорияләрендә төрле төр калдыклар яндыру.

89 статья

1. «Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә калдыклар (чүп-чар, кар, грунт һ.б.) ташланган очракта, моның өчен билгеләнгән урыннардан тыш, мондый хокук бозуларга юл куйган затлар ачыкланган бозуларны бетерү буенча чаралар күрә.

2. Санкцияләнмәгән урыннарда калдыклар урнаштырган затлар үз хисабына әлеге территорияне җыештырырга һәм чистартырга, ә кирәк булганда җир кишәрлеген рекультивацияләргә тиеш. 3 тәүлек дәвамында рөхсәтсез урында калдыклар урнаштыручы зат билгеләнмәгән очракта, калдыкларны бетерү һәм санкцияләнмәгән чүплекләр территорияләрен рекультивацияләү әлеге территорияне җыештырган өчен җаваплы оешмалар (яисә калдыкларны чыгаручы махсус оешма (әгәр бу төр хезмәт күрсәтү килешүдә каралган булса) тарафыннан башкарыла.

3. Билгеләнгән тәртиптә бирелмәгән һәм муниципаль милектә булган җир кишәрлекләрендә (территорияләрдә) табигый барлыкка килгән чүплекләрне бетерү вәкаләтле орган тарафыннан тәэмин ителә.

24 бүлек. Җирле әһәмияттәге автомобиль юлларын җыештыру

90 статья

1. Җирле әһәмияттәге автомобиль юлларын (алга таба - юллар) җыештыру машиналар йөрү өлешен, тротуарларны, тукталыш урыннарын, җәмәгать транспортын көтү тукталышларын, ясалма юл корылмаларын даими чистарту, кар һәм боздан арындыруны үз эченә ала.

2. Язгы-җәйге чорда юлларны җыештыру юуны, су сибүне, тузанны бетерүне үз эченә ала. Көзге-кышкы чорда юлларны җыештыру чүп-чардан, кар һәм боздан арындыруны, юлларга ком-тоз катнашмасы, тротуарларга коры ком сибүне күздә тота.

3. Экстремаль шартларда юлларны чистарту өчен вәкаләтле орган тарафыннан юлларны җыештыру буенча чаралар комплексын күздә тоткан авария хәлендәге эш планы эзерләнергә тиеш.

91 статья

1. Юлның йөрү өлешен, төп һәм резерв полосаларын, лоток зоналарын, көндез 8.00 дән 21.00 гә кадәр, ә транспорт хәрәкәте интенсив булган урамнарны 23.00 дән 7.00 гә кадәр себерү (алдан юешләү) башкарыла.

2. Юлның бөтен киңлегендә, мәйданнарның ясалма катламнарында, урамнарда һәм юлларда, ясалма юл корылмаларында юу эшләре төнге (23.00 дән 7.00 гә кадәр) һәм көндезге (7.00 дән 23.00 гә кадәр) вакытта башкарыла. Машиналар йөрү өлешен юганда, суны тротуарларга, газоннарга, җәмәгать транспортын көтү тукталышларына, якын урнашкан биналарның фасадларына, сәүдә объектларына һ.б. таба агызырга рөхсәт ителми. Машиналар йөрү өлешенә су сибү 12.00 дән 16.00 сәгатькә кадәр ике сәгать интервал белән башкарыла.

3. Юл буенда урнашкан чүплекләрне көнгә бер тапкырдан да ким түгел, тукталыш мәйданчыкларында - көнгә ике тапкыр чистарталар.

4. Автобусларны көтү тукталышлары, автобусларның туктау-борылу мәйданчыклары тулысынча чүп-чардан чистартылырга тиеш.

5. Җәмәгать транспортының соңгы туктау-борылу мәйданчыклары калдыкларны җыю өчен контейнерлар белән җиһазландырылырга тиеш. Җәйге чорда мәйданчыклар пычрактан һәм тузаннан чистартыла, кышкы чорда кардан чистартыла һәм чыгарыла, бозлавык вакытында бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртелә.

92 статья

1.Җәмәгать транспортын көтү павильоннары тузанлы булырга тиеш түгел, буялган һәм юылган, рөхсәтсез урнаштырылган мәгълүмати-басма продукциядән, граффитидан чистартылган булырга тиеш. Кышкы чорда кардан чистартылырга тиеш. Җәмәгать транспортын көтү павильоннарын җәйге чорда аена кимендә сигез тапкыр, кышкы чорда - кирәк булган саен җыештыру эшләре алып барылырга тиеш.

93 статья

1. Аерым элементлар буенча юлларны җәйге җыештыру буенча таләпләр:

1) машиналар йөрү өлеше төрле пычраклардан тулысынча чистартылырга тиеш. Көйләү линияләре белән билгеләнгән күчеш, резерв полосалары ком һәм вак чүп-чарлардан даими чистартылырга тиеш;

2) ике метрлы лоток зоналары комлы һәм пычрак булырга тиеш түгел. Махсус машиналарның эш вакытында ком һәм төрле вак чүп-чар белән пычрану рөхсәт ителә.

3) җәмәгать транспортын көтү тукталышлары һәм аларда урнашкан тротуарлар тулысынча грунт-ком өемнәреннән, төрле чүп-чардан чистартылырга тиеш. Чистарту цикллары арасында барлыкка килергә мөмкин булган ком һәм вак чүп-чар белән бераз пычрану рөхсәт ителә;

4) юл кырыйлары зур габаритлы калдыклардан һәм башка чүп-чардан чистартылырга тиеш;

5) бүлү полосалары ком, пычрак һәм вак чүп-чардан даими чистартылырга тиеш. Тавышка каршы киртәләр, металл коймалар, юл билгеләре елына ким дигәндә ике тапкыр юылырга тиеш. Газон формасында ясалган бүлү полосалары чүп-чардан чистартылырга, үлән катлавы биеклеге 10-15 смнан артмаска тиеш;

6) юл кырыйларында үлән катлавы биеклеге 10-15 см дан артмаска тиеш.

94 статья

1. Юлларны кышкы җыештыру буенча таләпләр:

1)юл йөрү өлешен кардан һәм боздан чистарту, җәмәгать транспортын көтү тукталышларын себерү, кар көртләрен бетерү һәм карны чыгару;

2) юл йөрү өлешен, тротуарларны, җәмәгать транспортын көтү тукталышларын бозлавыкка каршы материаллар белән кар ява башлаганнан соң һәм бозлавык барлыкка килгәндә эшкәртү;

3) кар юлларның йөрү өлешеннән Башкарма комитет җитәкчесе күрсәтмәсе белән билгеләнгән тәртиптә килештерелгән махсус билгеләнгән урыннарга чыгарылырга тиеш;

4) юлларны, тротуарларны, парковкаларны (парковка урыннарын), җәмәгать транспортын көтү тукталышларын кардан чистарту кар катламы ясала башлагач даими башкарылырга тиеш;

5) кар яву вакытында тротуарларда урнашкан җәмәгать транспортын көтү тукталышларын җыештыру тәүлегенә ике тапкыр башкарылырга тиеш. Җәмәгать транспорты, юл чатлары, җәяүлеләр кичүе тукталышларыннан кар тәүлек эчендә чыгарылырга тиеш;

6) юлларның йөрү өлешен механикалаштырылган ысул белән (җыештыру техникасы комплекслары) җыештырганда һәм кар өемнәре барлыкка килгәндә, кар өемнәрен җәяүлеләр кичүе урыннарыннан, парковкалар (парковка кесәләре) каршыннан, җәмәгать транспортын көтү тукталышларыннан, юллардан алырга кирәк;

7) юлларның йөрү өлешеннән һәм алар янәшәсендәге тротуарлардан кар киң урамнарда, мәйданнарда һәм проспектларда аерым полосага, юл читенә, калган урамнарда - юлның лоток янына салына (машиналар йөрү өлешенең киңлегенә карап - урамның бер яки ике ягыннан);

8) чатларда, җәмәгать транспортын көтү тукталышларында, җәяүлеләр кичү урыннарында, яңгыр коелары урнашкан урыннарда кар көртләре түбәндәгечә чистартыла: чатта-чат киңлегендә, җәмәгать транспортын көтү- утырту тукталышларында мәйданчык буенча, җәяүлеләр кичүе урыннарында-кичү киңлеге буенча, әмма 5 метрдан да ким түгел, яңгыр коелары урнашкан урыннар 1,5 м. да ким булмаган арага чистартыла. Кар өеме 2 м дан артмаска тиеш.

9) карны чыгару, беренче чиратта, күперләрдән һәм юлүткәргечләрдән, тар юллардан һәм җәмәгать транспортының маршрут хәрәкәте булган урамнардан, пассажир транспорты тукталышларыннан һәм җәяүлеләр һәм транспорт чаралары җыелган башка урыннардан башкарыла;

10) кар яуган вакытта юлларның йөрү өлешеннән кар махсус билгеләнгән урыннарга чыгарылырга тиеш. Махсус бирелгән урыннар керү юллары, яктырту, көнкүреш бүлмәләре һәм киртәләр белән җиһазландырыла;

11) юллардан карны механикалаштырып җыйганда тышкы яктырту баганаларын, терәк щитрын, идарә итү шкафларын һәм башка корылмаларны, агач, куакларны, шулай ук машиналар йөрү өлеше буйлап яшел үсентеләрнең сакланышын тәэмин итәргә кирәк.

95 статья

1.Рөхсәт ителми:

1) тротуарларга, юллар һәм аларның машиналар йөри торган өлешенә квартал эчендәге юллардан, ишегалды территорияләреннән, предприятие, оешма территорияләреннән, төзелеш мәйданчыкларыннан, сәүдә объектларыннан, шулай ук юл йөрү өлешеннән җыештыручы зат белән килешү булмаганда 8.00 сәгатьтән соң кар чыгару;

2) тротуарларда, җәмәгать транспортын көтү тукталышларында, паркларда, скверларда, ишегалларында һәм башка җәяүлеләр зоналарында һәм яшел үсентеләр булган

территорияләрдә бозлавыкка каршы реагент сыйфатында техник тоз һәм сыек хлорлы кальций куллану;

3) ком-тоз катнашмалары белән пычранган карны, шулай ук ватылган кар һәм бозны газоннарга, чәчәк түтәлләренә, куакларга һәм башка яшел үсентеләргә роторлы сиптерү һәм өю;

4) кар эретү станцияләренә яисә махсус бирелгән урыннарга җитештерү һәм куллану калдыклары белән пычранган карны кабул итү;

5) билгеләнгән тәртиптә килештерелмәгән урыннарда кар өю һәм саклау.

2. Кар өемнәре ясау рөхсәт ителми:

1) юллар һәм урамнар киселешләрендә бер дәрәҗәдә һәм өчпочмаклы зонада тимер юл кичүләре янында;

2) җәмәгать транспортын көтү тукталышларыннан 20 м якынрак;

3) юлның югары бордюрлыурыннарында;

4) тротуарларда;

5) якын-тирә территорияләргә керү юлларында (йорт яны территорияләре, ишегаллары, квартал эчендәге йөрү юллары).

25 бүлек. Кешеләр күпләп булу һәм ял итү урыннарын җыештыру, санитар карап тоту һәм төзекләндерү

96 статья

1. Халыкның ял итү һәм күпләп булу урыннарына түбәндәгеләр керә:

1) җирлек урманнарында оештырылган мәйданнар, парклар, скверлар, бульварлар, яр буйлары, пляжлар;

2) актив ял итү һәм тамаша чаралары урыннары-стадионнар, уен комплекслары, сәхнә мәйданчыклары һәм башкалар;

3)сәүдә объектлары территорияләре (ваклап сату базарлары, сәүдә комплекслары, стационар булмаган ваклап сату челтәре объектлары комплекслары), җәмәгать тукланувы, социаль-мәдәни билгеләнештәге, көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары территорияләре.

97 статья

1. Паркларны, скверларны, бульварларны, яр буйларын һәм гомуми файдаланудагы башка территорияләрне җыештыру:

1) мәйданнарны, паркларны, скверларны, бульварларны, яр буйларын җыештыру 23.00 сәгатьтән 8.00 сәгатькә кадәр башкарылырга тиеш. Көндез каты көнкүреш калдыклары белән тулган чүплекләрне һәм чүп җыйгычларны патрульле җыештыру һәм чистарту эшләре башкарыла;

2) кышкы чорда паркларда, бакчаларда, скверларда, бульварларда, яр буйларында һәм башка ял зоналарында юлларны чистартканда, яшел үсентеләрне саклау һәм кар сулар агуны тәэмин итү шарты белән, химик реагентлары булмаган карны алдан билгеләнгән урыннарга вакытлыча өю рөхсәт ителә.

98 статья

1. Пляжны (коену урыннарын) җыештыру һәм санитар карап тоту:

1) пляжны төп чистарту ябылганнан соң үткәрелә һәм аңа яр буен, бүлмәләрне, яшел мәйданны, бәдрәфләрне чистарту һәм дезинфекцияләү керә. Көн дәвамында патруль чистарту һәм калдыклар тутырылган савытларны, чүп савытларын чистарту эшләре алып барыла. Муниципаль каты калдыкларны чыгару көн саен 8.00 сәгатькә кадәр башкарыла;

2) пляж территориясе чүп савытлары белән җиһазландырыла. Чүплекләр арасында ара 40 метрдан ким булмаска тиеш;

3) пляжлар җәмәгать бәдрәфләре белән җиһазландырыла. Җәмәгать бәдрәфеннән коену урынына кадәр ара 50 м ким һәм 200 метрдан ераграк булмаска тиеш.;

4) пляж комының өске катламын йомшарту, чүп-чарны, башка калдыкларны юк итү һәм алга таба комны тигезләү көн саен башкарылырга тиеш;

5) коену өчен билгеләнгән урыннарда кер юу һәм хайваннарны коендыру тыела.

2. Каты көнкүреш калдыкларын чыгару һәм урнаштыру буенча хезмәтләр күрсәтүгә килешү төземичә пляжны (коену урыннарын) ачу рөхсәт ителми.

99 статья

1. Ваклап сату базарларын җыештыру һәм санитар карап тоту:

1) ваклап сату базарлары территорияләре (алга таба- базар) төзекләндерелергә, бәдрәфләр, хуҗалык һәм контейнер мәйданчыклары, контейнерлар һәм урналар белән җиһазландырылырга, каты өслекле һәм яңгыр һәм кар сулары агу торбалары, шулай ук сүүткәргеч һәм канализация булырга тиеш;

2) базар территориясен төп җыештыру аны япканнан соң башкарыла. Көндез каты көнкүреш калдыклары белән тулган чүп җыйгычларны чистарталар;

3) җәйге чорда базар территориясендә мәҗбүри рәвештә атна саен юеш җыештыру башкарыла;

4) базар территориясе 40 кв. м мәйданга бер урна исәбеннән чүп савытлары белән җиһазландырыла, шул ук вакытта алар арасы прилавка линиясе буйлап 10 метрдан артмаска тиеш.

2. Сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү оешмалары, киосклар, сәүдә палаткалары һәм павильоннар эшчәнлеге, каты көнкүреш калдыкларын чыгару һәм урнаштыру буенча хезмәтләр күрсәтүгә килешү һәм кар чыгару буенча хезмәт күрсәтүгә килешү төземичә рөхсәт ителми.

100 статья

1. Сәүдә һәм (яки) җәмәгать туклануы объектларын җыештыру һәм санитар карап тоту:

1) сәүдә һәм (яки) җәмәгать туклануы объектлары территорияләрен тәүлегенә кимендә ике тапкыр (иртән һәм кичен) тулысынча җыештыру эшләре башкарыла. Көндез патрульле җыештыру һәм калдыклар белән тулган чүплекләрне һәм чүп-чар җыю урыннарын чистарту эшләре башкарыла;

2) сәүдә һәм (яки) җәмәгать туклануы объектларына керү юлында кимендә ике урна билгеләнә;

3) вакытлыча урам сәүдәсе урыннарында 10 м радиуста тирә-юнь территорияләрен җыештыралар, газоннарда һәм тротуарларда товарлар һәм товарлар җыелуга юл куймыйлар;

4) калдыкларны чыгару тәэмин ителә.

2. Башка сәүдә мәйданчыклары, стационар булмаган вак сәүдә челтәрләре, социаль-мәдәни билгеләнештәге объектлар территорияләрен җыештыру, аларны япканнан соң, елның җылы вакытында мәҗбүри рәвештә юешләп башкарыла. Агымдагы җыештыру көн дәвамында башкарыла. Каты көнкүреш калдыкларын чыгару көн саен башкарыла.

101 статья

1.Халык күпләп ял итә торган урыннарны төзекләндерү:

1) халыкның күпләп җыелу һәм ял итү урыннарын төзекләндерү яшелләндерү, эскәмияләр, чүп-чар өчен урналар һәм контейнерлар кую, урам техник җиһазлары, яктырту җиһазлары, архитектура-декоратив яктырту җиһазлары, яшелләндергән урыннарны саклау элементларын (металл коймалар, махсус каплаулар) үз эченә ала;

2) кешеләр күпләп җыела һәм ял итә торган барлык территорияләрдә, пляжлардан тыш, каты өслек яки үскән үләнле грунт яисә яшел утыртмалар булырга тиеш;

3) ял итү һәм кешеләр күпләп җыела торган территорияләрдә яшеллек чәчәк түтәлләре, газоннар, ялгыз яки төркем булып үскән үсемлекләр, вертикаль, күпяруслы үсемлекләр рәвешендә планлаштырырга тиеш;

4) кешеләр күпләп җыелу һәм ял итү урыннары эшли торган бәдрәф кабиналары белән тәэмин ителергә тиеш;

5) фонтан, буалар, елга ярлары, ял итү урыннары пычранган саен чистартылырга тиеш;

6)массакүләм чаралар үткәргәндә, аларны оештыручылар чараны үткәрү урынын җыештыруны һәм төзекләндерү эшләрен башкаруны тәэмин итәргә тиеш. Чараны үткәрү урынын җыештыру һәм төзекләндерү тәртибе чараны үткәрүгә тиешле рөхсәт алу стадиясендә билгеләнә.

2. Халык күпләп ял итә торган урыннар территорияләрендә рөхсәт ителми:

1) сәүдә җиһазларын билгеләнмәгән урыннарда саклау;

2)территорияне җитештерү һәм куллану калдыклары белән пычрату;

3) автотранспорт чараларын юу һәм ремонтлау, файдаланылган ягулык-майлау материаллары агызу;

4) автостоянкалар, гаражлар, аттракционнар оештыру, билгеләнгән тәртипне бозып, реклама конструкцияләре урнаштыру;

5) газоннарны, табигый һәм ясалма яшеллекне зарарлау;

6)кече архитектура формаларын күчерү һәм вату;

7) сыек продукт калдыкларын агызу, су, квас һәм сыра цистерналарын тротуарларга, газоннарга һәм юлларга кую;

9) автотранспорт чараларының законсыз түләүле парковкаларын оештыру;

10) стационар булмаган объектларны үзбелделе урнаштырыру;

11) тротуарларның асфальт-бетон өслеген, якын-тирә яшел зоналарның һәм территорияләрнең башка элементларының бөтенлеген бозу;

11) территориядә сәүдә-суыткыч җиһазлары урнаштырыру;

12) халыктан каты көнкүреш калдыкларын җыю өчен идарәче оешмалар белән килешү булмаганда, контейнерлар (бункерлар) кую;

13) халыктан каты көнкүреш калдыкларын җыю өчен идарә итү оешмалары белән каты көнкүреш калдыкларын контейнерларга (бункерларга) урнаштыру турында шартнамә булмаган килеш, каты көнкүреш калдыкларын һәм төзелеш калдыкларын контейнерларга (бункерларга) тутыру.

26 бүлек. Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен җыештыру, карап тоту һәм төзекләндерү

102 статья

1. Йорт яны территориясен җыештыру:

1) җыештыру түбәндәге тәртиптә үткәрелергә тиеш: тротуарларны, җәяүлеләр юлларын җыештыру (бозлавык һәм тайгак булган очракта - ком сибү), аннары ишегалды территорияләрен җыештыру;

2) җыештыру, кар чистартудан тыш, кар яву вакытында башкарыла торган эшләр 8.00 сәгатькә кадәр башкарыла.

3)механикалаштырылган җыештыру машина 4 км/сәг. тизлектә булганда һәм көндез рөхсәт ителә.

103 статья

1. Җәйге җыештыру:

1) йорт яны территорияләрен җәйге җыештыру: себерү, юу яки су сибү иртәнге сәгатьләрдә яисә кич соңрак башкарылырга тиеш;

2) тротуарларның ачык өлешләрен юуны йортлардан йөрү юлларына юнәлтеп башкарырга кирәк;

3) көннең эссе вакытында тротуарларга су сибүне кирәк булганда башкарырга кирәк, әмма ул тәүлегенә ике тапкырдан да ким булмаска тиеш.

104 статья

1. Кышкы җыештыру:

1) түбәләрдә җыелган кар җиргә вакытында төшерелергә, киң тротуарларда теземнәргә салынырга тиеш;

2) төшерелгән кар тротуарлардан машиналар йөрү юлының лотоклы өлешенә, ә ишегалларында кар җыю урыннарына тупланырга тиеш;

3) квартал эчендәге йөрү юлларыннан чыгарылган карны өемгә салырга яки роторлы кар чистарткычлар ярдәмендә юл кырыена җыярга кирәк;

4)6 метрдан артык киңлектәге тротуарларда урамнарның машиналар йөри торган өлешеннән газоннар белән аерып алынган урыннарда карны киләчәктә чыгару өчен тротуар уртасына таба чыгарырга рөхсәт ителә;

5) тротуарларда карны өемнәргә өю кар яуганнан соң алты сәгатьтән дә соңга калмыйча, ә калган территорияләрдә 12 сәгатьтән дә соңга калмыйча төгәлләнергә тиеш;

6) ишегалларында, квартал эчендәге юлларда, газоннарда җәяүлеләрнең хәрәкәтенә һәм автотранспортның йөрүенә комачауламый торган ирекле территорияләрдә, яшел зоналарда кар суларын агызуны тәэмин иткәндә ком-тоз катнашмалары белән пычратылмаган карны ташлау рөхсәт ителә;

7) тротуарларны һәм квартал эчендәге юлларны кулдан чистартканда, карны алга таба тыгызлау өчен кар катламы калдырып җыелырга тиеш;

8) бозлавык булганда, юл катламнарын ком-тоз катнашмасы белән эшкәртү сиптергечләр ярдәмендә норма буенча 0,2-0,3 кг/м тәшкил итәргә тиеш;

9) бозлы урыннарны чистартканнан соң барлыкка килгән калдыкларны газонга, агачлар астына яисә ачык грунтка ташлау тыела.

105 статья

1. Яз җитү белән башкарыла торган эшләр:

1) кар суларын агызу өчен кирәк булган канауларны юу һәм чистарту;

2) кар системалы рәвештә суын люкларга һәм яңгыр коеларына кудырту;

3) кар эреп беткәннән соң ишегалды территорияләрен чүптән, калган кар һәм боздан чистарту.

106 статья

1. Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен (алга таба-йорт яны территориясе) карап тоту түбәндәгеләрне үз эченә ала:

1)даими җыештыру;

2) люкларны ремонтлау һәм чистарту, кар һәм яңгыр сулары коеларын, дренажларны, рәшәткәләне чистарту;

3) инженерлык челтәрләренең күзәтү коеларына, янгын су белән тәэмин итү чыганакларына (гидрантларга, сулыкларга h. б.) каршылыксыз керү мөмкинлеген тәэмин итү;

4) каты көнкүреш һәм зур габаритлы калдыкларны җыю һәм чыгару;

5) яшел утыртмалар утырту һәм булганнарын карап тоту;

6) кече архитектура формаларынын карап тоту, агымдагы һәм капиталь ремонт эшләре башкару.

107 статья

1. Чүпләрнең барлык төрләре, тиешле нормаларга туры китереп һәм тиешле күләмдә, контейнер мәйданчыкларына куелган су үткәрми торган капкачлы контейнерлар һәм бункерларга җыелырга тиеш.

108 статья

1. Күпфатирлы йортларда яшәүче гражданнарның бурычлары:

1) йорт яны территорияләрендә чисталык һәм тәртип саклау;

2) каты көнкүреш һәм зур габаритлы калдыкларны йорт яны территорияләрендә урнашкан махсус контейнерларга һәм махсус мәйданчыкларга гына салу.

109 статья

1. Идарәче оешмалар, торак милекчеләре ширкәтләре, торак кооперативлары яки башка махсуслаштырылган кулланучылар кооперативлары түбәндәгеләрне тәэмин итәргә тиеш:

1) йорт яны территорияләрен 8.00 гә кадәр җыештыру һәм көн дәвамында чиста тоту;

2) контейнер хуҗасын күрсәтеп, каты көнкүреш калдыклары өчен контейнерлар урнаштыру;

3) расланган график нигезендә каты көнкүреш һәм зур габаритлы калдыкларны чыгару;

4) контейнерларны (бункерларны) һәм контейнер мәйданчыкларын, аларга керү юлларын тәртиптә тоту һәм төзек хәлдә тоту;

5) подъездларга керү юллары янында чүп-чар өчен чүплекләр урнаштыру, эскәмияләр урнаштыру һәм аларны вакытында чистарту;

6) территорияне сезонлы эксплуатацияләүгә әзерләү, шул исәптән су агуны тәэмин итү өчен канауларны юдырту һәм чистарту, кар суларын системалы рәвештә люкларга һәм яңгыр коеларына агызу, кар эреп беткәннән соң территорияне чистарту һәм башка тиешле эшләрне башкару;

7) тайгак урыннарны комлы-тозлы һәм (яки) бозлавыкка каршы махсус катнашмалар белән эшкәртү;

8) яшел үсентеләрне саклау һәм аларны тиешенчә карау;

9) тышкы яктырту чараларын төзек хәлдә тоту һәм аларны караңгылана башлау белән яндыру.

10) җәйге вакытта һәм коры һавада көн саен яки расланган график буенча газоннар, чәчәкләр, агач һәм куакларга су сибү;

11) газоннарны төзелеш материаллары, ком, чүп-чар, боз h. б. өймичә, ң саклау һәм бөтенлеген тәэмин итү;

12) бары тик билгеләнгән тәртиптә килештерелгән проектлар буенча, агротехник шартларны үтәп, агач һәм куаклар утырту, юллар челтәрен үзгәртү белән яңадан планлаштыру һәм җиһазлар урнаштыру.

110 статья

1. Йорт яны территориясендә рөхсәт ителми:

1) коелган яфракларны, калдыкларның теләсә нинди төрләрен һәм чүп-чарны яндыру;

2) хуҗалык мәйданчыгыннан читтә кием-салым, келәмнәр һәм башка предметлар элү;

3) контейнер мәйданчыкларына керү юлларын каплау;

4) урам һәм юлларның машиналар йөри торган өлешенә, тротуарларга, газоннарга һәм яшел зоналарга контейнерлар (бункерлар) кую;

5) билгеләнгән тәртипне бозып, йорт яны территорияләрендә үзбелдекле коймалар тоту;

6) үзбелдекле ишегалды корылмалары һәм киртәләр төзү;

7) йорт яны территориясен металл, көнкүреш һәм төзелеш калдыклары һәм материаллар, шлак, көл һәм башка җитештерү һәм куллану калдыклары белән чүпләү;

8)ташландык сулар агызу, калдыклар, чүп-чар ташлау;

9) бордюрларга кереп, биналар отмосткаларында, келәмнәр киптерү һәм чистарту мәйданчыкларында, балалар мәйданчыкларында, газоннарда, җәяүлеләр коммуникацияләрендә, җылылык камераларында, канализация люкларында, ел фасылына карамастан, яшел үсентеләр булган территорияләрдә, автомобильләр йөрүгә, җәяүлеләр узуга, территорияне җыештыручы, ашыгыч хезмәт автомашиналары, чүп җыю машиналарына, чүп контейнерларына килүче башка махсус транспорт чараларына комачаулык тудыручы башка урыннарда транспорт чараларын кую һәм саклау;

10) тимер-бетон блоклар, баганалар, коймалар, шлагбаумнар, корылмалар һәм башка җайланмалар урнаштыру юлы белән квартал эчендәге юлларны рөхсәтсез каплау;

11) автомашиналар юу, ягулык һәм майлау материалларын агызу, тормоз һәм двигательләр ремонтлау, тавыш көйләү эшләре башкару;

12) кешеләр сәламәтлегенә һәм әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясый торган башка эшләр башкару;

13) сәүдә һәм җәмәгать туклануы предприятиеләре, палаткалар, киосклар, ларьклар, мини-базарлар, павильоннар, җәйге кафелар, җитештерү объектлары, автомобильләр, көнкүреш техникасы, аяк киемен вак-төяк ремонтлау предприятиеләре, автостоянка урнаштыру;

14) йорт яны территориясенең ишегалды эчендәге юллары буйлап транспортта йөрү.

2. Җәмәгать билгеләнешендәге биналар өчен продукция төяү фатирларга керү юллары һәм тәрәзәләр ягыннан булырга тиеш түгел. Транспорт чараларын квартал эчендәге территорияләрдә урнаштыру кешеләрнең, шулай ук җыештыру һәм махсус техниканың тоткарлыксыз йөрүен тәэмин итәргә тиеш.

3.Төяү-бушату эшләре йортларның тәрәзәләр булмаган ягыннан башкарылырга тиеш.

111 статья

1.Йорт яны территорияләрен яшелләндерү:

1) йорт яны территорияләрен яшелләндерү, яшел утыртмаларның сакланышы идарәче оешмалар тарафыннан гамәлдәге закон таләпләре нигезендә тәэмин ителә;

2) йорт яны территориясен яшелләндергәндә шуны истә тотарга кирәк: торак йортлар стеналарыннан 5 м диаметрлы ябалдашлы агач кәүсәсенә кадәр ара 5 м дан да ким булмаска тиеш.

112 статья

1. Һәр йорт территориясе түбәндәгеләргә ия булырга тиеш:

1) кием киптерү, чистарту, келәмнәр һәм хуҗалык әйберләрен чистарту өчен хуҗалык мәйданчыгы;

2) өлкәннәр өчен ял мәйданчыгы;

3) имгәнү яки җәрәхәтләнү куркынычы тудырмый торган инвентарь белән тәэмин ителгән балалар өчен уен һәм (яки) спорт мәйданчыклары.

2. Әгәр участок территориясенең күләме мөмкинлек бирсә, участок чикләрендә этләрне йөртү өчен мәйданчык урнаштырылырга мөмкин.

113 статья

1. Хуҗалык мәйданчыгында кием киптерү өчен багана, кием элү өчен штангалар, элгечләр, комлы тартма, чүп савытлары, эскәмияләр булырга тиеш. Мәйданчыкны коймa белән әйләндереп алырга кирәк. Мәйданчыкларны, ял итү урыннарының җиһаз элементларын урнаштыру һәм төзекләндерү билгеләнгән таләпләргә туры китереп башкарылырга тиеш.

2. Йорт подъездлары каршындагы мәйданчыклар, юл йөрү һәм җәяүлеләр юллары каты өслеккә ия булырга тиеш. Каты өслек ясаганда кар һәм яңгыр сулары иркелe агу мөмкинлеге каралырга тиеш.

114 статья

1.Торак йортларга кертеп эшләнгән җәмәгать өчен билгеләнгән биналарда йортның торак өлешеннән изоляцияләнгән керү ишекләре булырга тиеш, шул ук вакытта персоналның автотранспорт стоянкасы ишегалды территориясеннән читтә урнашырга тиеш.

27 бүлек. Шәхси торак территорияләрен җыештыру

115 статья

1. Шәхси торак йортларның милекчеләре (яки) яллаучылар (алга таба-торак йортларның хуҗалары), әгәр законда яки килешүдә башкасы каралмаган булса, түбәндәгеләрне гамәлгә ашыралар:

1) торак йортларның фасадларының, коймаларның (киртәләр), шулай ук йорт чикләрендәге башка корылмаларның тиешле торышы, аларны үз вакытында ремонтлау һәм буяу;

2) торак йортның билгеләнгән тәртиптә урнаштырылган номер билгесе;

3) йорт территориясен тәртиптә һәм тиешле санитар хәлдә тоту;

4) торак йорт чикләрендә яшел үсентеләрне тәртиптә тоту, куакларны һәм агачларны санитар кисү, газ үткәргечләрнең сак зонасында, кабельле һәм һава линияләре һәм башка инженерлык челтәрләрендә агачлар утыртуга юл куймау;

5) канауларны һәм су агу торбаларын чистарту, язгы чорда су агуны тәэмин итү;

6) үзәкләштерелгән канализация булмаганда, ташландык су чокыры, бәдрәфне бирелгән җир чикләрендә санитария нормаларына туры китереп җиһазлау, аларны даими рәвештә чистартып, дезинфекцияләп тору;

7) каты һәм эре габаритлы калдыкларны махсус мәйданчыкларда урнаштырылган контейнерларга салу;

8) билгеләнгән тәртип нигезендә каты көнкүреш һәм зур габаритлы калдыкларны үз вакытында җыю һәм чыгару.

2. Шәхси торак төзелеше территориясендә рөхсәт ителми:

1) йорт территориясен чүпләү, яфраклар, теләсә нинди төр калдыклар һәм чүп-чарны яндыру;

2)" йорт яны " территориясен теләсә нинди калдыклар белән чүпләү;

3) йорт территориясеннән читтә киртә кую;

4) йорт территориясендә һәм янәшә территорияләрдә яфракларны, теләсә нинди төр калдыкларны һәм чүп-чарны яндыру;

5) күмер, тара, утын, эре габаритлы калдыкларны, төзелеш материалларын йорт яны территориясендә саклау;

6) йорт яны территориясеннән читтә ишегалды корылмалары, ташландык су чокырлары ясау;

7) әлеге территориянең урам юлларында махсус транспорт һәм җыештыру техникасыннан файдалану мөмкинлеген кыенлаштыра торган яисә аңа комачаулаучы киртәләр урнаштыру;

8) территорияне төзекләндерү элементларын җимерү һәм зарарлау, сулыкларны чүпләү;

9) транспорт чарасын йорт территориясеннән читтә сүтелгән (төзек булмаган) саклау;

10) тирә-якны теләсә нинди калдыклар белән чүпләү;

11) сыек калдыкларны, җитештерү һәм куллану калдыкларын машиналар йөрү өлешләренә агызу.

28 бүлек. Территорияне төзекләндерү элементларына таләпләр

116 статья

1. Территорияне төзекләндерүнең проект документлары булу һәм гамәлдәге закон таләпләре нигезендә эшләү территорияне төзекләндерүнең аерылгысыз өлеше.Мәдәни мирас объектларын саклау зоналарында урнашкан территорияне төзекләндерү буенча проект документлары мәдәни мирас объектларын саклау, куллану, популярлаштыру һәм дәүләт тарафыннан саклау өлкәсендә вәкаләтле органнар белән килештерелә.Озак вакыт яки даими файдалану территориясендә төзекләндерүнең стационар элементлары аларны күчерү мөмкинлеген булдырмаска тиеш.

2. Төзекләндерү элементларын, аларны торгызу һәм ремонтлау эшләрен дә кертеп, төзекләндерү элементларының хуҗалары башкара.

29 бүлек. Яшелләндерү

117 статья

1. Яшел үсентеләр булу территорияне төзекләндерүнең мәҗбүри элементы булып тора. Төзекләндерү эшләрен башкарганда яшел үсентеләрне мөмкин кадәр саклап калырга кирәк.

2. Җирлек территориясендә яшелләндерүнең ике төре кулланылырга мөмкин: стационар - үсемлекләрне җиргә утырту һәм мобиль - махсус күчмә савытларга утырту

(контейнерлар, вазоннар һ.б.). Стационар һәм мобиль яшелләндерү өчен архитектура-ландшафт объектларын (газоннар, бакчалар, чәчәк түтәлләре, куаклар һәм агачлар) төзү өчен рельефның табигый һәм ясалма элементларын, түбәләрне (түбә яшелләндерү), биналарның һәм корылмаларның фасадларын (вертикаль яшелләндерү) кулланалар.

3. Яшелләндерү объектларын карап тоту - яшел үсентеләрне һәм яшелләндерелгән территорияләрне төзекләндерү, зур булмаган деформацияләрне бетерү, шулай ук җәйге һәм кышкы чорда күчмә кече формаларны карап тоту.

118 статья

1.Яшелләндерү объектларында эшләр башкаруга карата таләпләр:

1) киртәләү, аскы һәм киң ябалдашларны кисү, агач кәүсәләрен һәм куак ябалдашларын бәйләү, юл һәм транспорт тукталышы янындагы үсемлекләр астындагы җиргә туфрак тыгызланмасын өчен гравий салу юлы белән яшелләндерү объектлары янындагы төзелеш мәйданчыкларын оештырганда проектта билгеләнгән яшел утыртмаларның бөтенлеген саклау буенча чаралар күрергә кирәк;

2) территорияне вертикаль планлаштыру, җир асты коммуникацияләрен салу, юлларны һәм тротуарларны төзекләндерү яшелләндерү алдыннан төгәлләнергә тиеш;

3) туфрак катламын бозу белән бәйле ремонт, төзелеш һәм башка эшләр башкарганда, туфракның уңдырышлы катламын алырга һәм сакларга кирәк. Югарыда күрсәтелгән эшләрне башкару тәмамланганнан соң, бозылган җир участокларын һәм үсентеләрне яңадан торгызырга кирәк. Торгызу эшләре проектта каралырга тиеш;

4) яфраклар һәм үләннәр өемнәргә җыелырга, компостлаштырылган яки вакытында ташланырга тиеш.

119 статья

1. Яшел үсентеләрнең хуҗаларының бурычлары:

1) яшел үсентеләрне саклауны һәм аларны квалификацияле карауны тәэмин итү;

2) елның җәй айларында коры һава шартларында газоннарга, чәчәк түтәлләренә, агач һәм куакларга су сибү;

3) газоннарны саклауны һәм бөтенлеген тәэмин итү;

4) сулыклар булган очракта, яшелләндерү объектларында аларны чиста тоту һәм 10 елга бер тапкырдан да ким булмаган ешлыкта капиталь чистарту;

120 статья

1. Арча шәһәре муниципаль берәмлегенең яшелләндерелгән территорияләрендә түбәндәгеләр рөхсәт ителми:

1) яшел зоналарга хезмәт күрсәтүне тәэмин итү өчен билгеләнгән төзелешләрдән тыш, төзелешләр алып бару;

2)үзбелдекле агач һәм куаклар утырту һәм кисү, газоннарны һәм чәчәклекләрне юк итү;

3) транспорт чараларын газоннарда һәм чәчәклекләргә кую, торгызу эшләрен мәҗбүри үткәрү шарты белән әлеге территорияләрдә кирәкле эшләрне башкару очракларыннан тыш;

4) гомуми кулланылыштагы яшелләндерү объектлары булган бакчалар, скверлар, мемориаль зоналар, бульварларда йөрү, ял итү һәм уйнау;

5) моның өчен махсус билгеләнмәгән урыннардан тыш, яшелләндерү объектларында чаңгы һәм чаналарда шуу;

6) агачларга һәм башка яшел үсентеләргә гамак, таган, турниклар, кер элү өчен бау, реклама һәм мәгълүмати щитлар һәм табличкалар, реклама һәм башка мәгълүмат

урнаштыру өчен билгеләнгән конструкцияләр, объектларга хәрәкәт итү юнәлешен күрсәтүче билгеләр, афишалар, белдерүләр, агитация материаллары, техник конструкцияләр, юл хәрәкәтендә катнашучыларны мәгълүмати тәэмин итү чаралары элү;

7)ел фасылына карамастан, стационар булмаган объектлар, шулай ук юл сервисы объектлары урнаштыру;

8)төзелеш һәм башка материаллар саклау;

9) бакча ясау өчен җир казу;

10) йорт хайваннарын газоннарда һәм чәчәк түтәлләрендә йөртү;

11) карны усемлекләргә зәлактерми торган махсус җайланмалардан башка роторлы кар чистарту машиналарын куллану;

12) коелган яфракларны, коры үләнне, агач-ботакларны яндыру, шулай ук аларны лотокларга һәм башка су агу җайланмаларына тутыру;

13) чүп-чарны газоннарга ташлау;

14) учак ягу;

15) сок, сумала чыгару максатыннан агачларны кисү, аларга башка механик җәрәхәтләр ясау;

16) яшелләндерү территорияләрендә урнашкан скульптураларны, эскәмияләрне, коймаларны, урналарны, балалар һәм спорт җиһазларын вату;

17) яшелләндерелгән территорияләрдә урнашкан скульптуралар, эскәмияләр, коймалар, чүп савытлары, балалар һәм спорт җиһазларын бозу;

18)агачларның тамырларын кәүсәсеннән 1,5 метрдан да якын булмаган арада казу һәм агачларның муентыкларын җир яки төзелеш калдыклары белән күмү.

30 бүлек. Коймалар

121 статья

1. Коймалар кую төзекләндерүнең өстәмә элементы.

2. Коймалар төрлечә була:

1) билгеләнеше буенча (декоратив, саклагыч, аларның берлеге);

2) озынлыгы буенча (түбән-1,0 м, урта-1,1-1,7 м, югары-1,8-3,0 м);

3) материалның төре (металл, тимер-бетон һәм башкалар);

4)үтә күренмәлелеге буенча (үтә күренмәле, күренми торган);

5) стационар дәрәҗәсе буенча (даими, вакытлы, күчмә) һәм башка коймалар.

3.Коймаларны проектлау аларның урнашу урынына һәм гамәлдәге дәүләт стандартларына, сертификацияләнгән эшләнмәләр каталогларына, шәхси проектларга туры китереп башкарыла.

122 статья

1. Мәдәни мирас объектлары территорияләрен койма белән әйләндереп алуны әлеге территорияләр өчен билгеләнгән шәһәр төзелеше регламентлары нигезендә башкарырга кирәк.

123 статья

1.Интенсив җәяүлеләр хәрәкәте зоналарында яисә төзелеш һәм реконструкция эшләре башкару зоналарында агачлар үссә, саклауның башка төрләре булмаганда, агачның яше, токымына һәм башка характеристикаларына карап, 0,9 м һәм аннан да күбрәк биеклектә һәм 0,8 м диаметрлы саклагыч киртәләр куздә тотарга кирәк.

31 бүлек. Өслек капламнары

124 статья

1. Өслек капламнары Арча шәһәре муниципаль берәмлеге территориясендә имин һәм уңайлы хәрәкәтне тәэмин итә, шулай ук җирлек төзелешенең архитектура йөзен формалаштыра.

2.Төзекләндерү максатлары өчен түбәндәге капламнар билгеләнә:

1) каты (капиталь) капламалар-монолит яки җыелма капламанар, шул исәптән асфальт-бетоннан, цемент-бетоннан, табигый ташлардан;

-2)табигый яки ясалма сибелүчән материалдан (шул исәптән ком, вак таш, керамзит, резина) башкарыла торган йомшак (капиталь булмаган) капламанар-табигый халәттә, тыгызланган яки ныгытылган материаллы коры катнашмалар;

3) газон капламнары - үлән катламын әзерләү һәм утырту буенча махсус технологияләр буенча башкарыла торган каплам;

4) катнаш капламлар (рәшәткәле плитка яки газон рәшәткәсе, газонга күмелгән яки йомшак каплам).

3. Каплам төрләрен сайлап алуны аларның максатчан билгеләнеше нигезендә гамәлгә ашырырга кирәк:

1) каты- проектлау вакытында гамәлдә булган янгынга каршы таләпләрне исәпкә алып мөмкин булган чик йөкләнешне, характерын һәм хәрәкәт составын исәпкә алып;

2)йомшак -аерым территорияләрне төзекләндергәндә аларның үзенчәлекләрен исәпкә алып (шул исәптән балалар, спорт мәйданчыклары, этләрне йөртү өчен мәйданчыклар, җәяүлеләр йөрү юллары);

3)экологик яктан аеручa отышлы газон капламы.

4. Кулланыла торган катламның төс чишелеше формалаша торган мохитнең төсләр чишелешен исәпкә алырга тиеш.

125 статья

1.Каты өслек төрләре коры халәттә эләктергеч коэффициенты - 0,6, юештә-0,4 коэффициентына ия булырга тиеш. Җәяүлеләр коммуникацияләре территориясендә, җир өсте һәм җир асты кичүләрендә, керү төркемнәре баскычларында һәм мәйданчыкларында кафель, метлах плиткасы ,ясалма һәм табигый таштан ясалма яки изоляцияләнгән плитәләрне куллану рөхсәт ителми.

126 статья

1.Шәһәрнең гомуми кулланылыштагы территорияләрендә барлык киртәләр (баскычлар, пандуслар, агачлар, яктырту, мәгълүмат һәм урам техник җиһазлары), шулай ук җәмәгать транспорты тукталышлары һәм урам аша чыгу урыннары зоналарында тротуар ягы тактиль өслек полосалары белән бүленә. Мондый катлам киртәләргә кадәр 0,8 метр арада, урам ягыннан куркыныч урынга кадәр башланырга тиеш. Әгәр тактиль өслектә 15 мм киңлектәге һәм 6 мм тирәнлектәге озын буразналар булса, аларны хәрәкәт юнәлеше буенда урнаштырырга ярамый.

127 статья

1.Юлларда утыртылган агачларны саклауның башка төрләре (шул исәптән көпшәле рәшәткәләр, бордюрлар, периметраль эскәмияләр) булмаганда, кәүсәдән 1,5 метрдан да ким булмаган радиуста капламнарның саклагыч төрләре башкарыла: вак таш, газон рәшәткәләре. Саклагыч каплам җәяүлеләр коммуникацияләре белән бер биеклектә яки югарырак булырга мөмкин.

32 бүлек. Өслекләр бәйләнеше

128 статья

1. Өслекләргә пандуслар, баскычлар, басмалар, борт ташлары керә.

129 статья

1.Борт ташлары тротуар һәм машиналар йөрү өлеше кисешкән урында 150 мм дан артык булмаган биеклектә урнаштырылырга һәм ремонт вакытында сакланырга тиеш. Газоннарга транспорт чараларын кертмәү максатыннан, ул урыннарда борт ташларын биегрәк итеп урнаштыру рөхсәт ителә.

2. Газон белән җәяүлеләр юлы кисешкән урыннарда, газоннарны пычрактан һәм чүптән саклау максатыннан, 0.5 м арада 50 мм чыгып торган бакча бортлары ясарга мөмкин. Җәяүлеләр зоналары территориясендә төрле өслекләрне бәйләү өчен табигый материаллардан (кирпеч, агач, керамика) файдаланырга мөмкин.

3. Җәяүлеләр юлының авышлыгы 60 промилльдән артык булганда, баскычлар ясауны күздә тотарга кирәк.

4.Сәламәтлек саклау учреждениеләре һәм башка объектлар урнашкан урыннарда җәяүлеләр юлларында, инвалидлар һәм картлар йортларында авышлык 50 промилльдән артык булганда, баскычлар һәм пандус ясарга кирәк. Бордюр пандусының авышлыгы 1:12 кабул ителә. Төшү һәм мену өчен баскычларның беренче басмаларын ачык контраст төстәге буяулар белән буярга кирәк. Тышкы баскычларның бер марш чикләрендә барлык басмалары киңлеге һәм биеклеге буенча бертөрле билгеләнә.

5.Пандус булмаса, 75 мм биеклектәге киртәле борт һәм тотынгычлар ясарга кирәк.

6.Пандус башындагы һәм ахырындагы горизонталь урыннар тирә-юньдәге өслекләрдән текстура һәм төс белән аерылып торырга тиеш.

7. Баскычлар яки пандусларның ике ягы буйлап кул белән тотыну өчен 800-920 мм биеклектә, стенадан 40 мм ераклыкта түгәрәк яки турыпочмаклы рәвештә тотынгычлар ясала.

33 бүлек. Мәйданчыклар

130 статья

1. Арча шәһәре муниципаль берәмлеге территориясендә түбәндәге мәйданчыклар була:

1) балалар мәйданчыклары;

2) спорт мәйданчыклары;

3) этләрне урамда йөртү һәм дрессировка мәйданчыклары;

4) автомобиль кую өчен мәйданчыклар;

5) өлкәннәр өчен ял итү мәйданчыклары;

6) чүп-чар җыю җайланмаларын урнаштыру өчен мәйданчыклар.

2. Теркәлгән мәдәни мирас һәйкәлләренең һәм аеруча саклана торган табигать территорияләре зоналарының саклау зоналары чикләрендә мәйданчыклар урнаштыруны вәкаләтле органнар белән килештерергә киңәш ителә.

131 статья

1. Балалар мәйданчыклары төрле яшь төркемнәре өчен аерым мәйданчыклар яки яшь мәнфәгатьләренә кагылышлы комплекслы уен мәйданчыклары буларак оештырыла.

Балалар мәйданчыгында территорияне төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлеге түбәндәгеләрне үз эченә ала:

1) йомшак өслек төрләре,

2)газонлы мәйданчык өслеген тоташтыру элементлары,

3)яшеллек,

4)уен җиһазлары,

5)эскәмияләр һәм урналар,

6)яктырту җиһазлары.

3.Торак йортлар һәм иҗтимагый биналар тәрәзәләреннән мәктәпкәчә яшьтәге балалар мәйданчыклары чикләренә кадәр ара 10 метрдан да ким булмаска тиеш, кече һәм урта мәктәп яшендәгеләр өчен - 20 метрдан да, комплекслы уен мәйданчыклары - 40 метрдан да, спорт-уен комплекслары - 100 метрдан да ким булмаска тиеш. Балалар өчен уен мәйданчыклары контейнер мәйданчыкларыннан 20 метрдан да якынрак урнашмаска тиеш.

4. Балалар мәйданчыкларында түбәндәгеләр булырга тиеш:

1) җәй көне тигезләү өчен җиргә ком салынырга тиеш;

2) иртәнге якта себерелергә һәм юешләтелергә тиеш;

3) мәйданчыкта коймалар һәм корылмаларны буяу елга бер тапкырдан да ким түгел, ә ремонт эшләре кирәк булганда башкарылырга тиеш;

4) балалар мәйданчыгы җәяүлеләр юлыннан, юллардан, борылышлардан, автомобиль тукталышларыннан, чүп контейнерлары урнашкан мәйданчыклардан,

5) автотранспорт чараларын даими һәм вакытлыча саклау участокларыннан аерым булырга тиеш.

5.Имгәнүләр булмасын өчен мәйдан территориясендә тамырлары чыгып торган яисә аскы ботаклары салынган агачлар, җир өстенә чыгып торган киселгән корылмалар (стойкалар, фундаментлар) булу рөхсәт ителми.

6.Якын-тирә территорияләрне реконструкцияләгәндә балалар мәйданчыклары территориясенә төзелеш материаллары кертү һәм урнаштыру рөхсәт ителми.

7.Яктырту җиһазлары, кагыйдә буларак, мәйданчык урнашкан территорияне яктырту режимында эшләргә тиеш.

8.Яктырту җиһазларын 2,5 метрдан ким булган биеклектә урнаштырылырга тиеш.

9. Балалар мәйданчыкларын карап тоту һәм аларда куркынычсызлыкны тәэмин итү өчен җаваплылык аларны карап тотуны гамәлгә ашыручы затларга йөкләнә.

132 статья

1. Спорт мәйданчыклары халыкның барлык яшь төркемнәрендә физкультура һәм спорт белән шөгыльләнү өчен билгеләнгән. Спорт мәйданчыгында территорияне төзекләндерүнең тәкъдим ителгән элементлары исемлеге үз эченә ала:

1) йомшак яки газон өслеге (җәйге чорда)

2) спорт җиһазлары.

2.Спорт мәйданчыклары яшелләндерелә һәмчелтәрле койма белән әйләндереп алына. Яшеллек мәйданчык периметры буенча урнаштырыла, вертикаль яшелләндерү кулланырга мөмкин. Койманың биеклеге 2,5-3 м тәшкил итә, бер-берсенә карата мәйданчыклар тоташкан урында-1,2 м дан да ким булмаска тиеш.

3.Спорт җиһазлары спорт, физкультура мәйданчыкларында яки рекреация составында махсус җиһазландырылган җәяүлеләр юлларында урнаштырыла. Махсус физкультура снарядлары һәм тренажерлар заводта эшләнгән яисә махсус эшкәртелгән өслекле бүрәнәдән һәм бруслардан эшләнгән булырга мөмкин (ярыклар, кимчелекләр булмау мөһим). Урнаштыру вакытында сертификацияләнгән җиһазлар каталогларына таянып эш итәргә кирәк.

133 статья

1. Торак төзелеше территориясендә өлкән буын кешеләрнә тыныч ял итү һәм өстәл уеннары өчен билгеләнгән ял мәйданчыклары оештыру мөмкин. Торак йортларның тәрәзәләреннән ял итү мәйданчыклары чикләренә кадәр ара 10 метрдан да, актив өстәл уеннары мәйданчыклары - 25 метрдан да ким булмаска тиеш.

2.Ял мәйданчыгында төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлеге:

1)каты өслек төрләре, газонлы мәйданчык өслеген тоташтыру элементлары,

2)яшеллек,

3)ял итү өчен эскәмияләр һәм өстәлләр,

4) урналар (ким дигәндә, һәр эскәмиядә берәр),

5)яктырту җиһазлары.

3.Мәйданчыкны каплауны плитка түшәү рәвешендә проектларга тәкъдим ителә. Ял итү мәйданчыклары һәм балалар мәйданчыклары белән бергә балалар уеннары зонасында каты өслек ясау киңәш ителми.Парклар территорияләрендә үләндә ял итү өчен мәйданчыклар оештырылырга мөмкин.

134 статья

1. Этләрне йөртү өчен мәйданчыклар вәкаләтле органнар белән билгеләнгән тәртиптә килешенгән урыннарда урнаштырыла.

2. Этләрне урамда йөртү мәйданчыгы территориясендә төзекләндерү элементлары исемлеге:

1)төрле өслек төрләре

2)коймалар

3) эскәмияләр, урналар, экскрементларны утильләштерү өчен контейнер

4) яктырту һәм мәгълүмати җиһазлар

5)периметр буенча яшеллек булу мөмкин.

3. Этләрне йөртү өчен мәйданчыклар микрорайонның гомуми файдалану территорияләрендә яшел зоналардан читтә буш урыннарда, метрополитен линияләренең техник зоналарында һәм гомумҗирлек магистральләрендә, беренче һәм икенче поясларны су белән тәэмин итү чыганакларының санитар зонасыннан читтә 110 кВт көчәнешле электр тапшыру линияләре астында урнашырга мөмкин.

4. Торак билгеләнешендәге территорияләрдә урнашкан мәйданчыклар күләме 400-600 кв. м чикләрендә кабул ителә, башка территорияләрдә - 800 кв.м. га кадәр, төзелеш барган очракларда, булган территориаль мөмкинлекләрдән чыгып, мәйданчыклар кечерәк булырга мөмкин.

5. Мәйданчык чигеннән торак һәм җәмәгать биналары тәрәзәләренә кадәр ара 25 метрдан да ким булмаска тиеш, ә балалар учреждениеләре, мәктәпләр, балалар, спорт мәйданчыклары, ял мәйданчыкларына кадәр 40 метрдан да ким булмаска тиеш. Мәйданчык коймасы, кагыйдә буларак, 1,5 метрдан да ким булмаган җиңел металл челтәрдән эшләнә.

6.Мәйданчык территориясендә мәйданчыкны файдалану кагыйдәләре буенча мәгълүмати стенд урнаштырылган булырга тиеш.

135 статья

1. «Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә автостоянканың түбәндәге төрләре урнаштырыла: автомобильләрне кыска вакытлы һәм озак саклау өчен.

2. Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы Саклау участогында төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлеге үз эченә ала:

1) каты төрләрен каплау;

2) өслекләр бәйләнеше элементлары;

3) коймалар, чүп савытлары яки кече контейнерлар чүп-чар өчен;

4) яктырту җиһазлары;

5) мәгълүмат җиһазлары (күрсәткечләр).

3. Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участокларына керү юллары җәяүлеләр юлларының төп юнәлешләре белән кисешергә тиеш түгел. Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау урыны аша транзит юллар оештыру рөхсәт ителми.

4. Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау урыны калган территориядән кимендә 3 м киңлектәге яшел үсентеләр белән изоляцияләнергә мөмкин.

136 статья

1. Чүп-чар җыю өчен контейнерлар, бункерлар (чүп җыйгычлар) өчен мәйданчыклар шәһәр территорияләрендә җитештерү һәм куллану калдыклары санитар нормалар һәм кагыйдәләр таләпләренә туры китереп, шулай ук вәкаләтле органнар, оешмалар белән аларның компетенциясе нигезендә килештерелгәннән соң урнаштырылырга тиеш.

2. Мәйданчыкларны торак биналарның тәрәзәләреннән еракта урнаштырырга кирәк, балалар учреждениеләре участокларының, ял итү урыннарының чикләре 20 м дан да ким булмаска тиеш, торак төзелеше участокларында - керү юлларыннан 100 м дан да артмый, шул ук вакытта мәйданчык территориясе подъезддан җәяүлеләр юлларына якын булырга тиеш, әмма транспорт йөрешенә комачауламаска тиеш.

3.Мәйданчыкны аерым урнаштырганда (еракта) контейнерлар чистарту һәм борылыш мәйданчыклары булу өчен уңайлы транспорт керү мөмкинлеген (12 м х 12 м) күздә тотарга кирәк. Мәйданчыклар урнаштыруны транзит транспорт һәм җәяүлеләр коммуникацияләреннән, биналарның урам фасадларыннан читтә проектлаштырырга кирәк. Мәйданчык территориясен су басу зонасында (төзелеш янындагы территориядә, яшел үсентеләр утыртмаларында) урнаштырырга ярамый..

4.Чүп-чар җыю өчен мәйданчыгының территорияне төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлеге түбәндәгеләрне үз эченә ала: каты өслек төрләре,мәйдан өслеген якын-тирә территорияләр белән тоташтыру элементлары, яктырту җиһазлары һәм мәйданчыкны яшелләндерү.

5.Мәйданчыкны транспорт юлларындаг кебек каплам белән капларга кирәк. Су аксын һәм контейнер шуып төшмәсен өчен, мәйданчыкның капламы авышлыгы машиналар йөрү өлешенә таба 5-10% тәшкил итәргә тиеш.

34 бүлек.Кече архитектура формалары

137 статья

1. Кече архитектура формаларына карата төп таләпләр:

1) архитектура һәм ландшафт тирәлеге характерына, территорияне төзекләндерү элементларына туры килү;

2) материалларның югары декоратив һәм куланылыш сыйфатлары, тышкы мохит йогынтысын исәпкә алып, озак вакыт дәвамында аларны саклый алу;

3) конструкциянең ныклыгы, ышанычлылыгы, иминлеге.

2. Кече архитектура формаларын проектлаганда һәм сайлаганда сертификацияләнгән эшләнмәләр каталогларыннан файдаланырга киңәш ителә. Тарихи төзелеш зоналары, җирлекләр үзәкләре, күп функцияле зоналар өчен кече архитектура формалары индивидуаль проект эшләнмәләре нигезендә проектланырга тиеш.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары

35 бүлек. Җәмәгать транспортын көтү павильоннары конструкцияләре

138 статья

1.Җәмәгать транспортын көтү павильоннарының конструкцияләре яктырту, элмә такталар, эскәмияләр, чүп-чар өчен урналар һәм гражданнар һәм оешмалар игъланнары өчен аерым щитлар белән җиһазландырылырга тиеш. Павильонда тукталышның исеме, номеры һәм җәмәгать транспорты маршрутларының расписаниесе күрсәтелә.

36 бүлек. Тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары

139 статья

1. Тышкы мәгълүмат чараларының тышкы кыяфәтенә һәм урнаштыру урынына карата таләпләр "Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы территориясендә тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын урнаштыру тәртибе турындагы нигезләмәне раслау турында" Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Советы карары белән билгеләнә.

2.Тышкы мәгълүмат урнаштыру чараларын проектлау, әзерләү һәм урнаштыру Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре), аларны саклау һәм куллану турында Россия Федерациясе законнары таләпләре һәм нормалары таләпләренә туры китереп башкарылырга тиеш.

3.Биналарның фасадларында тышкы мәгълүмат чараларын урнаштыру вариантлары әлеге Кагыйдәләргә 1 нче кушымта белән билгеләнә;

4.Тышкы мәгълүмат чаралары турындагы мәгълүмат Татарстан Республикасы дәүләт телләре турындагы закон таләпләрен үтәү белән урнаштырылырга тиеш. Ике һәм аннан да күбрәк тел кулланылган очракта, текстларның эчтәлеге дөрес һәм ачык итеп эшләнгән һәм техник бизәлеше буенча охшаш булырга тиеш,.

5. Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары техник яктан төзек һәм эстетик яктан чиста булырга тиеш.

6. Мәгълүмати конструкция хуҗасы куркынычсызлык кагыйдәләрен теләсә нинди бозу, шулай ук мәгълүмат конструкцияләрен монтажлау һәм эксплуатацияләү шартларын бозган вакытта төзек булмау һәм авария хәлләре өчен җаваплы.

7.Тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары хуҗалары аларның тиешле торышын күзәтеп торырга, тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын урнаштыру урыннарын вакытында ремонтларга һәм җыештырырга тиеш.

8.Тышкы реклама һәм мәгълүматны тиешенчә тотмау, җир кишәрлеген җыештыру һәм санитар тоту өчен тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары хуҗалары җаваплы.

9. Реклама конструкциясендәге мәгълүматны бетергәндә, реклама кыры якты тоннарның баннер тукымасы белән алыштырылырга тиеш.

10. Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары булганда, аларның фундамент блогы булырга тиеш демонтажированы белән бергә фундаментным блогы.

11.Реклама конструкциясен монтажлаганнан соң (демонтажлаганнан соң, реклама конструкциясе хуҗасы реклама конструкциясен урнаштыру урынын төзекләндергән өчен өч тәүлек вакыт эчендә төзекләндерергә тиеш.

12. «Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә язулар, мәгълүмати һәм басма продукция (листовкалар, белдерүләр, афишалар һәм башка продукция), койма, корылмалар, аерым торган терәкләрдә (яктырту, элемтә челтәре һ.б.), агачларда һәм моның өчен билгеләнгән конструкцияләрдән һәм аерым торган транспорт чараларыннан читтә язу, ябыштыру һәм элү тыела.

140 статья

1."Арча шәһәре" муниципаль берәмлеге территориясендә тыела:

1) Башкарма комитет тарафыннан бирелә торган рөхсәттән башка реклама конструкцияләрен урнаштыру;

2) Башкарма комитет белән килештермичә тышкы мәгълүмат чараларын урнаштыру;

3) әлеге төр продукцияне урнаштыру өчен каралмаган тәрәзәләрдә, ишекләрдә, тәрәзәара киңлекләрдә һәм башка урыннарда мәгълүмати-реклама продукциясен урнаштыру;

4) автотранспорт белән газоннарга кереп, реклама конструкцияләрендә сурәтләрне (плакатларны) алмаштыру;

5) килештерелгән дизайн-проекттан тайпылып, реклама конструкцияләрен һәм аларда мәгълүмати-реклама урнаштыру;

6) реклама конструкциясе тирәсендәге җирдә ертылган һәм төшкән плакатлар, баннерлар (реклама продукциясе) һәм башка материаллар калдыру;

7) бозылган сурәте яки сурәте булмаган тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын куллану;

8) реклама конструкцияләрен һәм тышкы мәгълүмат чараларын тиешенчә булмаган хәлдә тоту (буямау, күгәрек булу, өзелгән плакатлар һ. б.);

9) сүтелгән реклама конструкцияләренең бетон нигезләрен газонда калдыру;

10) тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын аларга реклама яки мәгълүмати хәбәр урнаштырмыйча урнаштыру һәм эксплуатацияләү, мәгълүмат кырына зыян китерү, шулай ук тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын полиэтилен пленка һәм башка материаллар белән каплау, беркетү;

11) тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын беркеткәндә корылмаларга һәм объектларны бизәү, шулай ук аларның бөтенлеген, ныклыгын һәм тотрыклылыгын киметү.

141 статья

1.Үзбелдекле язылган язуларны, шулай ук үзбелдекле урнаштырылган мәгълүмат һәм басма продукцияне бетерү эшләрен оештыру, ведомствога карамастан, әлеге продукцияне урнаштырган язуларны башкарган затларга йөкләнә. Әлеге затлар булмаган очракта, фасадлардан, стеналардан, коймалардан үз белдеге белән язылган язуларны бетерү эшләре әлеге объектларның милекчеләре яки арендаторлары тарафыннан башкарыла.

37 бүлек. Гражданнар игъланнарын, мәдәни һәм спорт чаралары афишаларын урнаштыру

142 статья

1.Мәдәни һәм спорт чаралары афишаларын урнаштыру бары тик махсус тумбаларда, щитларда һәм стендларда гына башкарыла. Башкарма комитетның вәкаләтле органнары белән килештерү буенча игъланнар өчен стендлар аерым торучы объектлар рәвешендә яки биналарда яки корылмаларда асылмалы щитлар рәвешендә урнаштырыла ала.

38 бүлек. Коммуникацияләрне төзегәндә, ремонтлаганда, реконструкцияләгәндә җир эшләре башкаруга төп таләпләр

143 статья

1. Грунтны казу яки юл катламнарын ачу (җир асты коммуникацияләрен сузу, реконструкцияләү яки ремонтлау, свай һәм шпунт сугу, электр тапшыру линияләре, элемтә баганалары урнаштыру (алмаштыру), яктырту баганалары, җир эшләре планлаштыру, инженерлык эзләнүләре вакытында һәм башка эшләр) белән бәйле эшләр вәкаләтле орган тарафыннан бирелгән язма рөхсәт (җир эшләрен башкаруга ордер) булганда гына башкарыла.

2. Җирлек территориясен төзекләндерү белән бәйле җир, төзелеш һәм ремонт эшләрен оештыру һәм үткәрү тәртибе, җир эшләрен башкаруга ордер ясау һәм алу муниципаль хокукый актларның билгеләнгән таләпләре нигезендә башкарыла.

3. Яшел зоналарны бетерергә яки күчереп утыртырга туры килгәндә, ул эшләрне Башкарма комитет карары нигезендә башкарырга кирәк.

4. Җирлек юллары буенча хәрәкәтне вакытлыча чикләү яки туктату вәкаләтле орган тарафыннан юлның ике ягында заказчылар һәм эш башкаручылар, эшләр сроклары, карап чыгу мөмкин булган маршрутлар турында кирәкле барлык мәгълүматны үз эченә алган мәгълүмат щиты урнаштыру юлы белән мәҗбүри рәвештә бирелгән рөхсәт нигезендә гамәлгә ашырыла. Күрсәтелгән щитның формасы һәм эчтәлеге рөхсәт бирү буенча муниципаль хезмәт күрсәтүнең тиешле административ регламенты белән билгеләнә.

5. Яраклылык вакыты чыккан ордерлар буенча башкарылганда, җир эшләрен башкару үзбелдекле дип танылa.

144 статья

1. Җир эшләре ике төргә бүленә: планлы эшләр һәм авария хәлендәге эшләр.

2. Инженерлык челтәрләрендәге аварияләрне бетергәндә авария хезмәтләре тарафыннан казу эшләре өчен ордер бер тәүлек эчендә рәсмиләштерелә.

3. Казу эшләре башланганчы авария хезмәтләре төзекләндерү өлкәсендә контрольдә тотарга вәкаләтле органга, эшләрне үткәрү урыны, җаваплы затларның шәхси мәгълүматларын хәбәр итәргә, шулай ук кызыксынган оешмалар вәкилләрен урынга чакырырга тиеш. Вәкил килмәгән яки аның коммуникацияләрнең төгәл торышын күрсәтүдән баш тарткан очракта, тиешле акт төзергә кирәк. Шул ук вакытта эшне алып баручы оешма топографик нигездә күрсәтелгән коммуникацияләр нигезләмәсенә таяна.

4. Яшелләндерелгән территориядә авария эшләре башкарганда, эш башкаручы оешма яшел үсентеләрнең сакланышын контрольдә тоту буенча вәкаләтле органга эшләрнең башлануы һәм урыны турында хәбәр итәргә тиеш.

145 статья

1. Эшләр башкару өчен җаваплы затлар кирәкле киртәләр, юл билгеләре, күрсәткечләр, яктырту, мәгълүмат щитлары булу һәм тиешенчә карап торуны тәэмин итәргә, эш башкаручы оешма исеме, эш башкаручы затның фамилиясе, оешманың телефон номеры язылган табличка элеп куярга тиешләр. Эшләр башкару пассажирлар транспорты маршрутларын ябу, үзгәртү белән бәйле очракларда, матбугатта эш вакыты күрсәтелгән тиешле белдерүләр урнаштырыла.

2. Саклык чараларын күрү һәм җир асты корылмаларына зыян китерүне кисәтү өчен җаваплы зат, җир эшләре башланырга бер тәүлек кала, төзелеш зонасында урнашкан челтәр хуҗаларын, предприятие, оешма, учреждение һәм физик затларны урынга чакыра.

3.Кызыксынган оешмалар белән килештермичә, проектта күрсәтелмәгән җир асты корылмалары табылганда, эшләр башкаруга комачауламаса да, җир эшләре башкару тыела.

4. Гамәлдәге җир асты корылмалары (торбаүткәргечләр, кое, кабельләр, фундаментлар һ.б.) янында эшләр башкарганда, эшләрне оештыру проектында каралганнан кимрәк арада экскаваторлардан файдалану тыела. Бу очракларда эшләр кулдан башкарыла.

146 статья

1. Җир асты коммуникацияләрендә аварияләрне бетергәннән соң юлларны, тротуарларны торгызу, әлеге статьяның 2 пунктында каралган очраклардан тыш, эшләр тәмамланганнан соң 10 көннән дә соңга калмыйча гамәлгә ашырыла. Бу чорда урамнарның һәм тротуарларның машиналар йөрү өлешен каплау урыннарын карап тоту оешма, предприятие, учреждение, капламаларны ачкан физик затка йөкләнә.

2. Көзге-кышкы чорда тотрыклы тискәре температуралар булганда, бозылган төзекләндерү эшләре вакытлыча схема буенча башкарыла һәм киләсе елның 2 нче кварталы ахырына кадәр төгәл торгызылырга тиеш.

147 статья

1. Урамнарда, машина юлларында һәм квадратларда җир асты корылмалары маршрутларын табигый күчерү бу төр эшчәнлеккә тиешле рөхсәте булган лицензияле оешма тарафыннан башкарыла һәм акт төзелә.

148 статья

1. Казу эшләрен башкарганда әйләнә-тирә территория норматив санитар халәттә, җәяүлеләр һәм транспорт хәрәкәте иминлеге, төзелеш зонасында булган барлык предприятиеләр һәм оешмаларга, учреждениеләргә керү юллары эшче хәлдә булырга тиеш.

2. Казу эшләрен башкаручы оешма, төзелешне оештыру проекты нигезендә, эшләр башкару урынын ышанычлы киртәләр белән тәэмин итә. Тәүлекнең караңгы вакытында казу урыны ут сигнализациясе белән җиһазландырылырга тиеш. Траншеялар аша җәяүлеләр өчен күперләр урнаштырылырга тиеш. Хәрәкәт иминлеге һәм билгеләнгән таләпләрне үтәү өчен гамәлдәге законнар нигезендә җир эшләрен башкаруга ордерда күрсәтелгән зат җавап бирә.

149 статья

1. Җир асты коммуникацияләрен һәм корылмаларын салу һәм үзгәртеп коруның төп ысулы булып, кагыйдә буларак, төзекләндерелгән өслекне казымыйча, ябык ысул тора. Ачык ысул бары тик Башкарма комитет җитәкчесе белән килештерелеп кенә кертелергә мөмкин.

2. Автомобиль юлларының машиналар йөрү өлешендә, урамны автотранспорт хәрәкәте өчен туктатып тору һәм ябуны таләп итүче җир эшләре Башкарма комитет карары нигезендә башкарыла.

3. Казу эшләрен башкаручы оешма башкарыла торган эшләрнең тиешле сыйфатын тәэмин итә, кирәкле юл билгеләре куюны тәэмин итә, шулай ук ЮХИДИ органнары һәм башка вәкаләтле дәүләт һәм муниципаль органнар тарафыннан күрсәтелгән башка инженер-техник һәм оештыру чараларын гамәлгә ашыра.

4. Урамнарның машиналар йөри торган өлешендә (асфальт, бетон, вак таш) эшләр башкарганда траншея чикләрендә эшләр башкаручы тарафыннан махсус билгеләнгән урынга чыгарыла. Эш башкаручы шулай ук казылган юл һәм тротуар катламының, борт ташының, баскычларның һәм түшәм плитәләренең сакланышын тәэмин итәргә бурычлы.

5. Урамнарның машиналар йөрү өлеше, юллар, шулай ук тротуарлар астында эшләр башкарганда, траншея киңлегенә карамастан, катламнарны торгызу барлык киңлеккә башкарыла.

150 статья

1. Урамнардагы һәм юллардагы күзәтү коелары һәм яңгыр кабул итү җайланмалары юл өслеге биеклегендә торгызылырга тиеш.

151 статья

1.Урамнарда, мәйданнарда һәм башка төзекләндерелгән территорияләрдә эшләр башкарганда транспорт чараларының тәгәрмәчләрен юу пункты яки кышкы чорда тәгәрмәчләрне коры һава белән чистарту җайланмалары каралырга тиеш.

152 статья

1. Җир эшләрен башкарганда, уңдырышлы катламны саклау өчен (15 см калынлыкта), җирне алдан җиһазландырылган урыннарда өю һәм саклау зарур. Территориягә грунт салганда минераль грунт һәм туфракның өске уңдырышлы катламнарын гына кулланырга рөхсәт ителә.

2. Грунтны экология буенча махсус вәкаләтле муниципаль орган күрсәткән урыннарга, табигый саклау чаралары үткәрүгә һәм бозылган җирләрне яңадан торгызуга тотарга кирәк.

3. Урамнарның машина юллары һәм тротуарларны киредән күмү тыгызланган ком катламы белән (су сибү), кышын - эретелгән ком белән башкарыла. Газондагы чокырлар тыгыз туфрак катламы белән тутырыла, өске катламы 15 сантиметры үсемлек туфрагы белән тутырыла.

4. Чокырларны башкарма фото ясаганчы күмү рөхсәт ителми.

5. Чокырлар көпшәкләнми торган тыгызланган җир белән, юлларда һәм җәяүлеләр зоналарында өске катлам - калынлыгы 20 сантиметр булган вак таш, газоннар үсемлек грунты белән капланыла.

153 статья

1.Урамнарның тирә-як территориясен пычрату һәм яңгыр сулары канализацияләрен, су үткәргеч торбаларны, кюветларны һәм газоннарны чүпләү тыела.

154 статья

1.Казылган урыннарда һәм алар янәшәсендәге территорияләрдә яңгыр һәм кар суларын үткәрү эшләрен башкаручы оешма тәэмин итәргә тиеш. Су траншеялардан, нигез чокырлары, коелардан юлларга һәм тротуарларга сибү тыела. Су гамәлдәге яңгыр канализациясе челтәренә юнәлдерелергә яки шланглар һәм лотоклар буенча җибәрелергә тиеш.

155 статья

1. Билгеләнгән тәртиптә рөхсәт рәсмиләштермичә яшел үсентеләрне юк итү һәм тамыр системасын казу тыела.

2.Яшел үсентеләрне юк итү яки күчереп утырту кирәк булганда, яшел үсентеләрне Башкарма комитет боерыгы белән билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерергә һәм юк итәргә яки күчереп утыртырга кирәк.

3. Муниципаль берәмлек территориясендә яшелләндерелгән урыннарда җир эшләрен башкарганда оешма-предприятиеләр, учреждениеләр яки казу эшләре башкаручы физик затлар түбәндәгеләргә бурычлы:

1) яшелләндерелгән территориядән файдаланучылар һәм яшел утыртмаларны саклау буенча вәкаләтле орган белән яшел үсентеләр зонасында төзелеш эшләре башлануны килештерергә һәм аларның тәмамлануы турында ике көннән дә соңга калмыйча хәбәр итәргә;

2) төзелеш территориясендә урнашкан агачларны 2 м биеклектәге тоташ щитлар белән киртәләргә. Щитларны агач кәүсәсеннән 0,5 м ераклыкта, шулай ук 0,5 м радиуслы өчпочмак тирәсендә урнаштырырга мөмкин.

3) юлларны, мәйданнарны, ишегалларын, тротуарларны һәм башкаларны асфальтлау һәм түшәү вакытында агач тирәли 2 метр диаметрлы буш урын калдырырга кирәк;

4) кабель, канализация торбалары һәм башка корылмалар салганда траншеялар казуны, кәүсәнең калынлыгы 15 см. дан ким булганда агач кәүсәсеннән 15 см. га кадәр, куаклардан - 3 м. дан ким булмаган арада башкарырга кирәк;

5) Арча шәһәрендә юлларны, тротуарларны, башка корылмаларны реконструкцияләгәндә һәм төзегәндә анда булган вертикаль билгеләрне киметкәндә яки арттырганда үсентеләр янында 5 см.дан да күбрәк үзгәртүгә юл куймаска. Тамыр системасын ачу яки җир белән каплау котылгысыз очракларда, проектларда һәм сметаларда агачларның нормаль үсеш шартларын саклау өчен тиешле җайланмалар каралырга тиеш;

6) газоннарда, шулай ук агачтан 2,5 м һәм куаклардан 1,5 м ераклыкта төзелеш материалларын сакларга һәм машиналар һәм автомобильләр кую урыннарын оештырмаска. Ягулык материалларын саклау агач һәм куаклардан 10 метрдан да ким булмаган ераклыкта башкарыла;

7) яшел үсентеләрне төзелеш материаллары белән пычратырга;

8) керү юллары һәм подъемлы краннар урнаштыру өчен урыннар яшел үсентеләр булган территориядән читтә урнашырга һәм агач коймаларын бозмаска;

9) төп скелет тамырлары урнашкан урында, агач һәм куакларның тамыр системасы зонасында тамыр системасына зыян китермичә эшләргә;

10)җир эшләрен башкарганда җирнең өске уңдырышлы катламын салдыру, өю һәм саклау. Үсемлекләр грунтын вәкаләтле муниципаль оешмаларга әлеге яисә яңа территорияләрне яшелләндергәндә файдалану өчен тапшырырга;

11) төзелеш эшләрен башкарганда, грунтны вәкаләтле орган күрсәткән урыннарга табигый саклау чараларын үткәрүгә һәм бозылган җирләрне яңадан торгызуны тәэмин итәргә.

4. Казу эшләрен башкаручы оешма, предприятие, учреждение һәм физик зат зарарланган газоннарны, яшел үсентеләрне, балалар, спорт мәйданчыкларын, кече архитектура формаларын, юл йөрү өлешенең яки тротуарның бөтен киңлеген яисә яшел үсентеләр булган территорияне төзекләндерергә тиеш.

156 статья

1. Торгызу эшләреннән соң грунт, материаллар, төзелеш чүп-чары һәм киртәләрне җыештыру мәҗбүри.

2. Җир эшләре башкаруга ордер алган җир асты челтәрләрендә аварияне бетерүне башкаручы оешма, предприятие, учреждение һәм физик затлар, эшләр тәмамланганнан соң, торгызылган төзекләндерү урыны 2 елга башкарылган эшләрнең сыйфат гарантиясе белән тапшырылырга тиеш. Эшләрне тәмамлау датасы булып актка кул кую датасы санала. Актның формасы Башкарма комитетның норматив актлары белән билгеләнә.

3. Җир асты коммуникацияләре өстендә, ремонт-торгызу эшләре башкарылмаган башка урыннарда җир утыртылган яки торгызылган өслек ремонт-торгызу эшләре башкарылганнан соң 2 ел эчендә зарарланган очракта, эшләрне башкарган оешма тәүлек дәвамында барлык җитешсезлекләрне бетерергә тиеш.

4. Төзекләндерүне үз көчең белән торгызу мөмкинлеге булмаганда, предприятие әлеге эшләрне башкару өчен махсус оешмалар белән килешү төзергә тиеш. Килешү төзү эшләрне башкаручы оешмадан төзекләндерү элементларын торгызган өчен җаваплылыкны төшерми.

5.Төзекләндерү элементларын (яшел зоналар, тротуарлар, борт ташларын) саклау мөмкин булмаган очракта, төзелеш заказчысы торгызуны үз хисабына башкара.

157 статья

1.Эшләр тәмамланганнан соң җир эшләрен башкаруга ордер алган юридик һәм физик затлар Башкарма комитетка түбәндәге документларны тапшырырга тиеш:

1) җир эшләре өчен ордер;

2) әлеге Кагыйдәләр нигезендә бозылган төзекләндерү эшләрен тулысынча торгызу турында акт;

3) электрон рәвештә башкарма фото;

4) яшел утыртмаларны саклауны контрольдә тоту буенча вәкаләтле органга түбәндәге документлар тапшырыла:

4.1) калдыкларны махсус оешмаларга тапшыру актлары;

4.2) яшел үсентеләрне сүткәндә, күчереп утыртканда яисә зыян күргән очракта, компенсация яшелләндерү буенча башкарылган эшләр актлары, яшел утыртмаларның үсеп китү актлары. Компенсацияле яшелләндерү үткәрелмәгән очракта, яшел үсентеләрне юк иткән өчен акчалата компенсацияне раслый торган, гамәлдәге методикалар нигезендә исәпләнгән түләү документлары;

4.3) яшел үсентеләрне юк итүгә бирелгән рөхсәттә күрсәтелгән шартларны һәм срокларны үтәү.

4.4) казу урынының фотосы.

158 статья

1.Яраклылык вакыты чыккан ордерлар буенча коммуникацияләр төзегәндә, ремонтлаганда, реконструкцияләгәндә җир эшләрен башкару үз белдекле дип танылa.

39 бүлек. Уңайлы мохиткә махсус таләпләр

159 статья

1. Тирә-як мохитне, урамнарны һәм юлларны төзекләндерү объектларын, мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектларын проектлаганда торак пунктларның өлкән яшьтәге кешеләр һәм мөмкинлекләре чикләнгән затлар өчен уңайлы булуын, объектларны әлеге затларның йөрешенә ярдәм итүче элементлар һәм техник чаралар белән тәэмин ителүен күздә тотарга киңәш ителә.

2. Өлкән яшьтәге кешеләрне һәм мөмкинлекләре чикләнгән затларны йөртүгә ярдәм итә торган техник чаралар һәм җайланмаларны проектлау, төзү, урнаштыру, расланган проект документларына ярашлы рәвештә, заказчы тарафыннан яңа төзелештә гамәлгә ашырырга киңәш ителә.

40 бүлек. Ярминкәләр һәм башка массакүләм чаралар вакытында төзекләндерү эшләрен оештыру

160 статья

1. Ярминкәләр, күргәзмәләр, бәйрәм, күңел ачу, концерт, реклама һәм башка массакүләм чаралар үткәргәндә күрсәтелгән чараларны оештыручылар һәм заказ бирүчеләр (авыл хуҗалыгы ярминкәләрендә катнашучылар (сәүдә объектлары) әлеге Кагыйдәләр нигезендә чисталык һәм тәртип саклауны, яшел үсентеләрне (клумбалар, газоннар, агачлар,

куаклар) саклауны, тиешле территориядән чүп-чарны үз вакытында жыюны һәм чыгаруны тәэмин итәргә, аның туплануына юл куймаска тиеш.

2. Әлеге массакүләм чараларны оештыру вакытында, чисталыкны тәэмин итү максатыннан, оештыручылар һәм заказчылар махсус оешмалар белән тиешле территориядән чүп-чарны үз вакытында жыю һәм чыгару, яшел үсентеләрне торгызу буенча килешүләр төзергә тиешләр. Чараларны күрсәтелгән шартнамә (шартнамәләр) төземичә үткәрү рөхсәт ителми.

3. Әлеге статьяның 1 пунктында күрсәтелгән чаралар тәмамланганнан соң, оештыручылар, заказчылар яки җаваплы кешеләр чүп-чар чыгаруны, яшел үсентеләрне яңадан торгызуны кичекмәстән тәэмин итәргә тиеш. Әлеге чараларның дәвамлылыгы бер көннән артык булган очракта, чүпне жыю һәм чыгару көн саен башкарыла.

4. Ярминкәләр һәм сезонлы сәүдә урыннары, цирклар, җәнлекләр һ.б. өчен урыннар әлеге чараларны үткәрү максатыннан бирелә торган затлар тарафыннан карап тотыла.

161 статья

1.Ярминкәләр, күргәзмәләр, бәйрәм, күңел ачу һәм башка массакүләм чаралар вакытында калдыкларны һәм чүп-чарны вакытлыча урнаштыру өчен урналар, чүп-чар өчен контейнерлар, биотуалетлар куела. Билгеләнгән чүп савытлары, контейнерлар һәм биотуалетлар саны территориянең чисталыгын тәэмин итәргә тиеш.

162 статья

1.Ярминкәләр, шулай ук күргәзмә, реклама, концерт, күңел ачу һәм башка массакүләм чаралар үткәрү чорында сәхнә, стендлар, җиһазлар, механизмнар һәм конструкцияләр, павильоннар, тентлар һ.б. вакытлыча урнаштыру билгеләнгән тәртиптә, корылмаларга куела торган норматив таләпләрне исәпкә алып, шулай ук Арча муниципаль районы җирле үзидарә органнарына тиешле рөхсәт алып башкарыла.

163 статья

1.Ярминкәләр һәм (яки) сезонлы сәүдә, цирклар, җәнлекләр һ. б. оештыруга рөхсәт алган затлар һ. б. бурычлы:

1) территорияне тиешле тәртиптә тотуны, шул исәптән аны санитар чистартуны тәэмин итәргә;

2) каты көнкүреш калдыкларын чыгару турында килешү төзергә;

3) калдыклар һәм чүп-чар жыю өчен чүп-чар жыю жайланмалары (чүп савытлары) урнаштырырга;

4) төзекләндерүнең барлык элементларын, аерым алганда, яшел үсентеләрне, бирелгән территориядә саклауны тәэмин итәргә;

5) Рөхсәт вакыты беткәч, оештыручылар төзекләндерү объектын торгызырга һәм, зыян булган очракта, түләүләрне тулысынча түләргә тиешләр.

41 бүлек. Комплексны төзекләндерү һәм шәһәр тирәлеген үстерү проектларын тормышка ашыру һәм карарлар кабул итүдә иҗтимагый катнашу формалары һәм механизмнары

41.1 Гомуми нигезләмәләр. Иҗтимагый катнашу бурычлары, файдасы һәм формалары

164 статья

1. Шәһәр халкының әйләнә-тирә мохиттән канәгать булуын арттыру, яшәү һәм шәһәр тирәлегенең сыйфатын күтәрү максатыннан, карарлар кабул итүгә һәм шәһәр

территорияләрен төзекләндерү проектларын тормышка ашыруга актив шәһәр халкын, җәмәгатьчелек вәкилләрен җәлеп итү, шәһәр үсешенең барлык субъектлары фикерен реаль исәпкә алу зарур.

165 статья

1.Барлык кызыксынган якларның катнашуын тәэмин итү һәм иҗтимагый мәнфәгатьләрне, теләкләрне һәм һөнәри экспертизаны оптималь яраштыру өчен:

1) иҗтимагый таләпне ачыклау этабында иҗтимагый катнашуны максимальләштерү, хәрәкәтле кыйммәтләрне формалаштыру һәм карала торган проектның максатларын билгеләү;

2) бурычларны хәл итүнең альтернатив концепцияләрен эшләүдә, шул исәптән проект семинарлары һәм ачык конкурслар механизмын кулланып, иҗтимагый катнашу һәм һөнәри экспертиза үткәрү;

3) әлеге территориягә һәм әлеге мәсьәләгә катнашы булган шәһәр тормышының барлык субъектларын җәлеп итеп, булдырылган вариантларны карау;

4) сайлап алынган концепцияне белгечләргә эшләп бетерү өчен тапшыру, финал карарын яңадан карау, шул исәптән аның нәтиҗәлелеген һәм кызыксынган барлык субъектлар катнашында җәлеп итүчәнлеген арттыру кирәк.

41.2 Иҗтимагый катнашуның принциплары һәм механизмнары

166 статья

1.Иҗтимагый катнашу формалары барлык кызыксынучы якларны тулысынча җәлеп итүгә, аларның чын мәнфәгатьләрен һәм кыйммәтләрен ачыклауга, теләсә нинди шәһәр үзгәрешләрен проектлауда чагылдыруга, проектларны тормышка ашыру максатларына һәм планнарына ирешүгә, территорияне үстерү стратегиясен тормышка ашыручы проектлар тирәсендә шәһәр тормышының барлык субъектларын мобилизацияләүгә һәм берләштерүгә юнәлдерелгән.

167 статья

1.Территорияләрне төзекләндерү проектлары буенча ачык фикер алышуны проект бурычларын формалаштыру этабында һәм проектлаштыруның һәр этабы нәтиҗәләре буенча оештырырга кирәк.

168 статья

1.Территорияләрне төзекләндерү һәм үстерүгә кагылышлы барлык карарлар, тиешле территорияләр һәм шәһәр тормышының барлык субъектлары халкының фикерен исәпкә алып, ачыктан-ачык кабул ителергә тиеш.

169 статья

1.Мәгълүматның үтемлелеген арттыру һәм халыкка һәм шәһәр тормышының башка субъектларына төзекләндерү һәм шәһәр тирәлеген комплекслы үстерү өлкәсендәге бурычлар һәм проектлар турында хәбәр итү өчен "Интернет" челтәрендә интерактив портал булдырырга киңәш ителә.

170 статья

1."Интернет" челтәреннән төп проект һәм конкурс документларына ирекле үтеп керүне тәэмин итәргә, шулай ук төзекләндерү проектлары буенча фикер алышуларның видеоязмасын һәм аларны махсус муниципаль ресурсларда урнаштыруны тәэмин итәргә кирәк. Моннан тыш, проектлар материалларын гавами шәрехләү һәм фикер алышу мөмкинлеген тәэмин итәргә киңәш ителә.

171 статья

1.Карарлар кабул итү һәм комплекслы төзекләндерү проектларын гамәлгә ашыру процессында гражданнарның катнашуын гамәлгә ашыру өчен түбәндәге форматларга ия булырга кирәк:

1) территорияләрне үстерү буенча максатларны һәм бурычларны уртак билгеләү, әйләнә-тирә мохит проблемаларын һәм потенциалларын инвентаризацияләү;

2) сайлап алынган территориядә активлыкның төп төрләрен, функциональ зоналарны һәм аларның үзара урнашуын билгеләү;

3) җиһазлар, капиталь булмаган объектлар, кече архитектура формаларын, аларның функциональ билгеләнешен, тиешле габаритларны, стиль чишелешен, материалларны тикшерү һәм сайлау;

4) территориянең функциональ зоналашуын исәпкә алып, төр катламнарны сайлап алу турында консультацияләр;

5) консультацияләр буенча предполагаемым төрләре яшелләндерү;

6) яктырту һәм яктырту җиһазларының күз алдында тотылган төрләре буенча консультацияләр;

7) проектны эшләүдә катнашу, архитекторлар, проектлаучылар һәм башка профильле белгечләр белән карарлар буенча фикер алышу;

8) проектлау процессында катнашучылар һәм булачак кулланучылар, шул исәптән җирле халыкны (олылар һәм балалар), эшмәкәрләрне, күрше территорияләрнең милекчеләрен һәм башка кызыксынган якларны да кертеп, проект карарларын килештерү;

9)проектны гамәлгә ашыру процессына иҗтимагый контрольне гамәлгә ашыру (теләсә кайсы кызыксынган яклар тарафыннан контрольлек итү мөмкинлеген дә кертеп), шулай ук эшче төркемне, проектның Иҗтимагый советын, яисә проектның күзәтчелек советын формалаштыру);

10) территорияне эксплуатацияләү процессына җәмәгать контролен гамәлгә ашыру (теләсә нинди кызыксынган яклар тарафыннан контрольлек итү мөмкинлеген дә кертеп, эшче төркемне, проектның иҗтимагый советын, яисә территорияне даими рәвештә эксплуатацияләү өчен проектның күзәтчелек советын формалаштыру).

172 статья

1.Проектларны гамәлгә ашырганда, планлаштырылган үзгәрешләр һәм барлык коммуникация чаралары ярдәмендә бу процесста катнашу мөмкинлекләре турында җәмәгатьчелеккә мәгълүмат җиткерүне тәэмин итәргә кирәк:

1) мәгълүмат җыю, проектның барышы турында даими рәвештә мәгълүмат белән тәэмин итү, җәмәгатьчелек фикер алышуларын үткәрү нәтиҗәләре буенча фото, видео һәм текст отчетларын бастырып чыгару буенча бурычларны хәл итәргә тиешле бердәм мәгълүмати интернет - ресурс (сайт яки кушымталар) булдыру;

2) төрле яшь төркемнәренең киң даирәсен һәм проектның потенциаль аудиторияләрен үз эченә алган җирле массакүләм мәгълүмат чаралары белән эшләү;

3) проектлана торган объектка якын урнашкан торак йорт подъездларында, шулай ук объектның үзендә урнашкан махсус стендларда урнашкан афишалар һәм белдерүләр элү; кешеләрне җәлеп итү һәм җыелу урыннарында (иҗтимагый һәм сәүдә-күңел ачу үзәкләре, таныш урыннар һәм мәйданчыклар), проектлана торган территория белән янәшә урнашкан социаль һәм социаль инфраструктура объектлары холлларында (поликлиникалар, мәдәният

йорты, китапханәләр, спорт үзәкләре), җәмәгать фикер алышулары үткәрү мәйданчыгында (керү төркеме зонасында, махсус мәгълүмат стендларында);

4) мәгълүмат җирле халыкка аша мәктәп һәм балалар бакчалары. Шул исәптән- мәктәп проектлары: рәсемнәр конкурсы оештыру. Теләкләр, иншалар, макетлар, проектлар җыю, анкеталар тарату һәм укучыларның ата-аналары өчен чакыру;

5) очрашуда катнашучыларны электрон почта яки телефон аша шәхси чакыру;

6) төрле шәһәр һәм профессиональ берләшмәләргә мәгълүмат җиткерүне тәэмин итү өчен социаль челтәрләрдән һәм интернет-ресурслардан файдалану;

7) анкета тутыру һәм җыю өчен зур булмаган җайланмалы интерактив стендлар урнаштыру, иҗтимагый тормыш үзәкләрендә һәм кешеләр күп булган урыннарда тәкъдимнәр җыю өчен территориядә стендлар урнаштыру;

8) проектлау объекты территориясендә зур үтә торган урыннарда махсус мәгълүмат стендлары урнаштыру. Стендлар анкета, мәгълүмат һәм кире элемтә җыю өчен дә, шулай ук иҗтимагый фикер алышулар нәтиҗәләре буенча проектлау процессының барлык этапларын һәм хисапларын халыкка җиткерү өчен дә мәйданчык сыйфатында эшли ала;

9) проектлар турында фикер алышу түбәндәге инструментлар ярдәмендә җәлеп итү һәм заманча төркем эш алымнары һәм катнашуны тәэмин итү өчен кирәкле инструментлар җыелмасын кулланып интерактив форматта узарга тиеш: анкеталау, сораштыру, интервью бирү, фокус-төркемнәр үткәрү, кулланучыларның аерым төркемнәре белән эшләү, проект семинарларын оештыру, проект остаханәләрен (воркшопларны) оештыру, җәмәгать фикер алышуларын уздыру, өлкәннәр һәм балалар катнашында дизайн-уеннар үткәрү, мәктәп укучылары һәм студентлар белән проект остаханәләрен оештыру, мәктәп проектлары (рәсемнәр, инша, теләкләр, макетлар), территорияне эксплуатацияләүгә бәя бирү.

173 статья

1.Проектлуның һәр этабында конкрет хәл өчен максималь туры килә торган механизмнарны сайларга кирәк, алар проектта кызыксынган яклар өчен гади һәм аңлаешлы булырга тиеш.

174 статья

1.Җәмәгать фикер алышуларын үткәрү өчен, проектлау объекты белән янәшә урнашкан транспорт үтемлелеге зонасында булган кешеләргә яхшы таныш иҗтимагый һәм мәдәни үзәкләрне (мәдәният йортлары, мәктәпләр, яшьләр һәм мәдәни үзәкләр) сайларга кирәк.

175 статья

1. Җәмәгать фикер алышулары проект процессында катнашучыларга карата нейтраль позициягә ия булган тәҗрибәле модератор катнашында үткәрелергә тиеш.

176 статья

1.Проект семинарлары, воркшоплар, дизайн-уеннар һәм башка төрле җәмәгать фикер алышуларын нәтиҗәләре буенча очрашу турында хисап, шулай ук очрашуның видеоязмасы формалаштырылырга һәм гражданнар проектның үсеш барышын күзәтеп тора, шулай ук бу процесска теләсә кайсы этапта кертелә һәм шәрехли алсыннар өчен, проектның мәгълүмати ресурсларында, муниципалитетның рәсми сайтында урнаштырылырга тиеш.

177 статья

1.Проектны, проект алды тикшерүләре нәтиҗәләре, шулай ук проектның үзе турында актуаль мәгълүматны җәмәгать фикер алышуы уздырылганчы 14 көннән дә соңга калмыйча бастырып чыгарырга кирәк.

178 статья

1.Төзекләндерү өлкәсендә иҗтимагый контрольне теләсә нинди кызыксынган физик һәм юридик затлар, шул исәптән фото-, видеофиксация өчен техник чаралар, шулай ук "Интернет" челтәрендәге гомумшәһәр интерактив порталлар кулланып башкарырга хокуклы. Төзекләндерү өлкәсендә ачыкланган һәм җәмәгать контроле кысаларында теркәлгән хокук бозулар турында мәгълүмат чаралар күрү өчен шәһәр башкарма хакимиятенең вәкаләтле органына һәм (яки) "Интернет" челтәрендәге гомумшәһәр интерактив порталга җибәрелә.

179 статья

1.Төзекләндерү өлкәсендә җәмәгать контроле законнарның һәм башка норматив-хокукый актларның төзекләндерү, торак һәм коммуналь хезмәтләр өлкәсендә мәгълүматның ачыклыгын тәэмин итү һәм җәмәгать контроле турындагы нигезләмәләрен исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

42 бүлек. Кагыйдәләрне бозган өчен җаваплылык

180 статья

1.Гражданнарны, вазыйфаи һәм юридик затларны әлеге кагыйдәләрне бозган өчен җаваплылыкка тарту Россия Федерациясенең һәм Татарстан Республикасының гамәлдәге законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

181 статья

1. Җаваплылык чараларын куллану закон бозучыны гамәлдәге законнар һәм әлеге Кагыйдәләр нигезендә үзенә китерелгән матди зыянны каплатудан азат итми.

тарафыннан буялган булырга тиеш. Тышкы яктырту баганалары, тимер юл транспортының контакт челтәре терәкләре, саклагыч, бүлү киртәләре, юл корылмалары һәм юл җиһазлары элементлары буялырга, язулардан һәм теләсә нинди мәгълүмати-басма продукциядән чистартылырга, төзек хәлдә һәм чиста булырга тиеш.

2. Тышкы яктырту бердәм системасына тоташтырылган юл, урам һәм йорт яны яктырткычларын карап тотуны һәм ремонтлауны тәэмин итүчене (подрядчы, башкаручы) билгеләү нәтиҗәләре буенча әлеге эш төрләрен үткәрүгә муниципаль контракт төзегән вәкаләтле орган яки оешма башкара.

3.Торак йортларны тапшыру бүлгечләренә тоташтырган йорт яны утларын карап тотуны һәм ремонтлауны идарәче оешмалар башкара.

4. Ут баганалары һәм тимер юл транспортының контакт челтәре терәкләрендә урнашкан барлык элементларның һәм объектларның төзек һәм куркынычсыз торышы һәм тышкы кыяфәте өчен әлеге терәкләрнең милекчесе (кулланучы) җаваплы.

5. "Арча шәһәре" муниципаль берәмлеге территориясендә урнашкан мачталар һәм тышкы яктырту баганалары, электр тапшыру линияләре һәм югары вольтлы линияләр тирәсен җыештырган өчен җаваплылык аларны эксплуатацияләү өчен җаваплы затларга йөкләнә.

6. Трансформатор һәм бүлү подстанцияләренә, автоматик режимда (хезмәт күрсәтүче персоналдан башка) эшләүче башка инженерлык корылмаларына якын-тирә территорияләрне җыештыру, әлеге объектларның милекчеләренә, милекчеләренә киңәш ителә.

60 статья

1. Тышкы яктырту баганаларын, тимер юл транспортының контакт челтәре терәкләрен алыштырганда, әлеге конструкцияләр өч тәүлек эчендә сүтелеп алынырга һәм челтәр хуҗалары тарафыннан чыгарылырга тиеш. Тышкы яктырту баганаларын чыгару юллардагы терәк хуҗасы тарафыннан кичекмәстән, калган территорияләрдә - мондый зарурилык (демонтаж) ачыкланган мизгелдән бер тәүлек эчендә башкарыла.

2. Аерым яктырткычларны алыштыру вакыты төзек булмау яки тиешле хәбәр кергән мизгелдән 10 тәүлектән артмаска тиеш.

61 статья

1. Чыбыклар өзелгәндә, терәкләр, изоляция зарарланганда, тышкы яктырту җайланмаларыннан файдалану рөхсәт ителми. Тышкы яктырту җайланмалары эшендә электр чыбыклар өзелү яки терәкләр зарарлану белән бәйле җитешсезлекләр ачыкланганнан соң кичекмәстән бетерелергә тиеш.

2. Чыбыкларны һәм кабельләрне челтәрләргә һәм тышкы яктырту җайланмаларына үзбелдекле тоташтыру рөхсәт ителми.

62 статья

1. Тышкы яктырту объектлары яки тышкы яктырту чаралары белән җиһазландырылган объектларның милекчеләре (хуҗалары), шулай ук тышкы яктырту объектларына (чараларына) хезмәт күрсәтүче оешмалар бурычлы:

1) урамнарны, юлларны тиешенчә яктыртуны, терәк һәм яктырткычларның, яктырту җайланмаларының сыйфатын күзәтеп торырга, бозылган яки зыян күргән очракта, үз вакытында ремонт ясарга;

2) билгеләнгән тәртип нигезендә утны кабызуны һәм сүндерүне күзәтеп торырга;

3) тышкы яктыртуны урнаштыру, тоту, урнаштыру һәм эксплуатацияләү кагыйдәләрен үтәргә;

4) тышкы яктырту фонарьларын үз вакытында алыштырырга.

16 бүлек. Кече архитектура формаларын карап тору

63 статья

1. Кече архитектура формаларына монументаль-декоратив бизәү элементлары, мобиль һәм вертикаль яшелләндерү җайланмалары, су сиптерү җайланмалары, муниципаль җиһазлар, җирлек территориясендәге коммуналь-көнкүреш һәм техник җиһазлар керә.

2. Кече архитектура формаларын карап тоту бирелгән җир кишәрлекләре чикләрендә, гомуми файдалану территорияләрендә тәэмин итүчене (подрядчы, башкаручы) билгеләү нәтиҗәләре буенча әлеге эш төрләрен үткәрүгә муниципаль контракт (килешү) төзегән оешма белән контракт (килешү) нигезендә җир кишәрлекләре хокукына ия булучылар тарафыннан гамәлгә ашырыла.

64 статья

1.Кече архитектура формалары милекчеләре бурычлы:

1) кече архитектура формаларын чиста һәм төзек хәлдә тоту;

2) язгы чорда кече архитектура формаларын план нигезендә карап чыгу, аларны иске буяудан, күгәректән арындыру, шулай ук ватылган элементларны алыштыру;

3) кышкы чорда кече архитектура формаларын, шулай ук аларга килү юлларын кар һәм боздан чистарту;

4)тигез өслекле комлыкларны төзекләндерү, комлыкларда елга бер тапкыр комны алыштыру;

5)балалар, спорт, хуҗалык мәйданчыклары һәм ял мәйданчыклары җиһазларының ныклыгы, ышанычлылыгы һәм иминлеге таләпләренә туры килүен күзәтеп тору;

6) фонтаннар эшләгән чорда көн саен су өслеген чүп-чардан чистартып тору.

65 статья

1. Рөхсәт ителми:

1) кече архитектура формаларыннан тиеш булмаганча файдалану (өлкәннәрнең балалар уен мәйданчыкларында ял итүе, спорт мәйданчыкларында кием киптерү һәм башкалар);

2)теләсә нинди мәгълүмати-басма продукцияне кече архитектура формаларына ябыштыру;

3)кече архитектура формалары һәм аларның конструктив элементларын җимерү һәм зыян китерү;

4) фонтаннарда коену.

17 бүлек. Стационар булмаган объектларны карап тоту

66 статья

1. Стационар булмаган объектларны урнаштыру мондый объектларны муниципаль хокукый акт белән билгеләнгән тәртиптә урнаштыру схемасы буенча гамәлгә ашырыла.

2. Тышкы габаритлар буенча ваклап сату челтәре объектының максималь гомуми мәйданы-60 кв. м.

3. Җир кишәрлеген арендалау килешүе вакыты чыккач, стационар булмаган объект арендатор тарафыннан сүтелергә, ә җир участогы азат ителгән һәм беренчел халәткә китерелгән булырга тиеш.

67 статья

1. Стационар булмаган объектларның хуҗалары булган юридик һәм физик затларның бурычлары:

1) Стационар булмаган объектларны ремонтлау һәм буяу.